

לקוטי תורה • פרשת נשא • מאמר 3

וידבר ה' כו' נשא את ראש בני גרשון...

”וידבר הוי' וגו': נשא את ראש בני גרשון גם הם”

המשכן והלויים שבו קיימים בכל יהודי: המשכן הוא חיבור הרצון המקיף של ה' עם האור שממלא את העולמות, והלויים הם כוחות הנפש שמעלים אותה לאחר שירדה — גרשון באמצעות ביטול הרצון, קהת באמצעות תורה ומצוות, ומררי באמצעות עבודה יציבה ומדודה.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ”ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/likutei-torah/nasso/3

הנקודה

המשכן והלויים שבו קיימים בכל יהודי: המשכן הוא חיבור הרצון המקיף של ה' עם האור שממלא את העולמות, והלויים הם כוחות הנפש שמעלים אותה לאחר שירדה — גרשון באמצעות ביטול הרצון, קהת באמצעות תורה ומצוות, ומררי באמצעות עבודה יציבה ומדודה.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

מכיוון שהתורה נצחית, הלויים שנשארו את המשכן צריכים להיות קיימים בכל דור. כדי להסביר כיצד, המאמר מיישב סתירה בין "אני מלא את השמים ואת הארץ" לבין "מלא כל הארץ כבודו": האלוקות נוכחת בשתי דרכים. האור שממלא את כל העולמות מתחלק לפי כל עולם ונחלש ככל שהוא יורד, כמו כוח החיים של הנשמה באיברי הגוף; בעבודת ה' הוא מתבטא באהבה המדודה "בכל נפשך". האור שמקיף את כל העולמות הוא רצון ה', הנוכח בכל מקום במידה שווה, כמו רצון הנשמה, השולט בגוף ויכול לגבור על טבעו; בעבודת ה' הוא מתבטא באהבה "בכל מאדך". המשכן הוא החיבור בין השניים. הלויים מעלים את הנשמה שירדה: הקרשים העומדים של מררי הם עבודה מדודה; גרשון נושא את היריעות, האור המקיף, באמצעות ביטול רצונו לפני רצון ה', המגרש את הרע ומשנה את הטבע; קהת נושא את הארון, הנקודה הפנימית של התורה והמצוות, ששורשה למעלה מן העיגול. ימי החול מכניעים את הרצון, והשבת הופכת אותו. ארבעים ושניים המסעות הם ארבעים ושתי עליות, שכולן מכוונות בידי איתמר — דבר ה' המדבר בתורה.

מבנה

1	השאלה והאור שממלא את כל העולמות	11-2
	מכיוון שהתורה נצחית, יש לכל יהודי משכן ולויים. שני פסוקים נראים כסותרים זה את זה; המדרגה הראשונה, האור שממלא את כל העולמות, מתחלק לפי הכלי ונחלש ככל שהוא יורד, כמו כוח החיים של הנשמה בגוף, ובעבודת ה' הוא מתבטא באהבה המדודה "בכל נפשך", שמחיצה של חטא יכולה לחסום.	
2	הרצון: האור שמקיף את כל העולמות	11-7
	רצון הנשמה שולט בכל האיברים במידה שווה ויכול לגבור על הטבע; למעלה, רצון ה', כתר, מקיף את כל העולמות במידה שווה, כעיגול. כך מתיישבת הסתירה, ומתברר ההבדל בין השתלשלות לבין מה שלמעלה ממנה.	
3	המשכן כחיבור והלויים שמעלים אותו	13-8
	אוהל מועד הוא חיבור האורות המקיפים והממלאים, המתואר בלשון של נישואין. המשכן הוא דירה זמנית, "אחור באחור" — הכנעה; בית המקדש הוא "פנים בפנים" — הפיכה. הלויים, הגבורות הקדושות שבנפש, מעלים את הנשמה באמצעות שירה.	
4	גרשון: היריעות וביטול הרצון	14-18
	גרשון נושא את היריעות, האור המקיף, המגרש את הרע. עבודתו היא ביטול רצונו מפני רצון ה', למעלה מבחירה ומדעת, לאחר שמקדים לכך את עשיית רצון ה' כרצונו; עבודה זו גם מביאה את האהבה הנסתר ליד גילוי.	

קהת נושא את הכלים, ובעיקר את ארון התורה: הנקודה שבמרכז העיגול, שהיא התכלית האמיתית. שורש התורה והמצוות למעלה מן העיגול, שכן "נעוץ תחילתן בסופן"; לכן המצוות המעשיות ממשיכות קדושה אל האדם.

"וישנה את טעמו לפני אבימלך" מבטא את ההבדל בין ימי החול, שבהם האדם מכניע את רצונו, לבין השבת, שבה הרצון מתהפך. גרשון וקהת, והארון הנישא "פנים בפנים", קשורים לכך; הכוח לכך בא מאהבתו הגדולה של אהרן.

גרשון וקהת זוכים ל"נשיאת ראש" כשתי דרכי הילוך, ואילו מררי הוא "העומדים". ארבעים ושניים המסעות הם עליות: ימי החול הם מסעות והשבת היא חנייה, והכול "ביד איתמר" — דבר ה' המדבר בתורה.

ביטול הרצון (ביטול הרצון) ביטול רצון

הנחת הרצון האישי מפני רצון ה'; מכיוון שהרצון למעלה מבחירה ומדעת, ביטולו יכול להפוך ממש את טבעו של האדם. זוהי עבודתו של גרשון.

הכנעה והפיכה (אתכפיא ואתהפכא) אתכפיא ואתהפכא

הכנעת הרצון והתאוות, עבודת ימי החול ו"אחור באחור" של המשכן, לעומת הפיכתם לקדושה, עבודת השבת ו"פנים בפנים" של בית המקדש.

הנקודה והעיגול נקודה ועיגול

העיגול — היריעות והארור המקיף — מקיף את הנקודה — הארון, התורה והמצוות. הנקודה היא התכלית האמיתית, ושורשה למעלה מן העיגול.

מהלכים ועומדים מהלכים ועומדים

עמידה היא הישארות במדרגה אחת, בדומה לקרשי מררי; הליכה היא עלייה, בשני כיוונים: גרשון מלמטה למעלה וקהת מלמעלה למטה.

האור שממלא את כל העולמות (ממלא כל עלמין) ממלא כל עלמין

אור ה' כפי שהוא נכנס לכל עולם ומחיה אותו בהתאם ליכולתו, מתחלק ונחלש ככל שהוא יורד; בנפש, כוח החיים המתחלק בין האיברים; בעבודת ה', אהבה מדודה "בכל נפשך".

האור שמקיף את כל העולמות (סובב כל עלמין) סובב כל עלמין

רצון ה', כתר, המתייחס לכל העולמות במידה שווה, בלי עליון ותחתון, כעיגול; בנפש, הרצון השולט בכל הגוף; בעבודת ה', אהבה "בכל מאדך".

מחיצה (פרסא) פרסא

מחיצה מפרידה, כמו הסרעפת בגוף, המפרידה בין הפסולת לכוחות החיצוניים; בעבודת ה', הפירוד שהחטא יוצר בין האדם לה'.

השאלה והאור שממלא את כל העולמות

1 וידבר ה' כו' נשא את ראש בני גרשון¹ גם הם לבית אבותם למשפחותם כו' ונשאו את יריעות המשכן ואת אהל מועד² כו'.

"וידבר ה' וגו': שאו את ראש בני גרשון, גם הם, לבית אבותם למשפחותם וגו'". "ונשאו את יריעות המשכן ואת אוהל מועד וגו'".

המאמר פותח בציווי ה' למנות את משפחת הלויים של גרשון, שתפקידה במדבר היה לשאת את יריעות המשכן ואת כיסוייו. "שאו את ראש" הוא לשון התורה למפקד; בהמשך יקרא המאמר את הביטוי כפשוטו, כהגבה והעלאה.

הנה הלויים נשאו את המשכן במדבר מ"ב מסעות שבמקום חנייתם הקימו את המשכן וכנסעם הורידו אותו (ונסעו כך מ"ב מסעות כו')

והנה, הלויים נשאו את המשכן במדבר [במשך] ארבעים ושניים מסעות: במקום שבו חנו הקימו את המשכן, וכשנסעו פירקו אותו (וכך נסעו ארבעים ושניים מסעות וגו').

בכל תחנה הקימו הלויים את המשכן, וכשישראל המשיכו במסעם פירקו אותו ונשאו אותו, במשך ארבעים ושניים מסעות בסך הכול. זו העובדה ההיסטורית שהמאמר יהפוך לתמונה של עבודת הנפש.

וצ"ל זה דהנה התורה היא נצחית.³ ויש עתה ג"כ בכנני [בכנסת ישראל] בחיי משכן ולויים הנושאים אותו.

וצריך להבין זאת, שהרי התורה נצחית; וגם עתה יש בכנסת ישראל בחינה של משכן ושל לויים הנושאים אותו.

מכיוון שהתורה נצחית, סיפורם של הלויים שנשאו את המשכן אינו יכול להיות היסטוריה בלבד. עליו לתאר דבר הקיים בעם ישראל בכל עת: משכן, ולויים הנושאים אותו.

וכדכתיב בפ' בחקתי ונתתי משכני בתוכם⁴ וכתוב בפ' תרומה ושכנתי בתוכם⁵ וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] בתוכו לא נאמר⁶ אלא בתוכם והיינו שיש בכנני [בכנסת ישראל] עתה ג"כ בחינת משכן ולויים כו'

וכמו שכתוב בפרשת בחוקותי: "ונתתי משכני בתוכם", וכן כתוב בפרשת תרומה: "ושכנתי בתוכם". וחכמינו זיכרונם לברכה אמרו: "לא נאמר 'בתוכו' אלא 'בתוכם'". כלומר, גם עתה יש בכנסת ישראל בחינה של משכן ושל לויים וגו'.

ה' אמר "ושכנתי בתוכם", ולא "בתוכו" — בבניין. חז"ל למדו מכך שה' מבטיח לשכון בתוך כל אדם; לכן המשכן, והלויים המשרתים בו, קיימים כיום בכל יהודי.

ולהבין כ"ז [כל זה] היטב צ"ל מ"ש את השמים ואת הארץ אני מלא⁷ כו'. וכתוב מלא כל הארץ כבודו⁸ שנראים ב' המקראות אלו כסותרים זה את זה כו'.

וכדי להבין היטב את כל זה, צריך להבין את הכתוב: "את השמים ואת הארץ אני מלא וגו'", וכן את הכתוב: "מלא כל הארץ כבודו"; שהרי שני הפסוקים הללו נראים כסותרים זה את זה וגו'.

כדי להבין כיצד ה' שוכן באדם, אדמו"ר הזקן מעלה תחילה סתירה. בירמיהו ה' אומר שהוא ממלא את השמים ואת הארץ, כאילו הוא עצמו נמצא במידה שווה בכל מקום, ואילו בישעיהו נאמר שרק "כבודו" ממלא את הארץ. התשובה תהיה שהאלוקות נוכחת בשתי דרכים מובחנות.

(ועמ"ש מזה בד"ה אני לדודי.⁹ ובד"ה למען תזכרו¹⁰ בענין הטלית וחוטי הציצית ששרשם משני בחי' הנ"ל. וכמ"ש בד"ה ויקח קרח¹¹ כו' ובד"ה ההפרש בין יו"ט [יום טוב] ונס דפסח¹² ובין חנוכה).

(ועיין במה שנכתב על כך במאמר הפותח "אני לדודי", ובמאמר הפותח "למען תזכרו", בענין הטלית וחוטי הציצית, ששרשם משתי הבחינות הנזכרות לעיל; וכן במה שנכתב במאמר הפותח "ויקח קרח וגו'", ובמאמר הפותח "ההפרש בין יום טוב ונס של פסח ובין חנוכה").

רשימת מאמרים נוספים העוסקים בשתי הבחינות הללו: "אני לדודי", "למען תזכרו" — שבו שורש הטלית וחוטי הציצית מיוחס לשתי הבחינות — "ויקח קרח", והמאמר על ההבדל בין פסח לחנוכה.

אך הענין הוא שמבשרי אחזה אלוה.¹³ ופי' דהנה יש בחיות הנפש שמחיה את הגוף יש ב' בחי' ומדרגות.

אך העניין הוא, ש"מבשרי אחזה אלוה". ופירושו: הנה, בחיות הנפש המחיה את הגוף יש שתי בחינות ומדרגות.

דברי איוב "מבשרי אחזה אלוה" מלמדים שהאדם יכול להבין את יחסו של ה' לעולם באמצעות התבוננות בנפשו ובגופו. בחיות הנפש יש שתי בחינות מובחנות, והן מקבילות לשתי הדרכים שבהן האלוקות נוכחת.

הבחי' האי' מה שהנפש ממלא את כל הגוף בבחי' התחלקות שמתחלק חיות הנפש לפי מזג כלי אברי הגוף.

הבחינה הראשונה היא שהנפש ממלאת את כל הגוף באופן של התחלקות: חיות הנפש מתחלקת לפי מזג הכלים, כלומר איברי הגוף.

הבחינה הראשונה היא חיות המתפשטת בגוף ומתחלקת, כך שכל איבר מקבל את סוג החיות שמבנהו יכול להכיל. זו תהיה הדוגמה לאור האלוהי הממלא את העולמות.

שבראש הוא משכן השכל. מפני שכלי הראש היא כלי הראויה לקבל אור השכל. ובלב שורים המדות כו' (שהיא כלי הראוי [הראויה] לקבל המדות)

כי בראש נמצא משכן השכל, מפני שכלי הראש ראויים לקבל את אור השכל; ובלב שוכנות המדות וכו' (מפני שהוא כלי הראוי לקבל את המדות);

הראש הוא כלי המתאים לשכל, ולכן השכל שוכן בו (בלשון העברית מופיעה כאן ממש המילה "משכן"); הלב הוא כלי המתאים לרגשות, ולכן הם שוכנים בו.

וברגלים מתלבש כח ההילוך שהם כלים הראוי [הראויה] לקבל רק כח ההילוך בלבד שמתחלק חיות הנפש לפי מזג כלי הגוף ובחי' ההתחלקות הוא בדרך כלל לגי' בחי' שהם כח השכל בראש והמדות בלב.

וברגליים מתלבש כוח ההליכה, שכן הן כלים הראויים לקבל רק את כוח ההליכה בלבד. חיות הנפש מתחלקת לפי מזגם של כלי הגוף; ובאופן כללי החלוקה היא לשלוש בחינות: כוח השכל בראש, המדות בלב,

הרגליים יכולות לקבל רק את כוח ההליכה. כך כוח החיים האחד של הנפש מופיע בשלושה כוחות שונים — שכל, רגש ותנועה — כל אחד מהם לפי הכלי המקבל אותו.

וכח ההילוך ברגלים כו'. דכמו שבדרך כלל נחלק כלי הגוף לגי' בחי' שהם ראש ואמצע הגוף שהוא הכרס כו' ששם הבני מעים כו'

וכוח ההליכה ברגליים וכו'. כשם שבאופן כללי כלי הגוף נחלקים לשלוש בחינות: הראש, אמצע הגוף, שהוא הבטן וכו', ושם נמצאות המעיים וכו',

חלוקה זו לשלושה מקבילה לשלושת החלקים הכלליים של הגוף: הראש, פלג הגוף העליון וכו' איברי העיכול, והרגליים.

והרגלים כמ"כ [כמו כן] מתחלקת חיות הנפש לגי' בחי' כנ"ל. והנה באמצע הגוף יש בחי' חצר הכבד שהוא הפרסא המפסיק בין אברים פנימים לחיצונים.

והרגליים; כך גם חיות הנפש נחלקת לשלוש בחינות, כנזכר לעיל. והנה באמצע הגוף נמצאת בחינת חצר הכבד, שהיא הפרסא המפסיקה בין האיברים הפנימיים לאיברים החיצוניים,

בתוך פלג הגוף העליון הסרעפת (חצר הכבד) יוצרת מחיצה (פרסא) בין האיברים החיצוניים שמעליה לבין האיברים שמתחתיה. מחיצה זו נעשית דימוי מרכזי בהמשך הפסקה.

בכדי שעייז ידחו הפסולת ויצאו לחוץ (ועמ"ש מזה בת"א [בתורה אור] פ' לך לך בד"ה והבדילה הפרוכת¹⁴ ולקמן פ' שלח סד"ה ואם האכל יאכל)¹⁵

כדי שעל ידי כך יידחו הפסולת וייצאו החוצה (וראו מה שנכתב על כך בתורה אור, פרשת לך לך, במאמר המתחיל "והבדילה הפרוכת", ולהלן בפרשת שלח, בסוף המאמר המתחיל "ואם האכל יאכל").

המחיצה נועדה להפריד את הפסולת שבגוף מן האיברים החיוניים ולהוציא אותה החוצה. אדמו"ר הזקן מפנה למאמר בתורה אור על "והבדילה הפרוכת" — הפרוכת שהפרידה בין הקודש לקודש הקודשים — ולמאמר בלקוטי תורה, פרשת שלח.

והוא כמ"כ [כמו כן] למעלה (כמשי"ת [כמו שיתבאר] לקמן) שהוא בחי' שמאל דוחה כו' וכמ"כ [וכמו כן] ממש הוא למעלה בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין].

וכך הוא גם למעלה (כפי שיתבאר להלן): זו בחינת "שמאל דוחה" וכו'. ובאותו אופן ממש יש למעלה את בחינת ממלא כל עלמין.

גם למעלה יש כוח הדוחה את מה שאינו ראוי — "שמאל דוחה", כשהשמאל מסמל ריסון. וכל התמונה של כוח חיים המתחלק לפי הכלי היא בדיוק מה שנקרא ממלא כל עלמין.

פ"י שהחיות של אור אי"ס ב"ה שממלא בתוך כל עלמין להחיותם הוא מתחלק לחלקים לפי מזג הכלים. כלומר, חיות אור אין סוף ברוך הוא, הממלא בתוך כל העולמות כדי להחיותם, מתחלקת לחלקים לפי מזגם של הכלים.

ממלא כל עלמין הוא אורו של ה' כשהוא נכנס בכל עולם ומחיה אותו בהתאם ליכולת הקיבול שלו; הוא מתחלק בין העולמות כפי שכוח החיים של הנפש מתחלק בין איברי הגוף.

ובדרך כלל מתחלק לג' חלקים שהם ג' עולמות ב"ע כדכתיב ולכבודי בראתיו¹⁶ יצרתיו אף עשיתיו שהם התחלקות ג' מדרגות שהם ג' עולמות ב"ע.

ובאופן כללי הוא מתחלק לשלושה חלקים, שהם שלושת העולמות בריאה, יצירה ועשיה, ככתוב: "ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו". אלו הן שלוש מדרגות, שהן שלושת העולמות בריאה, יצירה ועשיה.

שלושת הפעלים שבפסוק בישעיהו — "בראתיו", "יצרתיו" ו"עשיתיו" — מציינים את שלושת העולמות שמתחת לאצילות: בריאה, יצירה ועשיה. אלו שלוש מדרגות של אותו אור הממלא את העולמות.

שהוא בחי' גי'ע [גן עדן] העליון וגי'ע [וגן עדן] התחתון ועוה"ז. והגי' עולמות ביי'ע הנ"ל הוא בחי' מחשבה ודבור ומעשה כמ"ש בד"ה ונקדשתי בתוך בניי [בני ישראל]^{17,18} ויש למעלה גי'כ בחי' פרסא המפסקת כו' זוהי בחינת גן עדן העליון, גן עדן התחתון והעולם הזה. שלושת העולמות בריאה, יצירה ועשיה שהזכרו לעיל הם בחינת מחשבה, דיבור ומעשה, כפי שנכתב כמאמר המתחיל "ונקדשתי בתוך בני ישראל". וגם למעלה יש בחינת פרסא המפרידה וכו',

שלושת העולמות הללו מקבילים לגן עדן העליון, לגן עדן התחתון ולעולם הזה, וכן למחשבה, לדיבור ולמעשה. גם למעלה, כמו בגוף, יש פרסא המפרידה.

בכדי שלא יאחזו החיצונים כו' (ואפ"ל [ואפשר לומר] שזהו ענין אף עשיתיו אף הפסיק הענין כמו בחי' פרסא המבדלת בין יצירה שהוא כמו הגוף כי חג"ת [חסד גבורה תפארת] מקננין ביצירה^{19,20} ובין עשיי [עשיה] בחי' רגלים).

כדי שהחיצונים לא יאחזו וכו'. (ואפשר לומר שזהו ענין "אף עשיתיו": המילה "אף" מפסיקה את העניין, בדומה לבחינת פרסא המבדילה בין יצירה, שהיא כמו הגוף — שכן חסד, גבורה ותפארת מקננים ביצירה — לבין עשיה, בחינת הרגליים.)

הפרסא מונעת מהחיצונים, הכוחות המתנגדים לקדושה, להיאחזו. אדמו"ר הזקן מציג שהמילה "אף" לפני "עשיתיו" מציינת הפסק כזה: בין יצירה, שהיא כמו פלג הגוף העליון מפני שהספירות הרגשיות שוכנות בה, לבין עשיה, שהיא כמו הרגליים.

והנה כמו שיש למעלה בחי' ממלא בתוך כל עלמין שמתחלק לחלקים כפי מזג הכלים כנ"ל והחיות הוא הולך ומתמעט

והנה, כשם שלמעלה יש בחינת האור הממלא בתוך כל העולמות, המתחלק לחלקים כהתאם למזג הכלים, כפי שהזכר לעיל, והחיות הולכת ומתמעטת, האור הממלא נחלש ככל שהוא יורד ממדרגה למדרגה.

כמו למטה באדם שבראש משכן השכל ובגוף מתמעט החיות וברגלים מתמעט יותר כו' שכמ"כ [שכמו כן] הוא למעלה ממש בבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] כו'.

כמו אצל האדם למטה, שבראש משכן השכל, ובגוף החיות מתמעטת, וברגליים היא מתמעטת עוד יותר וכו' — כך בדיוק הוא גם למעלה ממש, בבחינת ממלא כל עלמין וכו',

כשם שהחיות חזקה ביותר בראש, חלשה יותר בגוף וחלשה עוד יותר ברגליים, כך האור הממלא נחלש מעולם לעולם.

כמ"כ [כמו כן] הוא למטה בעבודת ה' שאם עובד רק בבחי' א"פ [אור פנימי] שהוא בחי' ממלא כו' שהוא בהדרגה וסדר כו'

כך גם למטה, בעבודת ה': אם אדם עובד רק בבחינת אור פנימי, שהיא בחינת ממלא וכו', עבודה שיש בה הדרגה וסדר וכו',

כך גם בעבודת האדם את ה'. עבודה באמצעות "אור פנימי", מתוך הכנה והרגשה שהאדם יכול לקלוט, נעשית בהדרגה ובסדר, שלב אחר שלב.

שאינו מהפך טבעו (וכמשנ"ת [וכמו שנתבאר] בד"ה ועתה יגדל נא²¹ בענין בכל נפשך ובכל מאדך²² שבחי' האהבה דבכל נפשך נקרא בחי' עומדים שעומד תמיד במדרגה א' ובחי'

ואינו הופך את טבעו (כפי שהתבאר במאמר המתחיל "ועתה יגדל נא", בענין "בכל נפשך" ו"בכל מאדך": בחינת האהבה של "בכל נפשך" נקראת בחינת "עומדים", שכן האדם עומד תמיד במדרגה אחת; ואילו בחינת

עבודה כזאת אינה הופכת את טבעו של האדם. הסוגריים מזכירים את המאמר "ועתה יגדל נא": האהבה המדודה של "בכל נפשך" נקראת "עמידה", מפני שהאדם נשאר באותה מדרגה.

בכל מאדך זהו בחי' מהלכים בין העומדים²³ ועמ"ש מזה בת"א [בתורה אור] ס"פ וישב ובד"ה אם חקתי תלכו²⁴ ועכ"פ [ועל כל פנים] בכל נפשך זהו הנמשך מבחי' אורות שבכלים וזהו המכוון ממ"ש בענין האהבה שבהדרגה וסדר כו')

"בכל מאדך" היא בחינת "מהלכים בין העומדים". וראו מה שנכתב על כך בתורה אור, בסוף פרשת וישב, ובמאמר המתחיל "אם בחוקתי תלכו". ועל כל פנים, "בכל נפשך" נמשכת מבחינת האורות שבכלים; וזהו פירוש הדברים שנכתבו על האהבה שהיא בהדרגה ובסדר וכו')

אהבה "בכל מאדך", אהבה שלמעלה ממידה, נקראת "מהלכים בין העומדים", משום שהיא מתקדמת מעבר לכל מדרגה קבועה. אהבה "בכל נפשך" נמשכת מן האורות הכלולים בכלים, וזוהי האהבה ההדרגתית והמסודרת המתוארת כאן.

ואזי הוא הולך ומתמעט כו' פי' שבעת התפלה הוא מקושר ביותר אליו ית' שההתבוננות אצלו בהרחבה כו'.

ואז הוא הולך ומתמעט וכו'. כלומר, בשעת התפילה הוא קשור אליו יתברך יותר מבכל זמן אחר, שכן ההתבוננות שלו רחבה וכו'.

העבודה המדודה מתגברת ונחלשת בהתאם להתבוננות של האדם. בשעת התפילה, כשהוא מתבונן בהרחבה בגדולת ה', הוא קשור אליו יותר מבכל זמן אחר.

ואחר התפלה שמתקצרת ההתבוננות הוא מתמעט והולך כו'. וכ"ז [וכל זה] כאשר אין עוונותיו מבדילין כו'. אבל אם עוונותיו מבדילים אז הוא נדחה לחוץ אף בעת התפלה

ואחרי התפילה, כשהתבוננות מתקצרת, הוא הולך ומתמעט וכו'. וכל זה כאשר עוונותיו אינם מפרידים וכו'. אבל אם עוונותיו מפרידים, הוא נדחה החוצה גם בשעת התפילה.

אחרי התפילה ההתבוננות מצטמצמת, והקשר נחלש יחד איתה. זהו המצב הרגיל; אבל אם עוונותיו מפרידים בינו לבין ה', הוא נדחה גם בשעה שהוא מתפלל.

(כנ"ל שיש בחינת פרסא המפסקת כו' בכדי לדחות הפסולת לחוץ, וזהו עוונותיכם המבדילים²⁵ דאין ר"ל [רוצה לומר] עון גשמי אלא ע"ד מ"ש עקוב הלב מכל ואנוש הוא²⁶ כמ"ש בד"ה צאינה וראינה²⁷ וז"ש [וזהו שכתוב] רפאות תהי לשרך.²⁸)

(כאמור לעיל, יש בחינה של פרסא המפרידה וכו', כדי לדחות את הפסולת החוצה. וזהו "עוונותיכם המבדילים": אין הכוונה לעון גשמי, אלא לעניין של מה שכתוב "עקב הלב מכל ואנוש הוא", כמבואר במאמר המתחיל "צאינה וראינה". וזהו שכתוב "רפאות תהי לשרך".)

זוהי הפרסא הרוחנית שדוחה החוצה את מה שאינו ראוי, כפי שהסרעפת דוחה פסולת. ה"עוונות" המפרידים שבפסוק בישעיה אינם רק חטאים גשמיים גסים, אלא גם העקמומיות הפנימית של הלב שמתאר ירמיהו; והריפוי הוא זה שעליו נאמר במשלי: "רפאות תהי לשרך".

וצ"ל מהו לשרך דוקא. וצ"ל דהיינו שאפילו מפלגך ולתתא שהוא למטה מהפרסא אף שם לא יהא שום פגם דהיינו שלא יהי [יהיה] פגם הברית כו'

וצריך להבין: מדוע דוקא "לשרך"? ויש לומר שהכוונה היא שגם "מפלגך ולתתא", כלומר, מתחת לפרסא, גם שם לא יהיה שום פגם; היינו, שלא יהיה פגם הברית וכו'.

הטבור נמצא באמצע הגוף, במקום שבו נמצאת הפרסא. הפסוק מלמד שגם מתחתיו, "מפלגך ולתתא", לא יהיה שום פגם; כלומר, לא יהיה פגם הברית — לא יהיה חטא בענייני קדושה הקשורים ליחסי אישות.

ועמ"ש בענין מפלגך ולתתא סד"ה ששים המה מלכות²⁹ ובביאור ע"פ והיה מספר בני ישראל³⁰ בסופו וזהו ע"י עסק התורה שע"ז נאמר רפאות תהי כו' לפי שהיא בחי' קול מעל לרקיע³¹ מלמעלה מהפרסא ועיינו במה שנכתב בעניין "מפלגך ולתתא" בסוף המאמר המתחיל "שישים המה מלכות", ובביאור על הפסוק "והיה מספר בני ישראל", בסופו. וכל זה הוא באמצעות העיסוק בתורה, שעליה נאמר "רפאות תהי" וכו', מפני שהיא בחינת "קול מעל לרקיע", למעלה מהפרסא.)

שני מאמרים נוספים עוסקים ב"מפלגך ולתתא". הריפוי בא באמצעות לימוד התורה, מפני שהתורה היא "קול מעל לרקיע": מקורה למעלה מהפרסא, ולכן בכוחה לרפא את מה שנמצא למטה ממנה.

וזוהי הכל בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] שממלא בתוך כל עלמין להחיותם שמתחלק לחלקים כנ"ל שכמ"כ [שכמו כן] בנפש האדם הוא בחי' החיות המתחלק לפי מזג כלי הגוף כו' שהחיות ההוא הוא מלובש בתוך כלי הגוף ממש בבחי' ממלא:³²

וכל זה הוא בחינת ממלא כל עלמין, הממלא בתוך כל העולמות כדי להחיותם, ומתחלק לחלקים, כנזכר לעיל. וכך גם בנפש האדם, יש בחינה של חיות המתחלקת לפי מזג כלי הגוף וכו', שכן אותה חיות מלובשת ממש בתוך כלי הגוף, בבחינת ממלא.

כל המתואר עד כה — החלוקה לפי הכלים, ההיחלשות בירידה והפרסאות — שייך לאור הממלא כל עלמין. הדבר מקביל לחיות הנפש, המלובשת באיברי הגוף ומתחלקת ביניהם.

2 קיצור. (ענין ממכ"ע [ממלא כל עלמין] במשל בנפש. ובנמשל למעלה. ובעבודת ה' בחי' בכל נפשך):

תקציר. (ענין ממלא כל עלמין במשל שבנפש, ובנמשל למעלה, ובעבודת ה' — בחינת "בכל נפשך").

תקציר של סעיף 1. הוא הראה את ממלא כל עלמין בשלושה הקשרים: במשל של כוח החיים של הנפש בגוף, במציאות האלוקית שהמשל ממחיש, ובעבודת ה' של האדם באמצעות האהבה המדודה של "בכל נפשך".

קטע 2 • 31-7

הרצון: האור שמקיף את כל העולמות

3 ב והבחי' הבי' שיש בנפש המחיה את הגוף הוא בחי' הרצון של הנפש שאינו מתחלק לחלקים כ"א הוא ממלא בתוך כל הגוף.

2. הבחינה השנייה שבנפש המחיה את הגוף היא הרצון של הנפש, שאינו מתחלק לחלקים, אלא ממלא את הגוף כולו —

סעיף 2 עוסק בבחינה השנייה שבנפש: הרצון שלה. הרצון אינו מתפצל לכוחות שונים עבור איברים שונים; הוא מצוי בגוף כולו כאחד.

אך רק בבחי' אור מקיף שאינו מתחלק כו'. שישנו להרצון בתוך כל הגוף. שהוא מושל על כל אברי הגוף.

אך רק בבחינת אור מקיף, שאינו מתחלק וכו'. הרצון מצוי בתוך הגוף כולו, והוא מושל בכל איברי הגוף.

הרצון מצוי בגוף לא כאור פנימי שכל איבר קולט בדרכו, אלא כאור מקיף, השורה על הגוף כולו בלי להתחלק. מכיון שהוא נמצא מעל לאיברים באופן זה, הוא מושל בכולם.

כמו אם רוצה לשים רגלו כדומה באש אזי תיכף תעשה כך כפי שעלה ברצונו כו'.

למשל, אם הוא רוצה להכניס את רגלו, וכדומה, לתוך האש, היא תעשה זאת מיד, כפי שעלה ברצונו וכו'.

הדוגמה: אם אדם מחליט להכניס את רגלו לתוך האש, הרגל נעה מיד, בדיוק כפי שהרצון קבע.

4 ואף שהוא נגד הטבע שלו שעפ"י [שעל פי] הנהגות טבעיות הגוף לא היה מניח הרגל באש שקשה לה כו'.

ואף שהדבר מנוגד לטבעו — שהרי לפי ההתנהלות הטבעית של הגוף, הוא לא היה מניח את רגלו באש, משום שהדבר קשה לו וכו' —

אילו פעל הגוף לפי טבעו בלבד, הוא לעולם לא היה מכניס רגל לאש, משום שהדבר מזיק לו.

אעפ"כ [אף על פי כן] כשרוצה לשומה באש כו' תעשה כך תיכף. והוא מפני שהרצון הוא המושל על כל אברי הגוף והוא שורה בתוכם בבחי' א"מ [אור מקיף].

אף על פי כן, כשהוא רוצה להכניס אותה לאש וכו', היא עושה זאת מיד. הסיבה לכך היא שהרצון שולט בכל איברי הגוף, והוא שורה בתוכם בבחינת אור מקיף.

ובכל זאת, הרגל מצייתת מיד כשהרצון מחליט, מפני שהרצון שולט בכל האיברים ושורה עליהם כאור מקיף, ולא ככוח שמוגבל לאחד מהם.

לכך יכול לפעול בגוף דבר שהוא היפוך הטבע שלו כמו לשום רגלו באש או במים קרים ביותר כדומה שאף שהוא נגד הטבע אעפ"כ [אף על פי כן] תעשה כך תיכף כשעולה ברצונו כו'.

לכן הוא יכול לפעול בגוף דבר שהוא היפך טבעו, כגון להניח את רגלו באש או במים קרים ביותר וכדומה: אף שהדבר מנוגד לטבע, אף על פי כן היא עושה זאת מיד כשעולה ברצונו וכו'.

כך הרצון יכול לגרום לגוף לפעול נגד טבעו, להכניס רגל לאש או למים קפואים, והגוף מציית מיד.

5 והוא מפני שהרצון אינו מתחלק לפי חלקי כלי הגוף להתלבש בתוכם בבחי' א"פ [אור פנימי] ממש כפי מזיגתם כו'.

וזאת משום שהרצון אינו מתחלק לפי חלקי כלי הגוף כדי להתלבש בתוכם בבחינת אור פנימי ממש, בהתאם למזגם וכו';

הסיבה היא שהרצון אינו מתחלק בין האיברים ונספג בכל אחד מהם בהתאם להרכבו, כפי שקורה לחיות הפנימית.

כ"א הוא מקיף על כולן בבחי' א"מ [אור מקיף] בלי התחלקות כלל ולכך הוא מושל עליהן ויכול לעשות דבר שהוא היפוך הטבע ובחי' שלמעלה מן הדעת

אלא הוא מקיף את כולם בבחינת אור מקיף, בלי שום התחלקות. לכן הוא שולט בהם ויכול לעשות דבר שהוא היפוכו של הטבע; והוא שייך לבחינה שלמעלה מן הדעת

הוא מקיף את כל האיברים במידה שווה, ולכן הוא שולט בהם ויכול לפעול נגד הטבע. הוא שייך לבחינה שלמעלה מן הדעת — הכוח שמבין ושוקל.

(וזהו ענין בכל מאדך, ³³ ועמ"ש מענין רצון זה בת"א [בתורה אור] בד"ה ויקהל משה ³⁴ דאית רצון ואית רצון כו' וסד"ה וידבר כו' שאו את ראש כל עדת ³⁵ בניי [בני ישראל] כו' לגלגלתם ומ"ש בד"ה ואלה המשפטים, ³⁶

(וזהו עניין "בכל מאדך". וראו מה שנכתב בעניין רצון זה בתורה אור, במאמר המתחיל "ויקהל משה", שבו נאמר "אית רצון ואית רצון" וכו'; ובסוף המאמר המתחיל "וידבר וגו' שאו את ראש כל עדת בני ישראל וגו' לגלגלתם"; וכן מה שנכתב במאמר המתחיל "ואלה המשפטים".

רצון זה הוא משמעות אהבת ה' "בכל מאדך" — למעלה מכל מידה. אדמו"ר הזקן מפנה למאמרים העוסקים ברצון זה: בתורה אור על "ויקהל משה", שבו מדובר על שני סוגי רצון — "אית רצון ואית רצון"; למאמר בפרשת במדבר על מניין ישראל "לגלגלתם"; ולתורה אור על "ואלה המשפטים".

והנה בד"ה ועתה יגדל נא ³⁷ הנ"ל ובד"ה מי מנה עפר יעקב ³⁸ נתבאר שלהיות המשכת רצון זה בנפש הוא נמשך ע"י המצות וזהו ענין אם בחקתי תלכו ³⁹ שכדי שיבואו לבחי' תלכו זהו ע"י בחקתי כו', והנה, במאמר המתחיל "ועתה יגדל נא" הנזכר לעיל, ובמאמר המתחיל "מי מנה עפר יעקב", התבאר שכדי שרצון זה יימשך בנפש, הוא נמשך באמצעות המצוות. וזהו עניין "אם בחקתי תלכו": כדי להגיע לבחינת "תלכו", הדבר נעשה באמצעות "בחקתי" וכו'.

במאמרים אחרים מוסבר שהרצון העליון הזה נמשך בנפש באמצעות המצוות. זו משמעות "אם בחקתי תלכו": מגיעים לבחינת "תלכו" — הרצון שלמעלה ממידה — באמצעות "בחקתי", כלומר המצוות.

ועמ"ש סד"ה שאו לגלגלתם הנ"ל שכדי שיבואו לבחי' זו זהו ג"כ ע"י הלויים וזה היה ענין ובחנות המשכן יקימו אותו הלויים ⁴⁰ וכמשי"ת [וכמו שיתבאר]

וראו מה שנכתב בסוף המאמר המתחיל "שאו לגלגלתם" הנזכר לעיל: כדי להגיע לבחינה זו, הדבר נעשה גם באמצעות הלוויים. וזה היה עניין "ובחנות המשכן יקימו אותו הלויים", כפי שיוסבר.

המאמר על "לגלגלתם" מוסיף שגם באמצעות הלוויים מגיעים לבחינה זו. זו משמעות "ובחנות המשכן יקימו אותו הלויים", כפי שיוסבר בחלק 3.

וכמ"כ [וכמו כן] ממש הוא למעלה שרצון העליון הוא נקרא בחי' סוכ"ע וכמ"ש מזה בת"א [בתורה אור] בד"ה יביאו לבוש מלכות ⁴¹ כו'

וכך ממש הוא למעלה: הרצון העליון נקרא בחינת סוכב כל עלמין, כפי שנכתב על כך בתורה אור, במאמר המתחיל "יביאו לבוש מלכות וגו'";

כך בדיוק הוא גם למעלה: הרצון העליון של ה' הוא סוכב כל עלמין. ההפניה היא למאמר בתורה אור על "יביאו לבוש מלכות".

ע"ש ופי' סוכ"ע היינו שאינו מתחלק לחלקים כו' כ"א הוא בחי' א"מ [אור מקיף] על כולם בשוה בלי התחלקות כלל ולכך נקי בשם סובב

ראו שם. ופירוש "סובב כל עלמין" הוא שאינו מתחלק לחלקים וכו', אלא הוא בחינת אור מקיף על כולם בשוה, בלי שום התחלקות; ולכן הוא נקרא "סובב",

כאן מוגדר המושג "סובב": הוא אינו מתחלק לחלקים לפי העולמות, אלא מקיף את כולם בשוה, בלי שום הבחנה.

שהוא כמשל העיגול הגשמי שאין בו בחי' מעלה ומטה כלל כמ"כ [כמו כן] הוא עדי"מ למעלה שהבחי' רצון העליון ב"ה הוא בחי' סוכ"ע שמקיף את כל עלמין בשוה שאין בו בחי' מעלה ומטה כלל.

שהרי הוא דומה למשל העיגול הגשמי, שאין בו כלל בחינת מעלה ומטה. כך גם, בדרך משל, למעלה: בחינת הרצון העליון ברוך הוא היא בחינת סובב כל עלמין, המקיף את כל העולמות בשוה, ואין בו כלל בחינת מעלה ומטה.

לעיגול אין למעלה ולמטה. כך גם רצון ה' מתייחס לכל עולם בדיוק באותה דרך, בלי גבוה ונמוך.

6 וכדכתיב כחשכה כאורה גם חשך לא יחשיך ממך⁴² כו' שכולם שוים כלא חשיכי קמיה ועמ"ש מזה בדי"ה והגדת לבנך ביום ההוא⁴³ כו'.

כמו שכתוב: "כחשכה כאורה — גם חשך לא יחשיך ממך וגו'", שכן הכול שווה, והכול נחשב כלא לפניו. ראו גם מה שנכתב על כך במאמר המתחיל "והגדת לבנך ביום ההוא וגו'".

במזמור נאמר שלפני ה' החושך והאור שווים. כל המדרגות שוות לפניו, מפני שהכול נחשב "כלא לפניו". זו עניינו של האור המקיף, שאין בו הבדל בין גבוה לנמוך.

וזהו כוונת הפסוק הלא את השמים ואת הארץ אני מלא⁴⁴ בשוה בלי התחלקות מעלה ומטה כלל בחי' הכתר

וזו כוונת הפסוק: "הלא את השמים ואת הארץ אני מלא" — בשוה, בלי שום חלוקה בין מעלה למטה: בחינת כתר,

כעת מתיישבת הסתירה שהועלתה בסעיף 1. "הלא את השמים ואת הארץ אני מלא" פירושו שה' ממלא את הכול בשוה, בלי חלוקה למעלה ולמטה; זוהי בחינת כתר.

שהוא רצון העליון ב"ה שנקי סוכ"ע שאין בו בחי' מעלה ומטה כלל שסובב ומקיף על כל עלמין בשוה כנ"ל וכמ"ש בבינונים פרק מ"ח⁴⁵ ע"ש

שהוא הרצון העליון יתברך, הנקרא סובב כל עלמין, שאין בו כלל בחינה של מעלה ומטה, שכן הוא מקיף וסובב את כל העולמות בשוה, כנזכר לעיל; וכפי שנכתב בספר של בינונים (תניא), פרק מ"ח, עיינו שם.

כתר הוא הרצון העליון, סובב כל עלמין, המתייחס לכל העולמות בשוה. אדמו"ר הזקן מפנה לפרק מ"ח בתניא, ספר של בינונים, בעניין זה.

(וכוונת הפסוק דכתיב מלא כל הארץ כבודו⁴⁶ הוא בחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] שממלא בתוך כל עלמין להחיותם. ומתחלק לחלקים כנ"ל) וזהו ג"פ [גי' פעמים] קדוש כו'.

(וכוונת הפסוק שכתוב בו "מלא כל הארץ כבודו" היא לבחינת ממלא כל עלמין, שממלא בתוך כל העולמות כדי להחיותם, ומתחלק לחלקים, כנזכר לעיל.) וזו משמעות אמירת "קדוש" שלוש פעמים וגו'.

הפסוק בישעיהו "מלא כל הארץ כבודו" מתייחס למדרגה האחרת — ממלא כל עלמין, הנכנס בעולמות ומתחלק בהם. אמירתם המשולשת של המלאכים "קדוש" באותו פסוק מצביעה על האור המקיף.

פ"י שהוא בחי' הא"מ [האור מקיף] של גי' עולמות ביי"ע וכמ"ש מזה בביאור ע"פ⁴⁸ ועתה יגדל נא הנ"ל ועמ"ש מזה בד"ה הרם את מטך^{49, 50} שדרך כלל ב' בחי' הנ"ל נק' בחי' סדר השתלשלות ומה שלמעלה מסדר ההשתלשלות

כלומר, זו בחינת האור המקיף של שלושת העולמות בריאה, יצירה ועשיה. וכפי שנכתב על כך בביאור על הפסוק "ועתה יגדל נא" הנזכר לעיל. ראו גם מה שנכתב על כך במאמר המתחיל "הרם את מטך": שתי הבחינות האמורות נקראות בחינת סדר השתלשלות, ומה שלמעלה מסדר השתלשלות.

שלוש אמירות "קדוש" הן האור המקיף של כל אחד משלושת העולמות בריאה, יצירה ועשיה. מאמר אחר מכנה את שתי המדרגות "סדר השתלשלות" ו"מה שלמעלה מסדר השתלשלות".

כי השתלשלות ביי"ע זה מזה היינו השתלשלות מדומ"ע [מדבור ומעשה] שהמשכת הדבור מהמחשבה הוא נק' השתלשלות כו' וכן בעבודה מדומ"ע [מדבור ומעשה] מההתבוננות נמשך הדבור שהוא מדבר בד"ת [בדברי תורה] והעשי' [והעשה] במעשה המצות

שכן השתלשלות העולמות בריאה, יצירה ועשיה זה מזה היא השתלשלות של מחשבה, דיבור ומעשה: המשכת הדיבור מן המחשבה נקראת השתלשלות וגו'. וכך גם בעבודת ה': ממחשבה, דיבור ומעשה — מן ההתבוננות נמשך הדיבור, שבו האדם מדבר בדברי תורה, והמעשה, בקיום המצוות.

השתלשלות היא שרשרת שבה כל מדרגה נובעת מהמדרגה שקדמה לה, כמו שהדיבור נמשך מן המחשבה והמעשה מן הדיבור; כך גם העולמות בריאה, יצירה ועשיה משתלשלים זה מזה. בעבודת האדם מופיעה אותה שרשרת: ההתבוננות מובילה לדיבור בדברי תורה ולקיום המצוות.

אך בחינה שלמעלה מהשתלשלות זהו הרצון רעותא דליבא כו' (ועמ"ש מזה ע"פ מי מנה^{51, 52} כו' ורובע ישראל כו'):^{53, 54, 55, 56, 57}

אבל הבחינה שלמעלה מהשתלשלות היא הרצון, רעותא דליבא — רצון הלב וגו'. (ראו גם מה שנכתב על כך על הפסוק "מי מנה וגו' ורובע ישראל וגו'").

למעלה משרשרת זו נמצא הרצון, "רעותא דליבא" — רצון הלב. הוא אינו נובע מן המחשבה והדיבור, אלא עומד למעלה מהם. המאמר על "מי מנה עפר יעקב" מובא כמקור לעניין זה.

7 קיצור. (ענין סוכ"ע בנפש בחי' הרצון. בחי' גלגלתא מאדך. וכן למעלה רצון סוכ"ע):

סיכום. (עניין סוכב כל עלמין שבנפש: בחינת הרצון; בחינת הגולגולתא, "מכל מאודך". וכך גם למעלה: הרצון, סוכב כל עלמין.)

סיכום של סעיף 2. הרצון שבנפש הוא האור המקיף שבאדם; הוא הבחינה הנקראת גולגולתא, המזכירה את מניין בני ישראל "לגולגולתם" ואת האהבה "ככל מאודך". למעלה, הוא מקביל לרצון ה', סוכב כל עלמין.

קטע 3 • 81-13

המשכן כחיבור והלויים שמעלים אותו

8 ג והנה זהו ענין המשכן בחי' ושכנתי בתוכם⁵⁸ כי ענין אהל מועד היינו הייחוד וההמשכה מבחי' סוכ"ע בממכ"ע [בממלא כל עלמין] וזהו ענין ונועדתי לך שמה^{59, 60} לשון התקשרות ודביקות הקב"ה בישראל.

3. זהו אפוא עניינו של המשכן, בחינת "ושכנתי בתוכם": עניינו של אהל מועד הוא הייחוד וההמשכה של בחינת סוכב כל עלמין אל תוך ממלא כל עלמין. וזהו ענין "ונועדתי לך שמה" — לשון של קשר ודבקות בין הקדוש ברוך הוא לישראל,

סעיף ג' מחיל את שתי הבחינות על המשכן. אהל מועד הוא המקום שבו אור הסוכב מתייחד עם אור הממלא ונמשך לתוכו, ו"ונועדתי לך שמה" מבטא את הקשר והדבקות בין ה' לישראל.

מלשון והאדם ידע⁶¹ כו' (כמ"ש בד"ה במדבר סיני באהל מועד⁶² הנ"ל ובד"ה נשא דלעיל) וזהו ענין ההילוך דבחי' מהלכים בין העומדים⁶³ וכמ"ש

מלשון "והאדם ידע" וכו' (כמו שנכתב במאמר המתחיל "במדבר סיני באהל מועד" שהוזכר לעיל, ובמאמר המתחיל "נשא" לעיל). וזהו ענין ההילוך של בחינת "מהלכים בין העומדים", וכמו שנכתב

"נועדתי קשור ל"והאדם ידע [את אשתו]", לשון של ייחוד אינטימי. ייחוד זה הוא גם משמעות ה"הליכה" שב"מהלכים בין העומדים", שכן בלשון הקבלה הליכה היא כינוי לייחוד, כפי שמובא בחלק הבא.

במא"א [במאורי אור] אות⁶⁴ ה' סוף סעיף יו"ד הליכה כינוי אל הזיווג הולך על הדרך יסוד דנוקבא ברגל מבורכת שהיא יסוד עכ"ל [עד כאן לשונו]

ב"מאורי אור", אות ה', בסוף סעיף י': "הליכה היא כינוי לזיווג; 'הולך על הדרך' — יסוד דנוקבא; 'ברגל מבורכת' — שהיא יסוד". עד כאן לשונו.

"מאורי אור", מילון למונחים קבליים, אומר ש"הליכה" היא כינוי לייחוד (זיווג). "הולך על הדרך" מתייחס ליסוד של נוקבא, ו"ברגל מבורכת" ליסוד — הערוץ המחבר בין המשפיע למקבל.

והיינו כמ"ש בד"ה עיני כל אליך ישברו^{65,66} בפ"י נודע בשערים בעלה⁶⁷ פ"י נודע לשון יחוד וזיווג כמו והאדם ידע כו' וזהו וידעת היום והשבות⁶⁸ אל לבבך כו'

וזהו כמו שנכתב במאמר המתחיל "עיני כל אליך ישברו", בביאור "נודע בשערים בעלה": "נודע" הוא לשון של ייחוד וזיווג, כמו "והאדם ידע" וכו'. וזהו [פירוש] "וידעת היום והשבות אל לבבך" וכו';

המאמר "עיני כל אליך ישברו" מסביר את אותו רעיון: ב"נודע בשערים בעלה", "נודע" פירושו ייחוד, כמו "והאדם ידע". גם ב"וידעת היום והשבות אל לבבך", הידיעה מבטאת קשר מאחד, המביא את מה שנודע אל תוך הלב.

ע"ש והיינו בשערים הם נש"ב [נ' שערי בינה]⁶⁹ הנמשכים ממנו בינה אל הלב וזהו עיני כ"ל ע"ד הלב רואה כו' וכשנקלט בתוכיות נקודת הלב אזי נקראת כלה.

ע"ן שם. וזהו [פירוש] "בשערים": אלה חמישים שערי בינה, הנמשכים ממנו הבינה אל הלב. וזהו "עיני כל", על דרך "הלב רואה" וכו'; וכשהדבר נקלט בפנימיותה של נקודת הלב, היא נקראת כלה.

"השערים" הם חמישים שערי בינה — הבנה הנמשכת מן המוח אל הלב. "עיני כל" מתאר את הלב ש"רואה" וכוסף מרחוק; כשהבנה נקלטת בפנימיות נקודת הלב, הנשמה נקראת כלה, המתייחדת עם ה'.

9 ועמ"ש מזה ג"כ סד"ה כי תצא⁷⁰ כו' אשת יפ"ת [יפת תאר] כו' בענין ואח"כ תבוא אליה ובעלתה⁷¹

ועיינו גם במה שנכתב על כך בסוף המאמר המתחיל "כי תצא וגו'", על "אשת יפת תואר וגו'", בענין "ואחר כך תבוא אליה ובעלתה":

הפניה נוספת: בסוף המאמר על "כי תצא [למלחמה]", בענין פרשת אשת יפת תואר שכתורה, מוסכרים הדברים "ואחר כך תבוא אליה ובעלתה".

דהיינו בחינת מס"נ [מסירות נפש] והוא ענין נפילת אפים ובחי' נעילה שהוא גמר העליות עכ"ל [עד כאן לשונו] ועמ"ש בת"א [בתורה אור] בד"ה וישב יעקב⁷² וז"ל [וזה לשונו]

כלומר, בחינת מסירות נפש; וזהו ענין נפילת אפים ובחינת נעילה, שהיא גמר העליות. עד כאן לשונו. ועיינו במה שנכתב בתורה אור, במאמר המתחיל "וישב יעקב", ואלה דבריו:

שם מוסבר ש"ובעלתה" היא הייחוד המושג באמצעות מסירות נפש: השלב של נפילת אפים בתפילות היום, ושל נעילה, תפילת הסיום של יום הכיפורים, שהיא גמר כל העליות. לאחר מכן מתחיל ציטוט שני, מתורה אור על "וישב יעקב".

והנה בזמן שבהמ"ק [שבית המקדש] היה קיים היה נמשך בחינה זו רעותא דליבא מגילוי אור אי"ס ב"ה בהיכל קדה"ק [קודש הקדשים] כו'

"והנה בזמן שבית המקדש היה קיים, בחינה זו — רעותא דליבא — נמשכה מגילוי אור אין סוף ברוך הוא בהיכל קודש הקדשים וגו',

בתורה אור נאמר שבעת שבית המקדש עמד על תילו, "רעותא דליבא" זו — הרצון שלמעלה מן השכל — נמשכה מגילוי אור אין סוף בקודש הקדשים.

כמ"ש בס"ב [בספר של בינונים] **להיות בטל רצונו לרצונו ית' וכמ"ש כי תהיו אתם**⁷³ **ארץ חפץ כו' עכ"ל**
[עד כאן לשונו].

כמו שכתוב בספר של בינונים (תניא), להיות רצונו בטל לרצונו יתברך; וכמו שכתוב "כי תהיו אתם ארץ חפץ וגו'". עד כאן לשונו.

תורה אור קושר זאת לדברי התניא על ביטול רצונו של האדם לרצון ה', ולדברי הנביא שישראל יהיו "ארץ חפץ".

10 והיינו כי חפץ זהו התענוג ופנימיות הרצון שהאדם יהי' [יהיה] כלה שארי ולבבי⁷⁴ **כו' וזהו עד"מ היחוד**
בחי' ואל אישך תשוקתך⁷⁵

כלומר, חפץ הוא תענוג ופנימיות הרצון: שהאדם יהיה במצב של "כלתה שארי ולבבי" וכו'. וזה, בדרך משל, הוא הייחוד — בחינת "ואל אישך תשוקתך",

חפץ, כלומר רצון, עמוק יותר מרצון במובנו הרגיל: זהו התענוג שהוא פנימיות הרצון, המצב שבו "בשרי ולבי" כוספים לה'. בדרך משל, זהו הייחוד שבין איש לאישה, והכמיהה המתוארת בפסוק "ואל אישך תשוקתך".

והוא מרוה צמאונה כו' וזהו ענין ישבעו ויתענגו מטובך⁷⁶ **כו' אז תתענג על**⁷⁷ **ה' כו'.**

והוא מרוה את צמאונה וכו'. וזהו ענין "ישבעו ויתענגו מטובך" וכו', [ו] "אז תתענג על הוי"י וכו'.

"והוא מרוה את צמאונה" משלים את המשל: הכמיהה באה על סיפוקה. זהו המילוי שעליו נאמר בתפילת שבת "ישבעו ויתענגו מטובך", ובפסוק בישעיהו "אז תתענג על הוי"י".

11 וזהו ענין בני קהת שממשיכי' [שממשיכים / שממשיכין] האו"פ [האור פנימי] בחי' תענוג וחפץ ובני גרשון
ממשיכי' [ממשיכים / ממשיכין] הרצון והמקיף כו'

וזהו ענינם של בני קהת, שממשיכים את האור הפנימי — בחינת תענוג ורצון; ואילו בני גרשון ממשיכים את הרצון ואת האור המקיף וכו'.

כאן מתוארים תפקידיהן של שתי משפחות לויים: בני קהת ממשיכים את האור הפנימי, את התענוג והרצון, ואילו בני גרשון ממשיכים את הרצון ואת האור המקיף.

והנה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] אשכחן משכן דאקרי מקדש.⁷⁸ **משמע שהם שני בחינות אלא דמ"מ**
משכן אקרי מקדש.

והנה, אמרו חז"ל: "מצאנו שהמשכן נקרא מקדש". מכאן משמע שמדובר בשתי בחינות, ואף על פי כן המשכן נקרא מקדש.

בגמרא נאמר ש"מצאנו שהמשכן נקרא מקדש". מכאן משמע שמדובר בשתי בחינות שונות, ובכל זאת אפשר לכנות את המשכן בשם העליון יותר.

והענין כמ"ש בת"א [בתורה אור] ע"פ ויגש אליו יהודה⁷⁹ שהמשכן היה דירת עראי של הקב"ה והמקדש היה דירת קבע ונתבאר מזה ע"פ מה טובו אהליך⁸⁰ יעקב.⁸¹

והענין הוא, כפי שנכתב בתורה אור על הפסוק "ויגש אליו יהודה": המשכן היה דירת עראי של הקדוש ברוך הוא, ואילו המקדש היה דירת קבע; והדבר התבאר גם על הפסוק "מה טובו אהליך יעקב".

בתורה אור על "ויגש אליו יהודה" מוסבר שהמשכן היה דירת עראי של ה', ובית המקדש היה דירת קבע שלו. הדבר מוסבר גם על הפסוק "מה טובו אהליך יעקב".

12 והענין כי הנה כתיב זכרתי לך חסד⁸² נעורייך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר. שכ"ז [שכל זמן] שהיו במדבר היו עדיין בבחי' אב"א [אחור באחור] ובמקדש היו בבחי' פב"פ [פנים בפנים] וכ"כ [וכן כתב] במא"א [במאורי אור] אות מ' סנ"ז וספ"ט ובחינת אב"א [אחור באחור] היינו בחי' אתכפיא בלבד

והענין הוא, שהרי כתוב: "זכרתי לך חסד נעורייך, אהבת כלולותיך, לכתך אחריי במדבר". כל עוד היו במדבר, הם היו עדיין בבחינת אחור באחור, ואילו במקדש היו בבחינת פנים בפנים; וכך כתוב במאורי אור, אות מ', סעיף נ"ז וסעיף פ"ט. ובחינת אחור באחור היא בחינת אתכפיא בלבד,

במדבר הלכו ישראל אחרי ה' באהבת כלה צעירה, כפי שאומר ירמיהו, ובכל זאת עדיין היו "אחור באחור" עם ה'; בבית המקדש היו "פנים בפנים". אחור באחור הוא אתכפיא: הרע נכפה, אך אינו משתנה.

אבל בחי' פב"פ [פנים בפנים] זהו כשיבא לבחי' אתהפכא חשוכא לנהורא וזהו ענין ארץ חפץ⁸³ כמ"ש בת"א [בתורה אור] פ' תצוה בד"ה זכור דעמלק וע"כ היה צ"ל הלויים מקימין

אבל בחינת פנים בפנים היא כאשר מגיעים לבחינת אתהפכא חשוכא לנהורא, וזהו עניינה של "ארץ חפץ", כמו שכתוב בתורה אור, פרשת תצוה, במאמר המתחיל "זכור", על עמלק. ולכן היה צורך שהלויים יעמידו

פנים בפנים פירוש שני, כאשר החושך עצמו נהפך לאור; זו "ארץ חפץ", כפי שמסביר המאמר בתורה אור על עמלק. משום כך היה על הלויים להקים את המשכן.

את המשכן וכמ"ש בד"ה שאו לגלגלתם הנ"ל בפ"י ובחנות המשכן יקימו אותו הלויים⁸⁴ פ"י ובחנות המשכן שכשירד בחינת המשכן ממדרגתו תהיה ההקמה ע"י הלויים דהיינו בנשמת האדם למטה שירדה הארתה ונתלבשה בגוף ונפש הבהמית

את המשכן. וכמו שכתוב במאמר המתחיל "שאו לגלגלתם" הנזכר לעיל, בפירוש הפסוק "ובחנות המשכן יקימו אותו הלויים": פירוש "ובחנות המשכן" הוא שכאשר בחינת המשכן יורדת ממדרגתה, הקמתו נעשית על ידי הלויים; כלומר, בנשמת האדם למטה, שהארתה ירדה והתלבשה בגוף ובנפש הבהמית,

המאמר במדבר מסביר את "ובחנות המשכן" כזמן שבו המשכן ירד ממדרגתו. הכוונה היא לנשמה, שאורה ירד והתלבש בגוף ובנפש הבהמית, והלויים צריכים להעלות אותה מחדש.

הנה זאת העצה לעורר על נפשו בחיי גבורות קדושות והם מתחלקים לשלש בחינות גרשון קהת ומררי כמשי"ת [כמו שיתבאר] ועי"ז יקימו אותו.

הנה זו העצה: לעורר בנפשו בחינת גבורות קדושות, והן מתחלקות לשלוש בחינות — גרשון, קהת ומררי, כפי שיתבאר; ובאמצעותן יקימו אותו.

העצה היא לעורר בנפש "גבורות קדושות" — הכוחות הקדושים של ריסון ועוצמה השייכים ללוויים. הן מופיעות בשלוש צורות: גרשון, קהת ומררי, ובאמצעותן מוקם המשכן הפנימי.

13 והיינו להעלותו מבחי ירידתו להיות דבוק באלקים חיים והוא ע"ד שנת' [שנתבאר] ע"פ אלה פקודי המשכן. משכן העדות ⁸⁵ כו' עבודת הלויים.

כלומר, להעלות אותה מבחינת ירידתה, כדי שתהיה דבוקה באלקים חיים. וזה על דרך מה שהתבאר על הפסוק "אלה פקודי המשכן, משכן העדות וגו', עבודת הלויים".

הקמת המשכן פירושה להעלות את הנשמה מירידתה, כדי שתדבק באלקים חיים. הדבר תואם את ההסבר על הפסוק "אלה פקודי המשכן, משכן העדות... עבודת הלויים".

שע"י עבודת הלויים שהוא השיר וה"ע [וזהו ענין] פסוד"ז [פסוקי דזמרה] הם מעלים בחיי המשכן שהוא מלי לבחי משכן העדות היינו או"א [אבא ואימא] תריין ריעין ⁸⁶ כו'

שכן, באמצעות עבודת הלויים, שהיא השירה — וזהו עניינם של פסוקי דזמרה — הם מעלים את בחינת המשכן, שהיא מלכות, אל בחינת "משכן העדות", כלומר אבא ואמא, "תריין ריעין" וגו',

עבודת הלויים הייתה בשירה, ובעבודת התפילה עניינה פסוקי דזמרה, מזמורי השבח. באמצעותה הם מעלים את "המשכן", מלכות, אל "משכן העדות", אבא ואמא — חכמה ובינה — שהם "תריין ריעין דלא מתפרשין", שני רעים שאינם נפרדים לעולם.

בחי י"ה וזהו כענין הנז' [הנוכח] בזח"א [בזהר חלק א] וישב ד' קפ"ג סע"ב [סוף עמוד ב] ⁸⁷ ע"פ כעיר שחברה לה יחדו ^{88, 89} כו'

בחינת י"ה. והדבר דומה לעניין המוזכר בזהר, חלק א, וישב, דף קפ"ג, סוף עמוד ב, על הפסוק "כעיר שחברה לה יחדו" וגו'.

אבא ואמא הם שם י"ה, האותיות יו"ד וה"א. הוזהר על הפסוק "כעיר שחברה לה יחדו" מדבר על אותו חיבור של הבחינה התחתונה עם הבחינה העליונה.

ועדי' ארז'ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] **אשכחן משכן דאקרי מקדש.**⁹⁰ **פ'י שהוא בחי' לא זו מחבבה**⁹¹ **עד שקראה אמי**⁹² **כו':**

ועל דרך זה אמרו חז"ל: "אשכחן משכן דאקרי מקדש" — מצאנו שהמשכן נקרא מקדש. פירוש הדבר הוא בחינת "לא זו מחבבה עד שקראה אמי" וגו'.

כך גם במשמעות האמירה "המשכן נקרא מקדש": הבחינה התחתונה עולה אל העליונה. המדרש אומר שה' חיבב את ישראל עד שקרא לה "אמי", וכך נתן לבת את שמה של האם.

קטע 4 • 14-18

גרשון: היריעות וביטול הרצון

14 קיצור. ענין המשכן ה"ע [הוא ענין] **היחוד הנק' הילוך. עיני כל כלה. נודע בשערים בעלה. ארץ חפץ תענוג ואל אישך תשוקתך.**

סיכום. עניינו של המשכן הוא עניין הייחוד, הנקרא הילוך. "עיני כל" — כלה. "נודע בשערים בעלה". "ארץ חפץ" — תענוג; ו"אל אישך תשוקתך".

סיכום של סעיף 3: המשכן הוא הייחוד הנקרא "הילוך"; "עיני כל" נעשים כלה; "נודע בשערים בעלה"; ו"ארץ חפץ" היא תענוג, תשוקתה של אישה לבעלה.

אך המשכן דירת עראי בחי' אתכפיא ואב"א [ואחור באחור] **לכתך אחרי. והמקדש אתהפכא פב"פ** [פנים בפנים] **ולכן ובחנות המשכן יקימו אותו הלויים. פקודי המשכן משכן העדות ע"י עבודת הלויים.**

אבל המשכן הוא דירת עראי, בחינת אתכפיא ואחור באחור: "לכתך אחרי". ואילו המקדש הוא אתהפכא, פנים בפנים. לכן נאמר: "ובחנות המשכן יקימו אותו הלויים". "פקודי המשכן, משכן העדות" — באמצעות עבודת הלויים.

המשכן הוא דירת עראי, אחור באחור ובחינת אתכפיא — "לכתך אחרי" במדבר; בית המקדש הוא פנים בפנים ובחינת אתהפכא. לכן הלויים מקימים את המשכן, ו"פקודי" המשכן קשורים ל"עבודת הלויים".

כעיר שחוברה. ד והנה התעוררות הרצון עליון ב"ה שהוא בחי' קדוש בחי' א"מ [אור מקיף] **כנ"ל שיהיה הקדוש הנ"ל שרוי בתוך מעיו**⁹³ **כו'.**

"כעיר שחוברה". ד. והנה התעוררות הרצון העליון יתברך, שהוא בחינת "קדוש", בחינת אור מקיף, כנזכר לעיל, כדי שה"קדוש" האמור יהיה שרוי בתוך מעיו וכו' —

במילים "כעיר שחוברה" מסתיים הסיכום, ומתחיל סעיף 4. מטרתו לעורר את הרצון העליון, את האור המקיף הנקרא "קדוש", כדי שקדושה זו תשרה בתוך האדם, "בתוך מעיו".

הוא מעוררו וממשיכו ע"י בחי' גרשון שהם היו נושאים את יריעות המשכן כמ"ש ונשאו את יריעות המשכן ואת אהל מועד.⁹⁴

מעורר אותו וממשיך אותו באמצעות בחינת גרשון, שהרי הם נשאו את יריעות המשכן, כמו שנאמר: "ונשאו את יריעות המשכן ואת אהל מועד".

הדבר מתעורר ונמשך למטה באמצעות בחינת גרשון — המשפחה שנשאה את יריעות המשכן.

15 וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] במדרש שכמו שנאמר נוטה שמים כיריעה⁹⁵ כך הוא ענין יריעות

המשכן והיינו בחי' סוכ"ע וכמ"ש ע"פ כיריעות שלמה⁹⁶ סד"ה שחורה אני ונאווה.⁹⁷

וחז"ל אמרו במדרש שכמו שנאמר "נוטה שמים כיריעה", כך הוא עניינן של יריעות המשכן. זו בחינת סוכב כל עלמין, וכמו שכתוב על הפסוק "כיריעות שלמה", בסוף המאמר הפותח במילים "שחורה אני ונאווה".

המדרש משווה את יריעות המשכן לשמים, שהי' "נוטה כיריעה". היריעות הפרושות מעל המשכן הן האור המקיף, כפי שמוסבר במאמר על "שחורה אני ונאווה", במילים "כיריעות שלמה".

וע"י המשכה זו מבחי' סוכ"ע הוא מגרש הרע כמ"ש טוב לחסות בה' כו' בשם ה' כי אמילם^{98.99} שהמקיף מסמא עיני החיצונים.

ועל ידי המשכה זו מבחינת סוכב כל עלמין מגרשים את הרע, כמו שכתוב: "טוב לחסות בהוי' וגו'", וכן "בשם הוי' כי אמילם", שכן האור המקיף מסמא את עיני החיצונים.

המשכת האור המקיף מגרשת את הרע, כפי שנאמר: "בשם הוי' כי אמילם". האור המקיף "מסמא את עיני" החיצונים, ולכן אין להם אחיזה.

וזהו פ"י גרשון מלשון ויגרשהו וילך^{100.101} כו'. שמגרש את הרע שבקרב ע"י ביטול רצונו מפני רצון העליון ב"ה.

וזהו פירוש השם גרשון, מלשון "ויגרשהו וילך וגו'": הוא מגרש את הרע שכתוכו באמצעות ביטול רצונו מפני הרצון העליון, ברוך הוא.

השם גרשון קשור ל"גרש", כלומר גירוש, כמו בפסוק "ויגרשהו". עבודתו של גרשון היא לגרש את הרע שבאדם באמצעות ביטול רצונו מפני רצון ה'.

כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] בטל רצונך מפני רצונו^{102.103} כו'. שיבטל רצונו מפני רצון העליון הן בבחי' סור מרע שלא ירצה בהם כלל.

כמאמר חז"ל: "בטל רצונך מפני רצונו וגו'". עליו לבטל את רצונו מפני הרצון העליון הן בבחינת "סור מרע" — שלא ירצה בדברים אלה כלל,

המשנה אומרת: "בטל רצונך מפני רצונו". הדבר אמור ב"סור מרע": על האדם שלא לרצות כלל בדברים אסורים.

והן בבחי' עשה טוב (שירצה מה שלא רצה. ומה שרצה לא ירצה) שע"י ביטול רצונו כו' הוא מהפך את הטבע שלו שמהפך ממרירו למיתקא כו'.

והן בבחינת "עשה טוב" — שירצה במה שלא רצה, ובמה שרצה לא ירצה. על ידי ביטול רצונו וגוי' הוא הופך את טבעו, והופך מרירו למיתקא וגוי'.

הדבר אמור גם ב"עשה טוב": על האדם להתחיל לרצות במה שלא רצה קודם, ולהפסיק לרצות במה שרצה. ביטול הרצון באופן זה הופך את טבעו והופך את המר למתוק.

כנ"ל שהרצון הוא מושל על כל איברי הגוף כו' והוא יכול להפך הטבע כנ"ל לכך כשמבטל רצונו מפני רצון העליון ב"ה אזי יכול להפך הטבע שלו ממש.

כפי שהוזכר לעיל, הרצון שולט בכל איברי הגוף וגוי', והוא יכול להפוך את הטבע, כפי שהוזכר לעיל. לכן, כשהוא מבטל את רצונו מפני הרצון העליון, ברוך הוא, הוא יכול להפוך ממש את טבעו.

הדבר נובע מהמשל שהובא לעיל: הרצון שולט באיברים ויכול לגבור על הטבע. לכן, כשהאדם מבטל את רצונו מפני רצון ה', הוא יכול להפוך ממש את טבעו.

שהרצון הוא למעלה מהבחירה ודעת כנ"ל שאין להרגל שום בחירה כלל נגד הרצון כשרוצה לשומה באש כו' שתיכף הוא עושה כך בלי שום בחירה בפ"ע [בפני עצמו] כלל.

שהרי הרצון הוא למעלה מבחירה ומדעת, כפי שהוזכר לעיל: לרגל אין שום בחירה נגד הרצון, כשהוא רוצה להכניס אותה לאש וגוי'; היא עושה זאת מיד, בלי שום בחירה משלה.

הרצון הוא למעלה מבחירה ומשיקול דעת: הרגל אינה שוקלת אם לציית לרצון, אלא מצייתת מיד. לכן ביטול הרצון יכול לחולל שינוי שהשכל והבחירה אינם יכולים לחולל.

16 והוא מפני שהרצון הוא למעלה מבחירה ודעת. אך מתחלה עשה רצונו כרצונך¹⁰⁴ וזהו רצון התחתון

שע"פ השכל והוא מבחי' ממכ"ע [ממלא כל עלמין] בכל נפשך כו'

וזה מפני שהרצון הוא למעלה מבחירה ודעת. אבל תחילה יש לקיים "עשה רצונו כרצונך"; זהו הרצון התחתון, התואם את השכל, והוא מבחינת ממלא כל עלמין, "בכל נפשך" וכו'.

מכיוון שהרצון הוא למעלה מבחירה ודעת, בכוחו לשנות את טבעו של האדם. אולם המשנה קובעת סדר: תחילה "עשה רצונו כרצונך" — הרצון התחתון, ההולך בעקבות השכל. הוא שייך לאור שממלא את כל העולמות ולאחבה המדודה של "בכל נפשך".

ואח"כ בטל רצונך הוא בחי' ביטול והעברה לגמרי שיהי' [שיהיה] רצון העליון מאיר בו וזהו ענין יריעות המשכן בחי' נוטה שמים כיריעה¹⁰⁵

ואחר כך, "בטל רצונך" — זוהי בחינת ביטול והסתלקות גמורה, כדי שהרצון העליון יאיר בו. זהו עניין יריעות המשכן, בחינת "נוטה שמים כיריעה".

רק לאחר מכן בא "בטל רצונך": הנחה מוחלטת של הרצון האישי, כדי שרצונו העליון של ה' יאיר באדם. זהו עניין יריעות המשכן, הפרשות כמו השמים מעל הכול.

(ועמ"ש בפ"י השמים כסאי¹⁰⁶ בדי"ה כי כאשר השמים החדשים¹⁰⁷ כו'. ולכן מתחלה צ"ל בני מררי מקימים הקרשים בחי' עצי שטים עומדים¹⁰⁸ זהו ענין בכל נפשך שזהו הנק' עומדים חי ה' אשר עמדתי לפניו.^{109, 110}

(ועיין במה שנכתב בפירוש "השמים כסאי", במאמר המתחיל "כי כאשר השמים החדשים" וכו'. ולכן תחילה צריכים בני מררי להקים את הקרשים, בחינת "עצי שטים עומדים"; זהו עניין "בכל נפשך", הנקרא "עומדים": "חי ה' אשר עמדתי לפניו".)

כך הורכב המשכן לפי סדר: תחילה בני מררי הקימו את הקרשים, "עצי שטים עומדים". זהו "בכל נפשך" — ה"עמידה" של מי שנשאר במדרגתו, כפי שאמר הנביא: "חי ה' אשר עמדתי לפניו".

ואח"כ צ"ל מהלכים בין העומדים¹¹¹ והיינו ענין יריעות המשכן. אך מהלכים ב' בחי' הילוך זהו ענין גרשון וקהת מלמטה למעלה ומלמעלה למטה כו' וזהו והתהלכתי בתוכם¹¹² ב' בחי' הילוך כו'.

ואחר כך צריכים להיות "מהלכים בין העומדים", וזהו עניין יריעות המשכן. אבל "מהלכים" פירושו שתי בחינות של הילוך: זהו עניינם של גרשון וקהת, מלמטה למעלה ומלמעלה למטה וכו'. וזהו "והתהלכתי בתוכם" — שתי בחינות של הילוך וכו'.

לאחר מכן באים ה"מהלכים בין העומדים" — היריעות. "מהלכים" הוא בלשון רבים, מפני שיש שני סוגים של הילוך: ההילוך של גרשון מלמטה למעלה ושל קהת מלמעלה למטה. גם "והתהלכתי בתוכם" מצביע על שתי בחינות של הילוך.

וכמ"כ [וכמו כן] הוא למעלה ממש שהרצון עליון ב"ה הוא נעלה מבחי' בחירה ודעת כו'. ופ"י שהבחירה הוא בדעת כו'.

וכך גם למעלה ממש: הרצון העליון, ברוך הוא, נעלה מבחינת בחירה ודעת כו'. ופירוש הדבר הוא שהבחירה היא בדעת כו'.

כך גם למעלה: רצונו העליון של ה' גבוה מבחירה ודעת. הבחירה שייכת לדעת, הכוח שמכיר ומבחין.

שבוחר בדעתו את הטוב כו' ומואס ברע כו' וההבחנה הזו הוא ע"י הדעת כנ"ל. וכדכתיב ובחרת בחיים¹¹³ כו'

שהוא בוחר בדעתו בטוב וכו' ומואס ברע וכו'; וההבחנה הזאת נעשית באמצעות הדעת, כנזכר לעיל. וכמו שכתוב: "ובחרת בחיים" וכו'.

האדם בוחר בטוב ודוחה את הרע באמצעות הכנת ההבדל ביניהם. לכן אומרת התורה "ובחרת בחיים": זו בחירה הנעשית באמצעות הדעת.

(שהבחירה שבוחר החיים כו' הוא ע"י הדעת שמבחין שהחיים טוב לו והמות רע לו) ולמעלה נק' בחי בחירה שהוא בדעת כו'.

(שהרי הבחירה לבחור בחיים וכו' נעשית באמצעות הדעת, המבחינה שהחיים טובים לו והמוות רע לו.) ולמעלה נקראת הבחינה שהיא בדעת בשם בחירה וכו'.

הבחירה בחיים תלויה בהכרה שהחיים טובים והמוות רע. גם למעלה יש בחינה של בחירה הפועלת באמצעות הדעת, והחלק הבא מגדיר אותה.

בחי עץ הדעת¹¹⁴ שהוא אילנא דטו"ר [דטוב ורע] ועמ"ש בביאור ע"פ מי מנה עפר יעקב אבל בחי רצון העליון ב"ה הוא למעלה מבחי בחירה ודעת שהוא נעלה מעץ הדעת דטו"ר [דטוב ורע] כו'

זוהי בחינת עץ הדעת, שהוא "אילנא דטוב ורע". ועיין במה שנכתב בביאור על הפסוק "מי מנה עפר יעקב". אבל בחינת הרצון העליון, ברוך הוא, היא למעלה מבחינת בחירה ודעת, שכן היא נעלית מעץ הדעת של טוב ורע וכו'.

בחינה זו היא עץ הדעת, "עץ הטוב והרע", שבו הטוב והרע ניצבים זה לצד זה ויש לבחור ביניהם. הרצון העליון נמצא למעלה מעץ זה.

(וכנ"ל במשל שהרצון יכול לעשות היפך הטבע שיכול להניח הרגל באש אם ירצה ואין להרגל שום בחירה כנ"ל)

(כפי שזכר לעיל במשל: הרצון יכול לפעול בניגוד לטבע, שכן אדם יכול להניח את רגלו באש אם ירצה, ולרגל אין כל בחירה, כפי שזכר לעיל.)

המשל מראה שהרצון יכול להוליך את הרגל אל תוך האש, ולרגל אין כל בחירה.

וכמ"כ [וכמו כן] הוא בעבודה שביטול רצון שמבטל רצונו מפני רצון העליון ב"ה הוא למעלה מהבחירה ודעת כלל כו'.

וכך גם בעבודת ה': ביטול הרצון, שבו האדם מבטל את רצונו מפני הרצון העליון יתברך, הוא למעלה לגמרי מבחירה ומדעת וכו'.

גם בעבודת ה', ביטול הרצון מפני רצון ה' הוא למעלה לגמרי מבחירה ומדעת.

שהבחירה הוא בדעת כו' כדכתיב ובחרת בחיים כו'. ובחי' ביטול רצון הוא למעלה מהדעת ובחירה כנ"ל.

שהרי הבחירה היא בדעת וכו', ככתוב: "ובחרת בחיים" וכו'; ואילו בחינת ביטול הרצון היא למעלה מן הדעת והבחירה, כפי שנוזכר לעיל.

הבחירה פועלת באמצעות הדעת, כפי שנאמר "ובחרת בחיים"; ביטול הרצון נעלה מן הדעת ומן הבחירה.

וזהו מ"ד [מ"ן דוכרין] קרוב ה' לכל קוראיו¹¹⁵ לכל אשר יקראוהו באמת שהוא בחי' ביטול רצון הנ"ל שהוא הקריאה שבאמת

וזהו שנאמר: "קרוב הוי' לכל קוראיו, לכל אשר יקראוהו באמת": זו בחינת ביטול הרצון שהזכרה לעיל, והיא הקריאה באמת.

זהו פירוש "קרוב הוי' לכל קוראיו, לכל אשר יקראוהו באמת". הקריאה "באמת" היא ביטול הרצון שתואר לעיל.

וזהו תתן אמת ליעקב¹¹⁶ (ועי"ל [ועוד יש לומר] בפי' גרשון שהוא ע"ד מ"ש וממגד גרש ירחים¹¹⁷ ופרש"י [ופירש רש"י / ופירוש רש"י] שהארץ מגרשת ומוציאה מחדש לחדש.¹¹⁸ הרי דצמיחת הפירות מהארץ נק' גרש לשון גרושין ע"ש שמגרשת אותם מהכח אל הפועל.

וזהו "תתן אמת ליעקב". (ואפשר להוסיף ולפרש את גרשון על פי הכתוב "וממגד גרש ירחים". רש"י מפרש שהארץ מגרשת ומוציאה תוצרת מחודש לחודש. נמצא שצמיחת הפירות מן הארץ נקראת "גרש", לשון גירוש, משום שהארץ מגרשת אותם מן הכוח אל הפועל,

גם כאן מדובר ב"תתן אמת ליעקב". הסבר נוסף לשם גרשון מתחיל בברכת משה "וממגד גרש ירחים", שרש"י מפרש שהארץ "מגרשת" את תוצרתה מחודש לחודש, מן הכוח אל הצמיחה בפועל.

ומהעולם לצאת אל הגילוי. וכן פי' הרד"ק [הרבי דוד קמחי] במכלול גרש ירחים והוא זמן שהפירות מציצים ופורחים בכח הירח כאלו הירח מגרש אותם לחוץ.

ומן ההעלם אל הגילוי. וכך מפרש הרד"ק ב"מכלול" את "גרש ירחים": זהו הזמן שבו הפירות מבצבצים ופורחים מכוח הירח, כאילו הירח מגרש אותם החוצה.

הצמיחה היא הוצאה מן ההעלם אל הגילוי. הרד"ק ב"מכלול" מפרש "גרש ירחים" כזמן שבו הפירות מבצבצים ופורחים מכוח הירח, כאילו הירח מגרש אותם החוצה.

וכמ"כ [וכמו כן] הנה בכל נפש יש אהבה המסותרת ושתצא מהעולם אל הגילוי זהו ענין מי גילה לבני¹¹⁹ רז זה¹²⁰ כו' מי היינו בחי' סוכ"ע כענין מי ברא אלה¹²¹ כו'

וכך גם בכל נפש יש אהבה מסותרת, והוצאתה מן העולם אל הגילוי היא עניין "מי גילה לבני רז זה" וכו'. "מי" היא בחינת סוכב כל עלמין, בדומה לעניין "מי ברא אלה" וכו'.

כך גם בכל נפש יש אהבה נסתרת לה', שעליה לצאת אל הגילוי. בלשון הגמרא "מי גילה לבני רז זה?", המילה "מי", כמו ב"מי ברא אלה", רומזת לאור המקיף את כל העולמות.

וזהו ענין בני גרשון נושאי היריעות בחי' סוכ"ע ובכח זה מוציאים האהבה המסותרת מהעולם אל הגילוי והוא כענין וממגד גרש ירחים שמגרש ומוציא האהבה מסותרת מהעולם אל הגילוי וכמ"ש ע"פ טובה תוכחת מגולה¹²² מאהבה מסותרת כו' ועד"ז פ"י הפרדס)

וזהו ענין בני גרשון, נושאי היריעות, בחינת סוכב כל עלמין; ובכוח זה הם מוציאים את האהבה המסותרת מן העולם אל הגילוי. זה דומה לענין "וממגד גרש ירחים": הוא מגרש ומוציא את האהבה המסותרת מן העולם אל הגילוי, וכפי שנכתב על הפסוק "טובה תוכחת מגולה מאהבה מסותרת" וכו'. ובדרך זו מפרש הפרדס.)

בני גרשון, נושאי היריעות המסמלות את האור המקיף את כל העולמות, מסוגלים להוציא את האהבה המסותרת אל הגילוי, כשם שהארץ מוציאה את פירותיה. אדמו"ר הזקן מפנה לפירוש הפסוק "טובה תוכחת מגולה מאהבה מסותרת" ולפירוש דומה בפרדס.

(שער כ"ט פ"ד) בענין שני גרישין שהם חו"ג [חסד וגבורה]¹²³ כי התפארת מגרש אותם ממקומם ומניעם אל קו האמצעי ומטה אותם אל החסד.

(שער כ"ט, פרק ד') עניינם של שני הגירושין, שהם חסד וגבורה: תפארת מגרשת אותם ממקומם, מניעה אותם אל הקו האמצעי ומטה אותם אל החסד.

הפרדס מדבר על "שני גירושין", שהם חסד וגבורה: תפארת, הקו האמצעי, מגרשת אותם ממקומם, מושכת אותם אל המרכז ומטה אותם אל החסד.

וכמ"כ [וכמו כן] כאן י"ל [יש לומר] בענין גרשון כי גרושין אלו שמגרש את הנה"ב [הנפש הבהמית] ודוחה הרע ועי"ז הטוב שבנה"ב [שבנפש הבהמית] יתגרש ממקומו ויהי' [ויהיה] מטה כלפי חסד ואהבה לבוא לבחי' בכל לבבך בשני יצריך^{124, 125}

וכך אפשר לומר גם כאן בענין גרשון, [שפירושן] שני הגירושין האלה: הוא מגרש את הנפש הבהמית ודוחה את הרע, ועל ידי כך הטוב שבנפש הבהמית יגורש ממקומו ויטה כלפי חסד ואהבה, כדי להגיע למדרגת "בכל לבבך", בשני יצריך;

"גירוש" של גרשון הוא כפול: הוא מגרש את הרע שבנפש הבהמית, והטוב שבנפש הבהמית יוצא ממקומו ונוטה אל האהבה, כך שהאדם אוהב את ה' "בכל לבבך", בשני יצריך.

וכן מגרש ומוציא העלם האהבה שבנה"א [שבנפש האלקית] לבוא לידי גילוי כו' ואפ"ל [ואפשר לומר] פ"י גרש ירחים שהוא מענין ריח והריחו ביראת ה' כמ"ש בענין אריתי מורי¹²⁶ ובענין וישלח יהושע¹²⁷ כו' ואת יריחו. ומ"ש בד"ה ראה ריח בני¹²⁸ כו':¹²⁹

וכך גם הוא מגרש ומוציא את האהבה הנעלמת שבנפש האלקית, כדי שתבוא לידי גילוי וכו'. ואפשר לומר שפירוש "גרש ירחים" קשור למילה "ריח", כמו "והריחו ביראת הוי'", כפי שנכתב בענין "אריתי מורי" ובענין "וישלח יהושע וכו'", "ואת יריחו". וכן מה שנכתב במאמר המתחיל "ראה ריח בני וכו'":

הוא גם מוציא את האהבה הנעלמת שבנפש האלקית מן ההעלם אל הגילוי. לבסוף, אפשר לקשר את "גרש ירחים" ל"ריח", שאותיותיו זהות לאותיות "ירח": כמו ב"והריחו ביראת הוי'", בירחו, ובדברי יצחק "ראה ריח בני".

17 קיצור. ענין יריעות נוטה שמים כיריעה. לחסות כו' כי אמילם. בטל רצונך ומתחלה צ"ל עשה רצונך רצון התחתון.

סיכום. ענין היריעות: "נוטה שמים כיריעה". "לחסות וגו'", "כי אמילם". "בטל רצונך"; וקודם לכן צריך להיות "עשה רצונך רצונך" — הרצון התחתון.

סיכום של סעיף 4: היריעות הן השמים ה"נטויים כיריעה"; "לחסות... כי אמילם"; ו"בטל רצונך", שצריך להקדים לו "עשה רצונך רצונך" — הרצון התחתון.

עומדים עצי שטים עומדים מררי גרשון ויגרשהו. גרש ירחים. מי גילה רז זה מי ברא אלה והריחו ריח בני:

"עומדים": "עצי שטים עומדים" — מררי. גרשון: "ויגרשהו". "גרש ירחים". "מי גילה רז זה", "מי ברא אלה". "והריחו", "ריח בני".

"עומדים" הוא "עצי שטים עומדים" של מררי. גרשון הוא "ויגרשהו", "גרש ירחים", "מי גילה רז זה" ו"מי ברא אלה", וכן הריח שב"והריחו" וב"ריח בני".

18 ה והנה זהו הכל בחי בני גרשון שנשאו את יריעות המשכן כו'. פ"י שבחי גרשון הוא שמגרש הרע ע"י בחי ביטול רצון שמבטלו מפני רצון העליון ב"ה כו'

5. והנה, כל זה הוא בחינת בני גרשון, שנשאו את יריעות המשכן וכו'. כלומר, בחינת גרשון היא גירוש הרע באמצעות ביטול הרצון, כאשר הוא מבטל את רצונו מפני הרצון העליון, ברוך הוא וכו',

סעיף 5 מסכם את עניינו של גרשון: הוא מגרש את הרע באמצעות ביטול רצונו מפני הרצון העליון, ולכן נשאה משפחתו את יריעות המשכן.

שעייז הוא מגרש את הרע כו'. שממשיך עייז מבחי' סוכ"ע שהוא בחי' קדוש שיהי' [שיהיה] שרוי בתוך מעיו¹³⁰ כו' כנ"ל.

ובכך הוא מגרש את הרע וכו'; שכן באמצעות כך הוא ממשיך מבחינת סובב כל עלמין, שהיא בחינת "קדוש", כדי שתשרה בתוך מעיו וכו', כפי שנתבאר לעיל.

באמצעות הביטול הוא ממשיך את האור המקיף את כל העולמות, בחינת "קדוש", כדי שהקדושה תשרה בתוכו, כפי שנאמר בגמרא על אדם שקדוש שורה בתוך מעיו.

קטע 5 • 191-21

קהת: הנקודה שבמרכז

19 ולכך נשאו בני גרשון את יריעות המשכן שהם בחי' סובב ומקיף וכדכתיב נוטה שמים כיריעה¹³¹ כו'.

ולכן נשאו בני גרשון את יריעות המשכן, שהן בחינת אור מקיף וסובב, כפי שנאמר: "הנוטה שמים כיריעה" וכו'.

זו הסיבה שבני גרשון נשאו את היריעות: הן מסמלות את האור המקיף והסובב, כמו השמים הפרושים מעל העולם.

אבל עבודת בני קהת הוא לישא את השולחן והמנורה והארון וכפורת כו' כי עבודת הקדש עליהם¹³² בכתף ישאו כו'.

אבל עבודת בני קהת הייתה לשאת את השולחן, המנורה, הארון והכפורת וכו', "כי עבודת הקדש עליהם, בכתף יישאו" וכו'.

לבני קהת הייתה משימה אחרת: הם נשאו על כתפיהם את כלי הקודש עצמם — השולחן, המנורה, הארון והכפורת.

ופי' של קהת הוא מלשון לו יקהת עמים¹³³ שהוא מלשון אסיפה וחיבור¹³⁴ כו'. שעבודת הקהתי הוא לישא בכתף עבודת הקדש כו'.

והשם קהת קשור לביטוי "ולו יקהת עמים", שפירושו כינוס וחיבור וכו'. עבודת בני קהת הייתה לשאת על כתפיהם את כלי הקודש וכו',

השם קהת קשור למילה "יקהת", שפירושה כינוס, בברכת יעקב ליהודה; המילה מבטאת כינוס וחיבור. בני קהת נשאו על כתפיהם את כלי הקודש.

שהם השולחן והמנורה והארון כו'. ופי' שהכלים אלו של המשכן הם מבחי' נקודה האמצעי שבתוך העיגול שהעיגול מקיף וסובב את הנקודה כו'.

שהם השולחן, המנורה והארון וכו'. פירוש הדבר הוא שכלי המשכן האלה שייכים לבחינת הנקודה האמצעית שבתוך העיגול, שכן העיגול מקיף וסובב את הנקודה וכו'.

הכלים האלה מסמלים את הנקודה שבמרכז העיגול. העיגול — היריעות — מקיף את הנקודה, והכלים הם הנקודה שהוא מקיף.

(שעצם המכוון הוא הנקודה ¹³⁵ וכענין ששמים הם בחי' יריעה ומקיף ואעפ"כ [ואף על פי כן] במחשבה ארץ קדמה כו' ועמ"ש ע"פ אל יתהלל חכם ¹³⁶ כו' כי אם בזאת יתהלל ^{137, 138} כו' וצדקה בארץ.

(שהרי עיקר הכוונה היא הנקודה; וכמו שהשמים הם בחינת יריעה ומקיף, ואף על פי כן במחשבה קדמה הארץ וכו'. וראו מה שכתוב על הפסוק "אל יתהלל חכם" וכו', "כי אם בזאת יתהלל" וכו', "וצדקה בארץ".)

הנקודה שבמרכז היא התכלית האמיתית, כפי שמלמד גם היחס בין השמים לארץ: השמים הם כעין "יריעה" הפרושה מעל הארץ, ובכל זאת במחשבת ה' קדמה הארץ. עורכי קה"ת מציינים שעדיין לא מצאו את מאמר אדמו"ר הזקן על "אל יתהלל חכם" שאליו הכוונה כאן.

ועמ"ש מזה בד"ה החדש הזה לכם ^{140, 139} בפ"י א"ר [אמר רבי] יצחק לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם ¹⁴¹ כו' ע"ש.

וראו מה שכתוב על כך במאמר המתחיל "החודש הזה לכם", בפירוש דברי רבי יצחק: "לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם" וכו'; עיינו שם.

אדמו"ר הזקן מפנה גם למאמר על "החודש הזה לכם", המבאר את הערתו הפותחת של רש"י, שלכאורה התורה הייתה יכולה להתחיל במצווה הראשונה הזאת.

ועדי"ז ענין עגולים ויושר ¹⁴² שרש היושר גבוה מהעגולים שהעגולים הם בחי' נפש והיושר הוא בחי' רוח ¹⁴³ כו' והרי העגולים הם בחי' מקיפים על היושר בחי' נוטה שמים כיריעה.

ועל דרך זה הוא ענין העיגולים והיושר: שורש היושר גבוה מהעיגולים, שכן העיגולים הם בחינת נפש והיושר הוא בחינת רוח וכו'; ואף על פי כן העיגולים הם בחינת מקיפים על היושר, בחינת "הנוטה שמים כיריעה".

במונחי הארז"ל, אותה תבנית מתבטאת ב"עיגולים ויושר". העיגולים הם בחינת נפש והיושר בחינת רוח, ושורש היושר גבוה יותר, אף שהעיגולים מקיפים אותו כמו השמים הפרושים מעל הארץ.

אלא שמ"מ בחי' היושר הוא כענין הנקודה שעליה סובב כל העיגול כו' וע' ברי"ח [בראשית חכמה] שער הקדושה פ"ב [פרק ב'] בענין שבת הוא בחינת נקודה ועמ"ש מענין נקודה בהיכליה בד"ה ראה אנכי ^{145, 144} כו'

אלא שאף על פי כן, בחינת היושר היא בדומה לנקודה שסביבה סובב העיגול כולו וכו'. ועיינו בראשית חכמה, שער הקדושה, פרק ב', בענין שבת היא בחינת נקודה; וכן במה שכתוב על ענין "נקודה בהיכליה" במאמר המתחיל "ראה אנכי" וכו'.

היושר דומה לנקודה שסביבה נע העיגול כולו. בראשית חכמה מכנה את השבת "נקודה", והמאמר על "ראה אנכי" עוסק ב"נקודה בהיכליה" שבזוהר.

שם ג"כ מובן שהנקודה גבוה יותר מההיכל המקיף עליה. שהנקודה היא חכמה עילאה וההיכל המלבישו הוא בינה ^{146, 147} כמ"ש בזח"א [בזהר חלק א]

גם שם מובן שהנקודה גבוהה יותר מההיכל המקיף אותה: הנקודה היא חכמה עילאה, וההיכל שמלביש אותה הוא בינה, כפי שכתוב בזהר, חלק א'.

שם ברור שהנקודה גבוהה יותר מההיכל שסביבה: הנקודה היא חכמה עילאה, וההיכל שמלביש אותה הוא בינה, כפי שאומר הזהר.

(דט"ו ע"א וד"ך ע"א) ובמק"מ [ובמקדש מלך] (שם ושם) שבח"י העיגול הם היריעות המאהילי [המאהילים] על המשכן כדכתיב נוטה שמים כיריעה כנ"ל.

(דף ט"ו ע"א ודף כ' ע"א), ובמקדש מלך (שם ושם): בחינת העיגול היא היריעות הפרושות כאוהל על המשכן, כפי שכתוב: "נוטה שמים כיריעה", כנזכר לעיל.

מובאים כאן הקטעים מהזהר והפירוש של מקדש מלך עליהם. העיגול הוא היריעות המכסות את המשכן כאוהל, כפי שהשמים פרושים כיריעה.

וזה היה עבודת בני גרשון כנ"ל אבל עבודת בני קהת הוא לישא כלי המשכן הנ"ל וזו הייתה עבודת בני גרשון, כנזכר לעיל. אבל עבודת בני קהת היא לשאת את כלי המשכן הנזכרים לעיל,

זו הייתה עבודתם של בני גרשון; בני קהת נשאו את הכלים שבתוך המשכן.

שהם מבח"י הנקודה האמצעי שהעיגול סובב אותה כנ"ל. כי הארון שה"י [שהיה] בק"ק [בקדש הקדשים] הוא בח"י תורה שבו היו הלוחות מונחים בו.

שהם מבחינת הנקודה האמצעית שהעיגול סובב אותה, כנזכר לעיל. כי הארון שהיה בקודש הקודשים הוא בחינת התורה, שהלוחות היו מונחים בו וכו'.

הכלים האלה הם הנקודה המרכזית, ובראשם הארון שבקודש הקודשים, שהלוחות היו מונחים בו: הארון מייצג את התורה.

20 וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] משחרב בהמ"ק [בית המקדש] אין להקב"ה בעולמו אלא די' ¹⁴⁸ אמות של הלכה בלבד כו'. ובח"י תורה היא מבחינת הנקודה התיכונית שהעיגול סובב עליה

וכפי שאמרו חז"ל: "משחרב בית המקדש, אין לקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד" וכו'. ובחינת התורה היא מבחינת הנקודה המרכזית שהעיגול סובב סביבה,

לאחר חורבן בית המקדש, אומרת הגמרא, אין לקדוש ברוך הוא בעולמו אלא "ארבע אמות של הלכה". התורה שייכת לנקודה המרכזית שהעיגול סובב סביבה.

כי אורייתא מחכמה הוא דנפקת^{151, 150, 149} ובחכמה שורה אור א"ס ממש בבחי' גילוי כמ"ש הוי' בחכמה

שכן התורה יוצאת מן החכמה, ובחכמה שורה ממש אור אין סוף בבחינת גילוי, כמו שנאמר: "הוי' בחכמה",

התורה באה מן החכמה, ובחכמה שורה אור אין סוף עצמו בגלוי, כפי שנאמר: "הוי' בחכמה".

דהיינו בבחי' אור פנימי משא"כ בחי' העיגול הוא אור מקיף והעלם עדיין ותכלית המכוון הוא האור פנימי והגילוי, ועמ"ש מזה בפי' ואתחנן בד"ה ואהבת את^{153, 152} וכן המצות מעשיות נמשכים ג"כ מהנקודה התיכונית.¹⁵⁴

כלומר, בבחינת אור פנימי; ואילו בחינת העיגול היא אור מקיף, שעדיין נמצא בעלם. התכלית היא האור הפנימי והגילוי. ועיינו במה שנכתב על כך בפרשת ואתחנן, בדרוש המתחיל "ואהבת את". גם המצוות המעשיות נמשכות מן הנקודה המרכזית.

הגילוי הזה הוא אור פנימי, ואילו העיגול הוא אור מקיף שעדיין נסתר; התכלית היא האור הפנימי והגילוי. גם המצוות המעשיות באות מן הנקודה המרכזית.

21 והנה הגם שהתורה ומצות הם נמשכים מהנקודה התיכונית כנ"ל. אעפ"כ [אף על פי כן] שרשם הוא נעלה

אף מהעיגול הסובב הנקודה כנז' [כנזכר] בס"י [בספר יצירה] נעוץ תחלתן¹⁵⁵ בסופן וסופן בתחלתן¹⁵⁶ כו'.

והנה, אף שהתורה והמצוות נמשכות מן הנקודה המרכזית, כפי שהוזכר לעיל, בכל זאת שורשן נעלה אפילו מן העיגול הסובב את הנקודה, כפי שנאמר בספר יצירה: "תחילתן נעוצה בסופן, וסופן בתחילתן" וכו'.

שורש התורה והמצוות גבוה אפילו מן העיגול. בספר יצירה נאמר על הספירות: "תחילתן נעוצה בסופן, וסופן בתחילתן".

ופי' שתחלתן נעוץ בסופן דייקא כו'. ולכן התורה ומצות שנשפלו למטה שנתלבשו בענינים גשמיים כו' שרשם הוא נעלה מאד אף מהעיגול הסובב הנקודה כו'.

פירוש הדבר הוא שתחילתן נעוצה דווקא בסופן וכו'. לכן התורה והמצוות, שירדו למטה והתלבשו בענינים גשמיים וכו', שורשן נעלה מאד, אפילו מן העיגול הסובב את הנקודה וכו'.

הסוף הנמוך ביותר קשור להתחלה הגבוהה ביותר. לכן לתורה ולמצוות, שירדו אל תוך דברים גשמיים, יש שורש גבוה מאד — גבוה אפילו מן העיגול המקיף.

כי נעוץ סופן דייקא בתחלתן כו'. ופי' כי תומ"צ [תורה ומצות] שרשם מהנקודה התיכונית כו' ושורש הנקודה כו'

שהרי סופן נעוץ דווקא בתחלתן וכו'. ופירוש הדבר הוא ששורש התורה והמצוות הוא מן הנקודה המרכזית וכו', ושורש הנקודה וכו'

סופן נעוץ בתחילתן: התורה והמצוות באות מן הנקודה המרכזית, ושורש הנקודה גבוה מן העיגול, כפי שיוסבר בחלק הבא.

הוא נעלה מהעיגול כו' כי העיקר הוא הנקודה והעיגול הוא רק להיות סובב ומקיף להנקודה.

נעלה מן העיגול וכו', כי הנקודה היא העיקר, והעיגול נועד רק להקיף ולסובב את הנקודה.

הנקודה היא העיקר, והעיגול נועד רק להקיף אותה. לכן שורש הנקודה גבוה מן העיגול.

וכדכתיב כי גאה גאה¹⁵⁷ כו' כנז' [כנזכר] במ"א (שקמיה כל המקיפים כלא נחשבים בשוה כמו הפנימית כו' ע"ש).

וכמו שכתוב: "כי גאה גאה" וכו', כפי שהוזכר במקום אחר (שלפניו כל המקיפים נחשבים לאין, באותה מידה כמו האור הפנימי וכו'; עיינו שם).

"כי גאה גאה" פירושו שלפני ה' כל האורות המקיפים נחשבים לאין, באותה מידה כמו האור הפנימי. לכן אין לעיגול יתרון ממשי על הנקודה.

וזהו שמברכים קודם עשיית כל מצוה כו'. אשר קדשנו במצותיו כו' ופי' שע"י עסק התורה שמחכמה נפקת וע"י המצות מעשיות

וזהו הטעם שמברכים לפני קיום כל מצווה וכו': "אשר קידשנו במצוותיו" וכו'. פירוש הדבר הוא שעל ידי העיסוק בתורה, שיצאה מן החכמה, ועל ידי המצוות המעשיות

כך מובן נוסח הברכה שאומרים לפני כל מצווה: "אשר קידשנו במצוותיו". לימוד התורה, שיוצאת מן החכמה, והמצוות המעשיות הם הדרך לקדושה זו.

שהם נעלים מתורה כמארו"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] גדול התלמוד שמביא¹⁵⁸ לידי מעשה כו' יכול להמשיך בחי' קדש שיהיה שרוי בתוך מעיו כו'

שהן נעלות מן התורה, כמאמר חז"ל: "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה" וכו', אפשר להמשיך את בחינת הקדושה, כך שתשרה בתוך מעיו וכו';

המצוות המעשיות נעלות אפילו מן הלימוד, שכן נאמר בתלמוד שגדול הלימוד מפני שהוא מביא לידי מעשה. באמצעותן האדם ממשיך קדושה שתשרה בתוכו.

דהיינו בבחינת אור פנימי שרמ"ח מ"ע [מצות עשה] הם נמשכים מרצונו ית' ונשפלו למטה שנתלבשו בדברים גשמיים. כמו ציצית ותפילין כו'. אך סוף מעשה דייקא הוא נעוץ בתחלה.

כלומר, בבחינת אור פנימי: הרי 248 מצוות עשה נמשכות מרצונו יתברך, ירדו למטה והתלבשו בדברים גשמיים, כמו ציצית ותפילין וכו'. אלא שדווקא "סוף מעשה" נעוץ בתחלה.

הקדושה נמשכת כאור פנימי: 248 מצוות העשה באות מרצון ה' ומתלבשות בדברים גשמיים, כמו ציצית ותפילין. דווקא משום שהן "סוף מעשה", הן נעוצות בהתחלה הגבוהה ביותר.

קטע 6 • 221-24

שבת: שינוי הטעם

22 וזהו אשר קדשנו כו' שע"י עסק התורה וקיום המצוות מעשיות יכול להמשיך מבחי' קדש שיהיה שרוי בתוך מעיו כנ"ל.

וזהו פירוש "אשר קדשנו וכו'": באמצעות העיסוק בתורה וקיום המצוות המעשיות אפשר להמשיך מבחינת הקדושה, כך שתשרה בתוך מעיו של האדם, כנזכר לעיל.

זהו פירוש הברכה "אשר קדשנו": באמצעות לימוד התורה וקיום המצוות המעשיות האדם ממשיך קדושה שתשרה בתוכו.

וזהו מ"ש לדוד בשנותו את טעמו¹⁵⁹ לפני אבימלך פי' מלך הוא בחי' מדת מלכותו ית' שמחיה את כל עולמים.

וזהו שנאמר: "לדוד בשנותו את טעמו לפני אבימלך". פירוש הדבר: "מלך" הוא בחינת מידת מלכותו ית', המחיה את כל העולמות,

כותרת מזמור ל"ד היא "לדוד בשנותו את טעמו לפני אבימלך". אדמו"ר הזקן דורש את השם כמלמד רעיון: "מלך" הוא מלכותו של ה', המחיה את כל העולמות.

כדכתיב מלכותך מלכות כל עולמים^{160, 161} כו'. ואבי מלך הוא בחי' סוכ"ע¹⁶² (שהוא בחי' רצונו ית' כנ"ל) בשנותו את טעמו כו'. פי' שזהו ההפרש בין ו' ימי המעשה לשבת.

ככתוב: "מלכותך מלכות כל עולמים וכו'". ו"אבי מלך" הוא בחינת סובב כל עלמין, שהיא בחינת רצונו ית', כנזכר לעיל. "בשנותו את טעמו וכו'" — פירושו שזהו ההבדל בין ששת ימי המעשה לשבת.

"אבי מלך", כלומר אביו של המלך, הוא מקור המלכות: סובב כל עלמין, רצונו של ה'. "בשנותו את טעמו" מתאר את ההבדל בין ששת ימי המעשה לשבת.

שבו"ו ימי המעשה העבודה הוא רק לאכפא את רצונו בלבד. ובשבת הוא בחי' ביטול רצון לגמרי שאין לו רצון אחר כלל.

בששת ימי המעשה העבודה היא רק לכפות את רצונו, ואילו בשבת זו בחינת ביטול הרצון לגמרי, כך שאין לו שום רצון אחר כלל.

בימות החול העבודה היא רק לכפות את הרצון; בשבת העבודה היא לבטל אותו לגמרי, כך שלא יישאר רצון אחר.

וזוהו בשנותו את טעמו שהוא בחי' ביטול רצון לגמרי שמהפך את הרצון שהיה לו כו' שיהיה רק לה' לבדו.

וזוהו "בשנותו את טעמו": בחינת ביטול הרצון לגמרי, שבה האדם הופך את הרצון שהיה לו וכו', כך שיהיה לה' לבדו.

— "בשנותו את טעמו" פירושו ביטול גמור של הרצון: האדם הופך את הרצון שהיה לו, כך שיהיה לה' לבדו.

וזוהו בחי' שבת שמגיעים לבחי' התהפכות הרצון לגמרי. (שהוא בחי' ביטול רצון) וזוהו בשנותו את טעמו ששינה טעמו ממש.

וזו בחינת שבת, שבה מגיעים להתהפכות מוחלטת של הרצון, שהיא בחינת ביטול הרצון. וזוהו "בשנותו את טעמו" — שהוא שינה ממש את טעמו.

— בשבת מגיעים להתהפכות מוחלטת של הרצון. לכן נאמר "שנותו את טעמו": טעמו עצמו, כלומר מה שהאדם נהנה ממנו, משתנה.

משא"כ בימות החול שהוא רק בחי' אתכפייא כו' ולא בחי' אתהפכא (והנה הכוונה כאן דבחי' בשנותו את טעמו זהו בחי' קהת ע"י כי בחכמה אתברירו אכן במדרש רבה)

מה שאין כן בימות החול, שבהם יש רק בחינת אתכפייא וכו' ולא בחינת אתהפכא. (והנה הכוונה כאן היא שבחינת "בשנותו את טעמו" היא בחינת קהת, על ידי "כי בחכמה אתברירו"; אולם במדרש רבה)

בימות החול יש רק אתכפייא, ולא אתהפכא. בסוגריים מצוין ש"בשנותו את טעמו" כאן שייך לקהת, משום ש"בחכמה אתברירו", ואילו המדרש קושר זאת לגרשון.

(פ' במדבר פ"ג [פרק ג'] דרט"ו ע"ב) פ"י גרשון שהוא חזק כשן כו' והיינו ענין בשנותו את טעמו ויגרשהו כו'

(פרשת במדבר, פרק ג', דף רט"ו ע"ב) גרשון מתפרש כ"חזק כשן" וכו'. וזוהו ענין "בשנותו את טעמו... ויגרשהו וכו'",

— המדרש מפרש את גרשון כ"חזק כשן". כך מתקשר "בשנותו" לשן, ו"יגרשהו" לגרשון.

שבחי' בשנותו הוא ג"כ מענין שן וכמ"ש ע"פ ולבן שנים מחלב¹⁶³ שהוא בירור המדות כו' וזוהו ויגרשהו לגרש הרע כו' ובחי' קהת פ"י שם מענין אם קהה הברזל

שבחינת "בשנותו" קשורה גם למונח "שן", כמו שנאמר על הפסוק "ולבן שיניים מחלב", שהוא בירור המדות וכו'. וזוהו "ויגרשהו" — לגרש את הרע וכו'. ובחינת קהת מתפרשת שם מלשון "אם קהה הברזל",

"בשנותו" מורכב מאותן אותיות כמו "שן", כמו בפסוק "ולבן שיניים מחלב", המתפרש כבירור המדות; "ויגרשהו" פירושו לגרש את הרע. אותו מדרש מפרש את השם קהת מלשון "קהה" שבפסוק "אם קהה הברזל".

והיינו כמש"ש [כמה שכתוב שם] והוא לא פנים קלקל¹⁶⁴ וכלוים כתיב ועבד הלוי הוא¹⁶⁵ שממשיך בחי' הוא דא עתיקא¹⁶⁶ מההעלם אל הגילוי להיות יאר ה' פניו כו'

וזהו כמו שנאמר שם: "והוא אינו [מאיר] פנים, [משום שהם] קלקלו". ועל הלוויים נאמר "ועבד הלוי הוא": הוא ממשיך את בחינת "הוא — זה עתיקא" מן ההעלם אל הגילוי, כדי שיתקיים "יאר ה' פניו" וכו'.

הפסוק ממשיך: "והוא אינו [מאיר] פנים, [משום שהם] קלקלו". על הלוויים נאמר "ועבד הלוי הוא", והזהר דורש את "הוא" על עתיקא, ה"עתיק" הנסתר, שאותו הלוויים ממשיכים מן ההעלם אל הגילוי, כדי ש"הוי" יאיר פניו.

והיינו ע"י שנשא הארון פנים בפנים¹⁶⁷ וכמ"ש מזה בד"ה ואהיה אצלו אמון¹⁶⁸ ולכן עי"ז הם מתקנים בחי'

וזה נעשה על ידי שנשא את הארון פנים אל פנים, כמו שנתבאר על כך במאמר המתחיל "ואהיה אצלו אמון". לכן, באמצעות זאת הם מתקנים את בחינת

הדבר נעשה על ידי נשיאת הארון "פנים אל פנים". בכך מתקנים בני קהת את המצב של "והוא אינו מאיר פנים".

והוא לא פנים דפי' ברבות בקהלת כשהקב"ה אינו מסביר פנים לדור מחמת קלקול מעשים רעים שיש בדור כו' (ע"ש על פסוק זה בדף קי"א ע"ב).

"והוא אינו [מאיר] פנים", שפירושו במדרש רבה על קהלת: כשהקדוש ברוך הוא אינו מאיר פנים מאירות לדור, בגלל המעשים הרעים והמקולקלים שבדור וכו' (ראו שם על פסוק זה, בדף קי"א ע"ב).

מדרש רבה על קהלת מפרש את "והוא אינו מאיר פנים" כמצב שבו ה' אינו מאיר פנים לדור, בגלל מעשיו המקולקלים.

והעצה לזה וחיילים יגבר¹⁶⁹ בחי' תשובה שהוא ענין בחילא יתיר, והנה תשובה היא החזרת פנים בפנים והיינו ענין בני קהת נושאי הארון פא"פ [פנים אל פנים] כו'

והעצה לכך היא "וחיילים יגבר" — בחינת תשובה, שהיא עניין של "בחילא יתיר". והנה, תשובה היא השבת הפנים פנים אל פנים; וזהו עניינם של בני קהת, נושאי הארון פנים אל פנים וכו'.

העצה היא "וחיילים יגבר": תשובה, הנקראת עבודה "בחילא יתיר" — בכוח רב יותר. התשובה משיבה את הפנים, פנים אל פנים, וזהו משמעות נשיאת הארון פנים אל פנים בידי בני קהת.

ועמ"ש בענין מחיצה של ברזל בד"ה ועשית ציץ¹⁷⁰ וענין שבירת המחיצה ע"י הרהורי תשובה ומשם יובן הענין הנייל^{171, 172, 173}.

וראו מה שנתבאר בענין המחיצה של ברזל במאמר המתחיל "ועשית ציץ", ובענין שבירת המחיצה באמצעות הרהורי תשובה; ומשם יובן הענין הנזכר לעיל.

המאמר על "ועשית ציץ" מבאר את "מחיצת הברזל" שבין ישראל לה' ואת שבירתה באמצעות הרהורי תשובה; משם יובן הענין הזה.

23 וזוהי יובן מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] עשה רצונו כרצונך^{174, 175} כו' בטל רצונך מפני רצונו כו' פי'

כו' ימי המעשה הוא רק בחי' עשה רצונו כרצונך כו'

ובכך יובן מאמר חז"ל: "עשה רצונו כרצונך... בטל רצונך מפני רצונו..." פירוש הדברים: בששת ימי המעשה יש רק את הבחינה של "עשה רצונו כרצונך...",

כך מתבארים שני חלקי המשנה: בששת ימי המעשה מגיעים רק לבחינה של "עשה רצונו כרצונך".

שהוא רק בחי' אתכפיא כו' ובשבת הוא בחי' בטל רצונך כו' שהוא בחי' אתהפכא כו'

שהיא רק בחינת אתכפיא...; ואילו בשבת יש את הבחינה של "בטל רצונך...", שהיא בחינת אתהפכא...

כלומר, אתכפיא. בשבת מגיעים לבחינת "בטל רצונך", שהיא אתהפכא.

כנ"ל שזהו שאומרים לדוד בשנותו את טעמו כו' בשבת וכדכתיב טעמו וראו כי טוב ה' כו' בה' תתהלל נפשי^{176, 177} כו'.

כאמור לעיל; משום כך אומרים בשבת את "לדוד בשנותו את טעמו...", וכמו שכתוב: "טעמו וראו כי טוב הו'..." [ו] "בהו' תתהלל נפשי..."

משום כך אומרים בשבת את מזמור ל"ד, "לדוד בשנותו את טעמו", ובו הפסוקים "טעמו וראו כי טוב הו'..." ו"בהו' תתהלל נפשי".

24 וזהו מ"ש ורעה אמונה^{178, 179} כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] ישראל מפרנסין¹⁸⁰ לאביהם שבשמים

כו' וכ"ז [וכל זה] נמשך הכל לכנס"י [לכנסת ישראל] מאהרן כהנא רבא שהוא בחי' אהבה רבה כו' שהוא המשפיע בחי' אהבה בכנ"י [בכנסת ישראל] והוא האהבה המסותרת שבכאוי"א [שבכל אחד ואחד] מישראל.

וזהו מה שכתוב "ורעה אמונה": כפי שאמרו חז"ל, "ישראל מפרנסים את אביהם שבשמים" וכו'. וכל זה נמשך כולו לכנסת ישראל מאהרן כהנא רבא, שהוא בחינת אהבה רבה וכו', שכן הוא המשפיע בכנסת ישראל בחינת אהבה; וזוהי האהבה המסותרת שבכל אחד ואחד מישראל.

"ורעה אמונה" נקרא לאור דברי הזוהר, שלפיהם ישראל "מפרנסים את אביהם שבשמים". כל זה מגיע לכנסת ישראל מאהרן כהנא רבא, המייצג את בחינת האהבה רבה ומשפיע אהבה בישראל; וזוהי האהבה המסותרת המצויה בכל יהודי.

קטע 7 • 251

נשיאת הראש וארבעים ושניים המסעות

25 וז"ש [וזהו שכתוב] נשא את ראש בני גרשון גם הם¹⁸¹ שכבני קהת ובני גרשון נאמר נשיאת ראש ולא בבני

מררי כמ"ש במדרש כי

וזהו [פירוש] הכתוב: "נשא את ראש בני גרשון גם הם" — על בני קהת ובני גרשון נאמרה נשיאת ראש, אך לא על בני מררי, כפי שנכתב במדרש. כי

הדברים מסבירים את המילים "גם הם" בפסוק על בני גרשון: נשיאת ראש נאמרה על בני קהת ועל בני גרשון, אך לא על בני מררי, כפי שמציין המדרש.

הנה כתיב ונתתי לך מהלכים בין העומדים¹⁸² פי' מהלכים כי בחיי הילוך. האי ע"י רעו"ד [רעותא דליכא] מלמטה למעלה וזהו ענין בני גרשון.

הנה כתוב: "ונתתי לך מהלכים בין העומדים". פירוש הדבר: "מהלכים" הם שתי בחינות של הליכה. הראשונה היא על ידי רצון שבלב, מלמטה למעלה, וזה עניינם של בני גרשון.

הטעם הוא שהביטוי "מהלכים בין העומדים" מרמז על שתי בחינות של הליכה. הראשונה עולה מלמטה למעלה באמצעות רצון שבלב, והיא שייכת לבני גרשון.

הבי' ע"י תורה ומצות מלמעלה למטה וכמ"ש בת"א [בתורה אור] פי' וישב בד"ה ונתתי לך מהלכים כו'

השנייה היא באמצעות תורה ומצוות, מלמעלה למטה (וכפי שנכתב בתורה אור, פרשת וישב, במאמר המתחיל "ונתתי לך מהלכים וגו'");

הבחינה השנייה יורדת מלמעלה למטה באמצעות תורה ומצוות, כפי שמסביר המאמר בתורה אור על פסוק זה.

והילוך זה הבי' זהו ע"י בני קהת ע"כ נאמר בשניהם נשיאת ראש אשר נשיאת ראש

והליכה שנייה זו היא באמצעות בני קהת. לכן נאמרה נשיאת ראש בשניהם, שכן נשיאת ראש

ההליכה השנייה שייכת לבני קהת. שתי המשפחות הן "מהלכים", ולכן נאמרה על שתיהן נשיאת ראש.

זהו ענין רוממות קרן בחי' מהלכים ובחי' מהלכים צ"ל בין העומדים בחי' עצי שטים עומדים דבני מררי ע"כ לא נאמר בהם נשיאת ראש כו'

היא ענין הרמת הקרן, בחינת "מהלכים". ובחינת "מהלכים" צריכה להיות "בין העומדים" — בחינת "עצי שטים עומדים" של בני מררי. לכן לא נאמרה בהם נשיאת ראש וגו'.

"נשיאת ראש" פירושה התרוממות — ה"הליכה" העולה. אך המהלכים זקוקים לעומדים: הקרשים העומדים של בני מררי הם הבסיס הקבוע, ולכן לא נאמרה בהם נשיאת ראש.

וזוהו בחי' מ"ב מסעות שנסעו הלויים עם המשכן במדבר כו' שהוא הכל בחי' עליות כו'.

וזוהי בחינת ארבעים ושתיים המסעות שנסעו הלויים עם המשכן במדבר וגו', שכולן בחינת עליות וגו'.

ארבעים ושתיים המסעות שעשו הלויים עם המשכן במדבר היו כולן עליות.

(שכל נסיעה הוא בחי' עליי' [עלייה]) שהם מ"ב עליות כו' שהוא שם מ"ב שבאנא בכח כו'.

(שכל מסע הוא בחינת עלייה): הן ארבעים ושתיים עליות וגו', שהן כנגד שם מ"ב שב"אנא בכוח" וגו'.

כל מסע הוא עלייה, ולכן ארבעים ושתיים המסעות הן ארבעים ושתיים עליות, כנגד שם מ"ב שבתפילת "אנא בכוח".

ופי' שבמקום שחנו הקימו את המשכן. וכשנסעו הורידו אותו והעלו אותו לבחי' נעלה. וזה היה המ"ב עליות של מ"ב מסעות כו'.

ופירוש הדבר: במקום שבו חנו הקימו את המשכן, וכשנסעו פירקו אותו והעלו אותו לבחינה נעלית יותר. אלו היו ארבעים ושתיים העליות של ארבעים ושתיים המסעות וגו'.

בכל תחנה הקימו את המשכן; כשיצאו לדרך פירקו אותו והעלו אותו למדרגה גבוהה יותר. אלו היו ארבעים ושתיים העליות.

וכל המ"ב מסעות היה הכל במדבר כנ"ל שאף עולמות העליונים נק' בחי' מדבר שהוא בחי' שממה בחי' דומם ממש נגד הקב"ה כו' כנ"ל.

וכל ארבעים ושניים המסעות היו כולם במדבר, כפי שהוזכר לעיל, שכן גם העולמות העליונים נקראים בחינת מדבר — בחינת שממה, בחינת דומם ממש — ביחס להקדוש ברוך הוא וכו', כפי שהוזכר לעיל.

כל המסעות היו במדבר, משום שגם העולמות העליונים הם "מדבר" לפני ה': שממה ודוממים, ואין בהם ממש לעומתו.

וזוהי היה מ"ב מסעות של המשכן שנשאאו אותו הלויים במדבר כו'. שהם מ"ב עליות הכל בבחי' מדבר כנ"ל. שאף העולמות העליונים נק' לגביה בחי' מדבר וד"ל [ודי למבין].

ואלה היו ארבעים ושניים המסעות של המשכן, שהלויים נשאאו אותו במדבר וכו'. אלה הן ארבעים ושתי עליות, כולן בבחינת מדבר, כפי שהוזכר לעיל, שכן גם העולמות העליונים נקראים ביחס אליו בחינת מדבר; והמבין יבין.

כל ארבעים ושתי העליות מתרחשות בתוך ה"מדבר", שכן גם העולמות הנעלים ביותר הם מדבר ביחס לה'.

(פ"י שבח"י ו' ימי המעשה הוא בחינת הנסיעה של המשכן שהורידו אותו כו' שעולים בעילוי אחר עילוי כו' ושבת הוא בחינת החנ"י [החניה] שהקימו כו' שעלו במדרגה א' נעלה וחנו שם ופרשו שם היריעות דמשכן ועד"ז היה כל המ"ב מסעות).

(כלומר, בחינת ששת ימי המעשה היא בחינת מסע המשכן, כאשר פירקו אותו וכו', שכן עולים מעילוי לעילוי וכו'; ושבת היא בחינת החניה, כאשר הקימו אותו וכו', שכן עלו למדרגה נעלה אחת וחנו בה, ופרשו שם את יריעות המשכן; וכך היו כל ארבעים ושני המסעות.)

ששת ימי המעשה הם זמן המסע, שבו מפרקים את המשכן ונושאים אותו מעלה מעלה; שבת היא זמן החניה, שבו מקימים אותו במדרגה גבוהה יותר ופורשים את יריעותיו. כך התנהלו כל ארבעים ושני המסעות.

והנה כ"ז [כל זה] הוא ביד איתמר בן אהרן¹⁸³ הכהן וגו'. ופ"י איתמר הוא בח"י צירופי אותיות התורה.

והנה כל זה הוא "ביד איתמר בן אהרן הכהן וגו'". ופירושו: איתמר הוא בחינת צירופי אותיות התורה.

כל זה היה "ביד איתמר בן אהרן הכהן", שהופקד על עבודת הלויים. איתמר מסמל את צירופי אותיות התורה.

שאייתמר הוא מלשון אית מר שבגמרא שהוא לשון דבר הנלמד מאליו¹⁸⁴ כו' (בל"א עש איז גילערנט גיווארין. שהוא לשון איתמר שנלמד ממילא) והוא כמ"ש ואשים דברי בפ"ך¹⁸⁵ וגו'

שכן איתמר הוא מלשון "איתמר" שבגמרא, שהוא ביטוי לדבר הנלמד מאליו וכו' (ביידיש: "עס איז געלערנט געווארן", כלומר "הדבר נלמד"; זו משמעותו של "איתמר" — הדבר נלמד מאליו). וזהו כמו שכתוב: "ואשים דברי בפ"ך וגו'",

בגמרא "איתמר" פירושו "נאמר", והאדמו"ר הזקן דורש זאת כביטוי לדבר שמתגלה מאליו, כמו ביידיש "עס איז געלערנט געווארן" — "הדבר נלמד". זהו "ואשים דברי בפ"ך".

ודברי אשר שמת בפ"ך^{186, 187} וגו'. שהוא דבר ה' המלוּבש בהלכה שמדבר בפיו כו' (וכנ"ז [וכנזכר] במ"א ע"ש).

[ו] "ודברי אשר שמת בפ"ך וגו'": שכן זהו דבר ה' המלוּבש בהלכה, שהוא מדבר בפיו וכו' (וכפי שהוזכר במקום אחר; עיין שם).

זהו דבר ה' המלוּבש בהלכה, המדבר מפי מי שלומד תורה, כפי שנאמר: "ודברי אשר שמת בפ"ך".

וזהו בח"י איתמ"ר שהכל ביד איתמ"ר כנ"ל. ועיין מענין איתמר במא"א [במאורי אור] אות א' סעיף ק"מ:

וזהו בחינת איתמר, שכן הכול ביד איתמר, כפי שהוזכר לעיל. ועיין בעניין איתמר במאורי אור, אות א', סעיף ק"מ.

לכן כל עבודת הלויים — המסע והחניה — היא "ביד איתמר": דבר ה' המדבר מאליו בתוך דברי התורה. להפניה נוספת בעניין איתמר, ראו מאורי אור.

בעבודה

תחילה "עשה רצונו כרצונך": עבודה יציבה וסדורה, המבוססת על הבנה, "בכל נפשך", שעולה ויורדת בהתאם להתבוננות בתפילה, ויש להישמר מפני הפירוד שיוצר החטא. אחר כך "בטל רצונך מפני רצונו", הן בהתרחקות מן הרע והן בעשיית הטוב; עבודה זו מגרשת את הרע ויכולה לשנות את טבעו של האדם ממש. יש ללמוד תורה ולקיים את המצוות המעשיות, שממשיכות קדושה אל האדם; ובשבת יש לשאוף לא רק להכניע את הרצון אלא להפוך אותו, כך שאפילו ה"טעם" של האדם ישתנה.

שאלות לשיחה

1. מדוע מתעקש המאמר שהמשכן והלוויים צריכים להתקיים בכל דור, ומה באדם מקביל לכל אחד מהם?
2. כיצד הדימוי לרצון הנשמה, שיכול לשלוח רגל אל תוך האש, מסביר את ההבדל בין האור שממלא את כל העולמות לבין האור שמקיף את כל העולמות?
3. מדוע "עשה רצונו כרצונך" צריך לבוא לפני "בטל רצונך", וכיצד סדר הקמת המשכן — תחילה קרשי מררי — ממחיש זאת?
4. באיזה מובן הנקודה גבוהה מן העיגול המקיף אותה, וכיצד הדבר מסביר מדוע המצוות המעשיות, המתלבשות בדברים גשמיים, הן בעלות השורש הגבוה ביותר?
5. מה ההבדל בין הכנעת הרצון לבין הפיכתו, ומדוע הדרך השנייה קשורה לשבת?

הערות

פסוקה 1

1 ה' מצווה את משה לפקוד את בני גרשון, "גם הם", אחרי בני קהת. זהו הפסוק הפותח את המאמר.

Numbers 4:22 במדבר ד':כ"ב

נִשָּׂא אֶת־רֹאשׁ בְּנֵי גֵרְש�ׁוֹן גַּם־הֵם לְבֵית אֲבֹתָם לְמִשְׁפַּחְתָּם:

'-Take the sum of the sons of Gershon also, by their fathers' houses, by their families

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

2 ונשאו את יריעות המשכן ואת אהל מועד

בני גרשון נושאים את יריעות המשכן ואהל מועד. המאמר יפרש את היריעות כאור המקיף.

Numbers 4:25 במדבר ד':כ"ה

וְנִשְׂאוּ אֶת־יְרִיעֹת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד מִכִּסֵּהוּ וּמִכִּסֵּה הַתַּחֲשׁ אֲשֶׁר־עָלָיו מִלְּמַעְלָה וְאֶת־מִסְךְ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:

they shall bear the curtains of the tabernacle, and the tent of meeting, its covering, and the covering of sealskin that is above upon it, and the screen for the door of the tent of meeting

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

3 התורה היא נצחית

בפרק י"ז אדמו"ר חזק שואל כיצד התורה יכולה לומר שאהבת ה' בלב היא "קרובה מאוד", שהרי הדבר אינו עולה לכאורה בקנה אחד עם הניסיון, ומוסיף בסוגריים ש"התורה נצחית", ולכן דבריה חייבים לחול על כולם. אותו עיקרון מניע גם כאן את השאלה: המשכן והלוויים חייבים להתקיים בכל דור.

Tanya, Likkutei Amarim 17:2 תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים י"ז:ב'

דְּלִכְאוּרָה, הוּא – "בְּלִבְכָּה" – נִגְדַּד הַחוּשׁ שֶׁלֵּנוּ [וְהַתּוֹרָה הִיא נִצְחִית], שְׂאִין קְרוֹב מְאֹד הַדָּבָר לְהַפְּךָ לְבוֹ מִתְּאוֹת עוֹלָם הַזֶּה לְאַהֲבַת ה' בְּאַמִּתּוּת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּגִמְרָא: "אִטּוּ יִרְאַה מִלִּתָּא זּוּטְרָתִי הִיא"? וְכָל שֶׁכֵּן אֲהַבָּה. וְגַם אֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבָרְכָה דְּ"צִדִּיקִים – דְּוָקָא – לָבָם בְּרִשְׁתָּם".

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

ראה תניא פ"ז קו"א ס"ה. לקו"ש ח"ה ע' 241 הערה 14. ח"ג ע' 39 הערה 3.

4 ונתתי משכני בתוכם

בפרשת בחוקותי ה' מבטיח להקים את משכנו בתוך ישראל. הפסוק מובא כדי להראות שהמשכן נמצא בתוך העם עצמו.

Leviticus 26:11 ויקרא כ"ו:יא

וְנָתַתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־תִגְעַל בְּפִשִּׁי אֶתְכֶם:

And I will set My tabernacle among you, and My soul shall not abhor you

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ויקרא כו, יא.

5 ושכנתי בתוכם

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". המילה "בתוכם" בלשון רבים מתפרשת כהשראת ה' בתוך כל אדם.

Exodus 25:8 שמות כ"ה:ח'

וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם:

And let them make Me a sanctuary, that I may dwell among them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות כה, ח.

6 בתוכו לא נאמר

בהערת קה"ת נאמר שמקורה של אמירה זו כבר צוין קודם לכן בלקוטי תורה, עמ' 220, שם היא מופיעה לראשונה.

הערת קה"ת

נסמן לעיל (כ, ב).

7 את השמים ואת הארץ אני מלא

"הלוא את השמים ואת הארץ אני מלא, נאום הוי"ו". כאן ה' עצמו ממלא את הכול; המאמר יזהה זאת עם סובב כל עלמין.

Jeremiah 23:24 ירמיהו כ"ג:כ"ד

אִם־יִסְתֵּר אִישׁ פְּמִסְתָּרִים וְאֲנִי לֹא־אֶרְאֶנּוּ נְאֻמ־ה' הֲלוֹא אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ אֲנִי מֵלֵא נְאֻמ־ה'

Can any hide himself in secret places That I shall not see him? saith the L-RD. Do not I fill heaven and earth? Saith the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ירמ' כג, כד.

8 מלא כל הארץ כבודו

השרפים קוראים שכל הארץ מלאה כבודו. רק "כבודו" ממלא את הארץ, והמאמר מזהה זאת עם ממלא כל עלמין.

Isaiah 6:3 ישעיהו ו':ג'

וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת מְלֵא כְּלֵי־הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ:

And one called unto another, and said: Holy, holy, holy, is the L-RD of hosts; The whole earth is full of His glory

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישע' ו, ג. ראה דרך מצותיך קמו, ב.

9 בדי"ה אני לדודי

המאמר על "אני לדודי ודודי ליי" פותח בשושנה ובשלושה עשר עלי הכותרת שלה, המסמלים את שלוש עשרה מידות הרחמים – מקור התשובה המתגלית באלול. אדמו"ר חזק מפרש שם לעיון נוסף בשני הפסוקים הנידונים כאן.

הערת קה"ת

לקמן פי' ראה לג, א ואילך.

ישעיה מג, ז.

17 בדיה ונקדשתי בתוך בניי

המאמר פותח בשלוש כיתות המלאכים האומרות "קדוש" פעם אחת, פעמיים ושלוש פעמים, ומסביר ש"קדוש" פירושו "נבדל". כאן הוא מובא כמקור לשלושת העולמות המקבילים למחשבה, דיבור ומעשה.

הערת קה"ת
לעיל פ' אמור לא, א.

18 ונקדשתי בתוך בניי

"ונקדשתי בתוך בני ישראל". זהו הפסוק הפותח את המאמר באמור שאליו מתייחס הטקסט.

Leviticus 22:32 ויקרא כ"ב:ל"ב

ולא תחללו את־שם קדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה' מְקַדְּשְׁכֶם:
And ye shall not profane My holy name; but I will be hal-
lowed among the children of Israel: I am the L-RD who hal-
low you

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

19 חג"ת מקננין ביצירה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת
ת"ז ת"ו.

20 חג"ת מקננין ביצירה

תיקוני זוהר מלמד שהעמוד האמצעי, הכולל שש ספירות, "מקנן" במטטרון, כלומר בעולם היצירה. לכן היצירה מקבילה לגוף, מקום מושכן של המדות.

Tikkunei Zohar 23a תיקוני זוהר כ"ג א

21 ועתה יגדל נא

תפילתו של משה לאחר פרשת המרגלים: "ועתה יגדל נא כח אדני". אלה מילות הפתיחה של המאמר המצוטט בעניין שני סוגי האהבה.

Numbers 14:17 במדבר י"ד:י"ז

וְעַתָּה יִגְדֹּל־נָא כַח אֲדֹנָי פֶּאֶשֶׁר דִּבַּרְתָּ לְאָמְרִי:

And now, I pray Thee, let the power of the L-rd be great, ac-
cording as Thou hast spoken, saying

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

22 בכל נפשך ובכל מאדך

"ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך". כאן "בכל נפשך" היא אהבה מדודה, ו"בכל מאדך" היא אהבה שלמעלה ממדידה.

Deuteronomy 6:5 דברים ו:ה'

וְאַהֲבַתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כְּכָל־לִבְּךָ וּכְכָל־נַפְשְׁךָ וּכְכָל־מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and
with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

23 מהלכים בין העומדים

המלאך מבטיח ליהושע הכהן הגדול "מהלכים" בין העומדים האלה". החסידות מבחינה בין המלאכים, ש"עומדים" במדרגות קבועות, לבין הנשמות, ש"מהלכות" ועולות.

Zechariah 3:7 זכריה ג':ז'

כֹּה־אָמַר ה' צְבָאוֹת אֱסֹב־רַקְי תִּלְךָ וְאַם־אֶת־מִשְׁמַרְתִּי תִשְׁמֹר וְגַם־אֶתָּה תֵּדִין אֶת־בֵּיתִי וְגַם תִּשְׁמֹר אֶת־חֻצְרִי וְנִתְּנִי לָהֶם מְהֻלָּכִים בֵּין הָעֹמְדִים

10 ובדיה למען תזכרו

המאמר על מצוות ציצית פותח בכנסת ישראל ככלה ובהקדוש ברוך הוא כחתן. כפי שנאמר כאן, הוא מייחס את הטלית ואת חוטי הציצית לשתיה הכנינות של מקיף וממלא.

הערת קה"ת
לקמן מד, ג.

11 ובדיה ויקח קרה

המאמר שואל מדוע קורח, במחלוקתו על כהונת אהרן, חלק גם על משה בעניין טלית שכולה תכלת וחוטיו הציצית שבה. כאן הוא מובא כמקור לעיון באותן שתי בחינות.

הערת קה"ת
לקמן נב, א.

12 ובדיה ההפרש בין יו"ט ונס דפסח

שם מוסבר שגילוי ממלא כל עלמין בא בהדרגה, שלב אחר שלב, ואילו נס הפסח היה גילוי של סובב כל עלמין, שאינו מתחלק ומאיר לכולם בבת אחת; לכן מכת בכורות וגילוי הקדושה לישראל התרחשו יחד. כמו כן מתואר האור המקיף כ"שווה", שלפניו "חושך כאור", כפי שמוסבר בהמשך מאמר זה.

הערת קה"ת
לעיל פ' צו טו, א.

13 מבשרי אחזה אלוה

איוב אומר שמבשרו יחזה את ה'. חסידות מפרשת זאת כדרך להבין: מן הקשר שבין הנשמה לגוף אפשר להבין את הקשר של ה' לעולמות.

Job 19:26 איוב י"ט:כ"ו

וְאַחֵר עוֹרִי נִקְפְּרֹזָת וּמִבְשָׂרִי אֶחְזֶה אֱלֹהִים:

And when after my skin this is destroyed, Then without my
flesh shall I see G-d

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת
ע"פ איוב יט, כו.

14 ועמ"ש מזה בתו"א . . בדיה והבדילה הפרוכת

המאמר על "והבדילה הפרוכת" פותח בדברי עץ חיים שיש פרסא, ובדברי הגמרא על שלוש עשרה פרוכות בבית המקדש השני, שנעשו לצניעות. אדמו"ר הוקן מפנה לשם לעיון נוסף במחיצה המבדילה.

הערת קה"ת
יב ג ואילך. וראה באוה"ת נשא ע' רמג.

15 פי שלח סדיה ואם האכל יאכל

ההערה מציינת את סופו של מאמר שלח, שאליו מפנה אדמו"ר הוקן לעיון נוסף בעניין דחיית הפסולת החוצה.

הערת קה"ת
מב, ד.

16 ולכבודי בראתיו

"כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו, יצרתיו אף עשיתיו". שלושת הפעלים שבפסוק הם כנגד שלושת העולמות בריאה, יצירה ועשיה.

Isaiah 43:7 ישעיהו מ"ג:ז'

כֹּל הַנִּקְרָא בִשְׁמִי וּלְכַבֹּדִי בְּרָאתִיו וְצִרְתִּיו אֶף־עָשִׂיתִיו:

Every one that is called by My name, and whom I have creat-
ed for My glory, I have formed him, yea, I have made him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

הָאֵלֶּה:

Thus saith the L-RD of hosts: If thou wilt walk in My ways,' and if thou wilt keep My charge, and wilt also judge My house, and wilt also keep My courts, then I will give thee free .access among these that stand by

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

24 אם בחקתי תלכו

”אם בחוקתי תלכו“. אלה מילות הפתיחה של מאמר העוסק בנושא ההליכה.

Leviticus 26:3 ויקרא כ"ו:ג'

אם־בְּחֻקֹּתַי תֵּלְכוּ וְאֶת־מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם:

If ye walk in My statutes, and keep My commandments, and ;do them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

25 עוונותיכם המבדילים

”עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלקיכם“. המאמר מפרש זאת כמחיצה שדוחקת את האדם החוצה גם בשעת התפילה.

Isaiah 59:2 ישעיהו נ"ט:ב'

כִּי אִם־עֲוֹנוֹתֵיכֶם הִיוּ מְבָדִילִים בֵּינְכֶם לְבֵין אֱלֹהִים וְחַטֹּאוֹתֵיכֶם הִסְתִּירוּ פָנִים מִפְּנֵי מִשְׁמוֹעַ:

But your iniquities have separated Between you and your G-d, And your sins have hid His face from you, That He will .not hear

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

26 עקוב הלב מכל ואנוש הוא

”הלב עקוב מכל ואנוש הוא, מי ידענו?“ ההפרדה יכולה לנבוע מעקמומיות פנימית שבלב, ולא רק מחטא גופני.

Jeremiah 17:9 ירמיהו י"ז:ט'

עֵקֵב הַלֵּב מִכָּל וְאָנֹשׁ הוּא מִי יֵדְעֵנוּ:

The heart is deceitful above all things, And it is exceeding ?weak—who can know it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

27 צאינה וראינה

”צאינה וראינה בנות ציון“. אלה מילות הפתיחה של מאמר על שיר השירים, שבו מוסבר עניין זה.

Song of Songs 3:11 שיר השירים ג':יא

צֵאנָה וּרְאִינָה בָנוֹת צִיּוֹן בְּמָלְךְ שְׁלֹמֹה בְּעֶטְרָה שְׁעִטְרָה־לּוֹ אִמּוֹ בָּיוֹם הַתְּנַתּוֹ וּבָיוֹם שִׁמְחַת לְבוֹ:

Go forth, O ye daughters of Zion, And gaze upon king Solomon, Even upon the crown wherewith his mother hath crowned him in the day of his espousals, And in the day of .the gladness of his heart

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

28 רפאות תהי לשרך

”רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך“, נאמר על יראת ה' ועל סור מרע. המאמר מפרש ”שרך“ כמרכז הגוף, במקום המחיצה.

Proverbs 3:8 משלי ג':ח'

רַפְאוֹת תִּהְיֶה לְשָׁרְךָ וְשִׁקּוּי לְעֲצָמוֹתֶיךָ:

.It shall be health to thy navel, And marrow to thy bones

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

29 ”ששים המה מלכות ושמונים פילגשים“. אלה מילות הפתיחה של מאמר העוסק ב”ממתניך ולמטה“.

Song of Songs 6:8 שיר השירים ו':ח'

שְׁשִׁים הֵמָּה מְלָכוֹת וְשִׁמְנִים פִּילְגָשִׁים וְעַלְמוֹת אֵין מִסְפָּר:

There are threescore queens, And fourscore concubines, .And maidens without number

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

30 והיה מספר בני ישראל

”והיה מספר בני ישראל כחול הים“. אלה מילות הפתיחה של הסבר נוסף שאליו מפנה הטקסט.

Hosea 2:1 הושע ב':א'

וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל כְּחֹל הַיָּם אֲשֶׁר לֹא־יִמָּד וְלֹא יִסָּפֵר וְהָיָה בְּמִקּוֹם אֲשֶׁר־יֹאמֵר לָהֶם לֹא־עָמִי אַתֶּם יֹאמֵר לָהֶם בְּנֵי אֱלֹהִים:

Yet the number of the children of Israel shall be as the sand of the sea, which cannot be measured nor numbered; and it shall come to pass that, instead of that which was said unto them: ‘Ye are not My people’, it shall be said unto them: ‘Ye .are the children of the living G-d

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

31 קול מעל לרקיע

בחזון יחזקאל נאמר: ”ויהי קול מעל לרקיע“. התורה היא הקול הזה, הבא מעל למחיצה.

Ezekiel 1:25 יחזקאל א':כ"ה

וַיְהִי־קוֹל מֵעַל לַרְקִיעַ אֲשֶׁר עַל־רֹאשִׁם בְּעֶמְדָם תְּרַפִּינָה כְּנִפְיָהֶן:

For, when there was a voice above the firmament that was .over their heads, as they stood, they let down their wings

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

32 הפרכות במשכן הפרידה בין הקודש לקודש הקודשים. המאמר בתורה אור על פסוק זה מובא כמקור לרעיון של מחיצה.

Exodus 26:33 שמות כ"ו:ל"ג

וְנִתְּתָה אֶת־הַפְּרָכָה תַּחַת הַקְּרָסִים וְהַבָּאת שָׁמָּה מִבֵּית לַפְּרָכָה אֶת אֲרוֹן הָעֵדוּת וְהַבְדִּילָה הַפְּרָכָה לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקֹּדָשִׁים:

And thou shalt hang up the veil under the clasps, and shalt bring in thither within the veil the ark of the testimony; and the veil shall divide unto you between the holy place and the .most holy

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 5

33 בכל מאדך

”בכל לבבך, ובכל נפשך, ובכל מאדך“. ”בכל מאדך“ היא אהבה שאין לה שיעור, שכאן מזוהה עם הרצון המקיף של הנשמה.

Deuteronomy 6:5 דברים ו':ה'

וְאַהֲבָתְךָ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and .with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

34 ויקהל משה

"ויקהל משה את כל עדת בני ישראל". מילות הפתיחה של המאמר בתורה אור שאליו מתייחסים.

Exodus 35:1 שמות ל"ה:א'

וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת־כָּל־עֵדֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֱלֹהֵם הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־צִוָּה ה' לַעֲשׂוֹת אַתֶּם:

And Moses assembled all the congregation of the children of Israel, and said unto them: 'These are the words which the L-RD hath commanded, that ye should do them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

35 שאו את ראש כל עדת

"שאו את ראש כל עדת בני ישראל... לגולגולתם". הפסוק על המפקד הפותח את המאמר במדבר המצוטט כאן.

Numbers 1:2 במדבר א':ב'

שָׂאוּ אֶת־רֹאשׁ כָּל־עֵדֶת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפָּר שְׁמוֹת כָּל־זָכָר לְגֻלְגֻלָּתָם:

Take ye the sum of all the congregation of the children of Israel, by their families, by their fathers'houses, according to the number of names, every male, by their polls

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

36 ואלה המשפטים

"ואלה המשפטים אשר תשים לפניכם". מילות הפתיחה של מאמר אחר בתורה אור העוסק ברצון.

Exodus 21:1 שמות כ"א:א'

וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשִּׂים לִפְנֵיהֶם:

Now these are the ordinances which thou shalt set before them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

37 ועתה יגדל נא

תפילתו של משה: "ועתה יגדל נא כוח אדניי". מילות הפתיחה של מאמר שאליו מתייחסים שוב.

Numbers 14:17 במדבר י"ד:י"ז

וְעַתָּה יִגְדֹּל־נָא כֹחַ אֲדֹנָי כְּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לֵאמֹר:

And now, I pray Thee, let the power of the L-rd be great, according as Thou hast spoken, saying

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

38 מי מנה עפר יעקב

דברי בלעם: "מי מנה עפר יעקב". מילות הפתיחה של המאמר בבלק העוסק בחמשכת הרצון אל הנשמה.

Numbers 23:10 במדבר כ"ג:י'

מִי מִנָּה עֶפְר יַעֲקֹב וּמִסְפָּר אֶת־רִבְעַ יִשְׂרָאֵל תָּמַת נַפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל וְתִהְיֶה אַחֲרֵיתִי כְּמֵהוּ:

Who hath counted the dust of Jacob, Or numbered the stock of Israel? Let me die the death of the righteous, And let mine end be like his

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

39 אם בחקותי תלכו

"אם בחוקתי תלכו". כאן הכוונה היא ש"ההליכה" של הרצון שאין לו

שיעור באה באמצעות החוקים, המצוות.

Leviticus 26:3 ויקרא כ"ו:ג'

אִם־בְּחֻקֹּתַי תֵּלְכוּ וְאֶת־מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם:

If ye walk in My statutes, and keep My commandments, and do them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

40 ובחנות המשכן יקימו אותו הלויים

"ובנסוע המשכן יורידו אותו הלויים, ובחנות המשכן יקימו אותו הלויים". המאמר מפרש זאת כהעלאת הנשמה שירדה על ידי הלוויים.

Numbers 1:51 במדבר א':נ"א

וּבְנִסְעַת הַמִּשְׁכָּן יוֹרִידוּ אוֹתוֹ הַלְוִיִּם וּבְחֻנַּת הַמִּשְׁכָּן יִקְיְמוּ אוֹתוֹ הַלְוִיִּם וְהָזָר הַקָּרֵב יוֹמֵת:

And when the tabernacle setteth forward, the Levites shall take it down; and when the tabernacle is to be pitched, the Levites shall set it up; and the common man that draweth nigh shall be put to death

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

41 יביאו לבוש מלכות

"יביאו לבושי מלכות". מילות הפתיחה של המאמר בתורה אור העוסק ברצון העליון כאור המקיף.

Esther 6:8 אסתר ו':ח'

יָבִיאוּ לְבוּשׁ מַלְכוּת אֲשֶׁר לְבִשְׁבוּ הַמֶּלֶךְ וְסוֹס אֲשֶׁר רָכַב עָלָיו הַמֶּלֶךְ וְאֲשֶׁר נָתַן כְּתֹר מַלְכוּת בְּרֹאשׁוֹ:

let royal apparel be brought which the king useth to wear, and the horse that the king rideth upon, and on whose head a crown royal is set

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 6

42 כחשכה כאורה, גם חשך לא יחשיך ממך

"גם חושך לא יחשיך ממך, ולילה כיום יאיר; כחשכה כאורה". לפני ה' אין הבדל בין חושך לאור — זהו סימנו של האור המקיף.

Psalms 139:12 תהילים קל"ט:י"ב

גַּם־חֹשֶׁךְ לֹא־יַחְשִׁיךְ מִמֶּךָ וְלַיְלָה כְּיוֹם יֹאִיר כְּחֹשֶׁכָה כְּאוֹרָה:

Even the darkness is not too dark for Thee, But the night shineth as the day; The darkness is even as the light

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קלט, יב (גם חשך גוי כחשכה כאורה).

43 והגדת לבנך ביום ההוא

"והגדת לבנך ביום ההוא". אלו המילים הפותחות את המאמר שאליו מתייחסים בעניין השוויון של הכול לפני ה'.

Exodus 13:8 שמות י"ג:ח'

וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בְּיוֹם הַהוּא לֵאמֹר בָּעֶבְרָה זֶה עָשָׂה ה' לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם:

And thou shalt tell thy son in that day, saying: It is because of that which the L-RD did for me when I came forth out of Egypt

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

44 "הלא את השמים ואת הארץ אני מלא, נאום הוי". יש לקרוא זאת ככתר —

הרצון הממלא את הכול במידה שווה.

Jeremiah 23:24 ירמיהו כ"ג:כ"ד

אִם־יִסְתֵּר אִישׁ בְּמִסְתָּרִים וְאֲנִי לֹא־אֶרְאֶנּוּ נְאֻמ־יְהוָה הֲלוֹא אֶת־הַשָּׁמַיִם
וְאֶת־הָאָרֶץ אֲנִי מְלֵא נְאֻמ־יְהוָה

Can any hide himself in secret places That I shall not see him? saith the L-RD. Do not I fill heaven and earth? Saith the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

45 בנינונים פרק מ"ח

פרק מ"ח בתיאור מסביר את האור המקיף את כל העולמות. אדמו"ר חזקוני
מפנה אליו בעניין הרצון המקיף את כל העולמות במידה שווה.

Tanya, Likkutei Amarim 48:7 תניא, חלק ראשון; ליקוטי אמרים
מ"ח:ז

וְהַמְשֵׁל כּוֹחַ, הִנֵּה הָאָרֶץ הִלְוָה הַגְּשָׁמִיּוֹת, אֶף שִׁמְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ,
וְהִינֵנוּ אוֹרֵאִין־סוּף בְּרוּךְ־הוּא, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב: "הֲלֹא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת
הָאָרֶץ אֲנִי מְלֵא, נְאֻם ה'". אֶף־עַל־פִּי־כֵן, אֵין מִתְלַפֵּשׁ בְּתוֹכָהּ בְּבַחֲיִנַת
גִּילּוֹי הַשְּׁפָעָה, רַק חַיּוֹת מַעֲט מְזַעֵר, בְּחַיִּנוֹת דּוֹמָם וְצוּמָח לְבַד. וְכָל
אוֹרֵאִין־סוּף בְּרוּךְ־הוּא נִקְרָא סוֹבֵב עָלֶיהָ, אֶף שֶׁהוּא בְּתוֹכָהּ מְמַשׁ.
מֵאַחֵר שֶׁאֵין הַשְּׁפָעוֹת מִתְגַּלִּית כִּהְיָ יוֹתֵר, רַק מְשַׁפֵּעַ כִּהְיָ בְּבַחֲיִנַת הַסֵּתֵר
וְהַעֲלָם, וְכָל הַשְּׁפָעָה שֶׁבְּבַחֲיִנַת הַסֵּתֵר, נִקְרָא ...

Kehot Publication Society (CC-BY-NC)

46 מלא כל הארץ כבודו

השרפים קוראים: "קדוש, קדוש, קדוש... מלא כל הארץ כבודו". "כבודו"
הוא האור הממלא; שלוש פעמים "קדוש" הן האור המקיף של שלושת
העולמות.

Isaiah 6:3 ישעיהו ו':ג'

וְקָרָא זֶה אֶל־זֶה וְאָמַר קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ ה' צָבָאוֹת מְלֵא כָּל־הָאָרֶץ
כְּבוֹדוֹ:

And one called unto another, and said: Holy, holy, holy, is
the L-RD of hosts; The whole earth is full of His glory

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

47 וזהו ג"פ קדוש כו' פי שהוא בחי הא"מ של ג' עזלמות בי"ע

אור התורה מצטט את השורה הזאת, שלפיה אמירת "קדוש" שלוש פעמים
היא האור המקיף של שלושת העולמות, ומוסיף: "וכן נתבאר במאמר 'שבת
שבתון היא לכם', פרק ב".

הערת קה"ת

מובא באוה"ת נ"ך-א ע' קסט ושם מוסיף: "וכן נת' בד"ה שבת שבתון הוא
לכם פ"ב".

48 ובביאור ע"פ והי' מספר בני"י

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לעיל פ' במדבר ח, א.

49 בד"ה הרם את מטך

ההערה מציינת את מקומו של המאמר "הרם את מטך", שהטקסט מצטט
לעניין שתי המדרגות — סדר השתלשלות ומה שלמעלה ממנו — באור
התורה על פרשת בשלח.

הערת קה"ת

אוה"ת פ' בשלח ע' תטז ואילך.

50 הרם את מטך

"ואתה הרם את מטך ונטה את ידך על הים". אלו המילים הפותחות את
המאמר העוסק בהשתלשלות ובמה שלמעלה ממנה.

Exodus 14:16 שמות י"ד:ט"ז

וְאֵתָה הָרַם אֶת־מִטְּךָ וְנָטָה אֶת־יָדְךָ עַל־הַיָּם וּבִקְעָהוּ וְיָבִאוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
בְּתוֹךְ הַיָּם בִּיבָשָׁה:

And lift thou up thy rod, and stretch out thy hand over the
sea, and divide it; and the children of Israel shall go into the
midst of the sea on dry ground

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

51 ע"פ מי מנה

שם נדרש "רובע ישראל" מלשון ארבע, והוא כולל את ארבע המדרגות:
מחשבה, דיבור, מעשה ורצון. "מי מנה" פירושו אז שישראל נמצאים
בגבולות המספר, ובכל זאת אינם נמנים כאמת; הדבר מתאים לרצון העומד
למעלה משרשרת המחשבה, הדיבור והמעשה.

הערת קה"ת

לקמן פ' בלק סז, ד.

52 מי מנה

"מי מנה עפר יעקב ומספר את רובע ישראל". אלו המילים הפותחות את
המאמר לפרשת בלק העוסק ברצון שלמעלה ממחשבה, דיבור ומעשה.

Numbers 23:10 במדבר כ"ג:י'

מִי מִנָּה עֶפְרַי יַעֲקֹב וּמִסְפָּר אֶת־רֹבֵעַ יִשְׂרָאֵל תָּמַת נַפְשֵׁי מוֹת יִשְׂרָאֵל וְתִהְיֶה
אֲחֵרִיתִי כְּמָהוּ:

Who hath counted the dust of Jacob, Or numbered the stock
of Israel? Let me die the death of the righteous, And let mine
end be like his

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

53 בכל מאדך

המילים כאן מצטטות את Deuteronomy 6:5. הקטע מופיע למטה.

Deuteronomy 6:5 דברים ו':ה'

וְאָהַבְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and
with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים ו, ה.

54 דאית רצון ואית רצון

הערת קה"ת מפנה למקום שבו זה מתבאר עוד: Derech Mitzvosecha.

הערת קה"ת

דרמ"צ פח, א בשם הזהר ובסה"מ תש"ט ע' 113 בהערה אולי הכוונה לזח"ג
קכט, א מצחא דאיכרי רצון.

55 וסד"ה וידבר כו' שאו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

לעיל פ' במדבר א, ד.

56 אם בחקתי תלכו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

בחקתי כו, ג.

58 ובחנות המשכן יקימו

המילים כאן מצטטות את Numbers 1:51. הקטע מופיע למטה.

Numbers 1:51 במדבר א':נ"א

וּבְנִסְעַת הַמִּשְׁכָּן יוֹרִידוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וּבְחִנֹּת הַמִּשְׁכָּן יָקִימוּ אֹתוֹ הַלְוִיִּם וְהָזָר הַקָּרֵב יוֹמֵת:

And when the tabernacle setteth forward, the Levites shall take it down; and when the tabernacle is to be pitched, the Levites shall set it up; and the common man that draweth nigh shall be put to death

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

במדבר א, נא.

פסוק 8

58 ושכנתי בתוכם

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". המשכן הוא המקום שבו ה' שוכן בתוך ישראל.

Exodus 25:8 שמות כ"ה:ח

וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכָם:

And let them make Me a sanctuary, that I may dwell among them

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

59 ונועדתי לך שמה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

שמות (כה, כב) תי "שמה" לי ושם אי "שם". שם (כט, מג) "ונועדתי שמה" ותי "לך" לי. [כ].

60 ונועדתי לך שמה

"ונועדתי לך שם ודיברתי איתך מעל הכפורת". הפועל "להיוועד" נדרש במשמעות של התקשרות והתייחדות.

Exodus 25:22 שמות כ"ה:כב

וְנוֹעַדְתִּי לָךְ שֵׁם וְדִבַּרְתִּי אִתְּךָ מֵעַל הַכַּפֹּרֶת מִבֵּין שְׁנֵי הַכְּרֻבִּים אֲשֶׁר עַל-אֲרוֹן הָעֵדֻת אֵת כָּל-אֲשֶׁר אֶצְוָה אוֹתְךָ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

And there I will meet with thee, and I will speak with thee from above the ark-cover, from between the two cherubim which are upon the ark of the testimony, of all things which I will give thee in commandment unto the children of Israel

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

61 והאדם ידע

"וידע האדם את חוה אשתו". ידיעה במשמעות של איחוד אינטימי, המשמשת דגם ל"היוועדות" שבמשכן.

Genesis 4:1 בראשית ד':א

וְהָאָדָם יָדַע אֶת-חַוָּה אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד אֶת-קַיִן וַתֹּאמֶר קָנִיתִי אִישׁ אֵת ה'

And the man knew Eve his wife; and she conceived and bore Cain, and said: 'I have agotten a man with the help of the 'L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית ד, א.

62 במדבר סיני באהל מועד

"וידבר הוי' אל משה במדבר סיני באהל מועד". מילות הפתיחה של המאמר על במדבר שאליו מתייחסים.

Numbers 1:1 במדבר א':א

וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי בְּאֶהֱל מוֹעֵד בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית לְצֵאתָם מִמִּצְרָיִם מִצְרַיִם לֵאמֹר:

AND THE L-RD spoke unto Moses in the wilderness of Sinai, in the tent of meeting, on the first day of the second month, in the second year after they were come out of the land of Egypt, saying

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

63 מהלכים בין העומדים

"ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה". ה"הליכה" נדרשת במשמעות של איחוד.

Zechariah 3:7 זכריה ג':ז

כֹּה-אָמַר ה' צְבָאוֹת אֱם-בְּדִרְכֵי תֵלֵךְ וְאִם אֶת-מִשְׁמַרְתִּי תִשְׁמֹר וְגַם-אֶתְּהָ תִּדְּוֹן אֶת-בֵּיתִי וְגַם תִּשְׁמֹר אֶת-חֻצְרִי וְנָתַתִּי לָךְ מְהֻלְכִים בֵּין הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה:

Thus saith the L-RD of hosts: If thou wilt walk in My ways, and if thou wilt keep My charge, and wilt also judge My house, and wilt also keep My courts, then I will give thee free access among these that stand by

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

זכרי' ג, ז.

64 כמ"ש במאו"א אות ה' סעיף י'

ההערה מציינת מקומות באור התורה לעיון לצד הקטע הזה במאורי אור, העוסק בהליכה ככינוי לייחוד.

הערת קה"ת

ראה גם אוה"ת בראשית א' יט, א. בראשית-ה דף תתקטו, ב. ויקרא-ב ע' תרעה.

65 בד"ה עיני כל אליך ישברו

שם, "עיני כל" מתאר את הנשמה לפני שהיא נקראת כלה, לפני הקליטה: כיסופים מרחוק, כמו כלה מאורסת לחתנה. לאחר החופה בא זמן הייחוד, שאותו המאמר הזה מכנה "כלה".

הערת קה"ת

לקמן פ' מטות פה, ג.

66 עיני כל אליך ישברו

"עיני כל אליך ישברו, ואתה נותן להם את אכלם בעתו". מילות הפתיחה של המאמר על מטות שאליו מתייחסים.

Psalms 145:15 תהילים קמ"ה:ט"ו

עֵינֵי-כָל אֱלֹהִי יִשְׁבְּרוּ וְאַתָּה נֹתֵן-לָהֶם אֶת-אֲכָלָם בְּעֵתוֹ:

The eyes of all wait for Thee, And Thou givest them their food in due season

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

67 נודע בשערים בעלה

"נודע בשערים בעלה, בשבתו עם זקני ארץ". "נודע" נדרש במשמעות של

איחוד, ו"השערים" הם חמישים שערי בינה.

Proverbs 31:23 משלי ל"א:כ"ג

נודע בשערים בעלה בשבתו עם זקני ארץ:

Her husband is known in the gates, When he sitteth among the elders of the land

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי לא, כג.

68 זידעת היום והשבת

וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי' הוא האלקים". ידיעה שצריכה לחזור אל הלב.

Deuteronomy 4:39 דברים ד':ל"ט

וידעת היום והשבת אל לבבך כי הוי' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד:

know this day, and lay it to thy heart, that the L-RD, He is G-d in heaven above and upon the earth beneath; there is none else

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים ד, לט.

69 בשערים הם נשיב

בתלמוד נאמר שנבראו בעולם חמישים שערי בינה, וכולם חוץ מאחד ניתנו למשה. ה"שערים" שבפסוק הם חמישים שערי בינה אלה.

Rosh Hashanah 21b ראש השנה כ"א ב

הערת קה"ת

ראה ר"ה כא, ב.

פסוקה 9

70 סדי"ה כי תצא

במאמר על אשת יפת תואר מוסברים "והבאתה אל תוך ביתך" ו"וישב בביתך" באמצעות שתי בחינות מקיפות: הלבוש — האור המקיף הקרוב יותר — והבית — האור המקיף של המקיף. בהערת קה"ת נוסף שהרבי הזקן מצוטט שם קטע בשם פרי עץ חיים.

הערת קה"ת

לקמן פ' כי תצא לו, ד. ע"ש מה שמביא בשם הפע"ח.

71 תבוא אליה ובעלתה

ו"אחר כך תבוא אליה והייתה לך לאישה, והיא תהיה לך לאישה". המאמר "כי תצא" מפרש את האיחוד הזה כמדרגה של מסירות נפש.

Deuteronomy 21:13 דברים כ"א:י"ג

והסירה את שמלת שביה מעליה וישבה בביתך ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים ואחר כן תבוא אליה ובעלתה והיתה לך לאשה:

and she shall put the raiment of her captivity from off her, and shall remain in thy house, and bewail her father and her mother a full month; and after that thou mayest go in unto her, and be her husband, and she shall be thy wife

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

72 וישב יעקב

ו"ישב יעקב בארץ מגורי אביו". מילות הפתיחה של המאמר בתורה אור

המצוטט כאן.

Genesis 37:1 בראשית ל"ז:א'

וישב יעקב בארץ מגורי אביו בארץ כנען:

And Jacob dwelt in the land of his father's sojournings, in the land of Canaan

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

73 כי תהיו אתם

ו"ואשרו אתכם כל הגוים, כי תהיו אתם ארץ חפץ". עם ישראל הוא מושא חפצו ותענוגו של ה'.

Malachi 3:12 מלאכי ג:י"ב

ואשרו אתכם כל הגוים כי תהיו אתם ארץ חפץ אמר ה' צבאות:

And all nations shall call you happy; For ye shall be a de-lightsome land, Saith the L-RD of hosts

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

מלאכי ג, יב.

פסוקה 10

74 כלה שארי ולבבי

ב"בשרי ולבבי כלים; ה' צור לבבי וחלקי לעולם". הכמיהה של הנשמה, שמכלה אותה; זהו שורש המילה "כלה".

Psalms 73:26 תהילים ע"ג:כ"ו

כלה שארי ולבבי צור לבבי וחלקי לעולם:

My flesh and my heart faileth; But G-d is the rock of my heart and my portion for ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים עג, כו.

75 ואל אישך תשוקתך

ו"אל אישך תשוקתך". זהו משל לכמיהתה של הנשמה לה'.

Genesis 3:16 בראשית ג:ט"ז

אליהאשה אמר הרבה ארבה עצבונך והרבה בעצב תלדי בנים ואלי אישך תשוקתך והוא ימשל בך:

Unto the woman He said: 'I will greatly multiply thy pain and thy travail; in pain thou shalt bring forth children; and thy desire shall be to thy husband, and he shall rule over thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית ג, טז.

76 ישבעו ויתענגו מטובך

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

תפלת שבת.

77 אז תתענג על ה'

נאמר על מי שמכבד את השבת: "אז תתענג על הוי"ו". התענוג שממלא את הכמיהה.

Isaiah 58:14 ישעיהו נ"ח:י"ד

אז תתענג על Havayah והרפכתיה עלי [במתי] (במותי) ארץ והאכלתיה נחלת יעקב אביך כי פי Havayah דבר:

פסוקה 12

82 זכרתי לך חסד

"זכרתי לך חסד נעוריך, אהבת כלולותיך, לכתך אחרי במדבר, בארץ לא זרועה". אהבת ישראל במדבר, הנקראת "אחור באחור".

Jeremiah 2:2 ירמיהו ב:ב

הָלֹךְ וְקִרְאתָ בְּאָזְנִי יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר כֹּה אָמַר ה' זְכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ אֲהַבְתָּ כָּלִילֶיךָ לְכַתֵּךְ אַחֲרִי בְּמִדְבָּר בְּאַרְץ לֹא זְרוּעָה:

Go, and cry in the ears of Jerusalem, saying: Thus saith the L-RD: I remember for thee the affection of thy youth, the love of thine espousals; how thou wentest after Me in the wilderness, in a land that was not sown

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ירמיה ב, ב.

83 ארץ חפץ

"כי תהיו אתם ארץ חפץ". כאן מדובר במדרגת השינוי פנים אל פנים.

Malachi 3:12 מלאכי ג:יב

וְאֶשְׂרֹו אֶתְכֶם כְּלִי-הַגּוֹלִים כִּי־תִהְיוּ אִתָּם אֶרֶץ חֶפֶץ אֲמַר ה' צְבָאוֹת:

And all nations shall call you happy; For ye shall be a de-lightsome land, Saith the L-RD of hosts

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

84 ובחנות המשכן יקימו אותו הלויים

"ובחנות המשכן יקימו אותו הלויים". יש לקרוא זאת כהרמת הנשמה שירדה, בידי הלויים.

Numbers 1:51 במדבר א:נא

וּבִנְסַע הַמִּשְׁכָּן יוֹרִידוּ אוֹתוֹ הַלְוִיִּם וּבִחְנַת הַמִּשְׁכָּן יָקִימוּ אוֹתוֹ הַלְוִיִּם וְהָזָר הַקָּרֵב יָמָת:

And when the tabernacle setteth forward, the Levites shall take it down; and when the tabernacle is to be pitched, the Levites shall set it up; and the common man that draweth nigh shall be put to death

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 13

85 אלה פקודי המשכן. משכן העדות

"אלה פקודי המשכן, משכן העדות... עבודת הלויים". המאמר על פסוק זה מסביר את העלאת המשכן למדרגת משכן העדות.

Exodus 38:21 שמות ל"ח:כא

אֵלֶּה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדוּת אֲשֶׁר פָּקַד עֲלֵי־פִי מֹשֶׁה עֲבַדַּת הַלְוִיִּם בְּיַד אִיתָמָר בֶּן־אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן:

These are the accounts of the tabernacle, even the tabernacle of the testimony, as they were rendered according to the commandment of Moses, through the service of the Levites, by the hand of Ithamar, the son of Aaron the priest

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

86 אוי"א תרין ריעין

הערת קה"ת מפנה כאן לזוהר, שבו נאמר על אבא ואמא שהם "שני רעין

Then shalt thou delight thyself in the L-RD, And I will make thee to ride upon the high places of the earth, And I will feed thee with the heritage of Jacob thy father; For the mouth of the L-RD hath spoken it

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישעיה נח, יד.

פסוקה 11

78 אשכחן משכן דאקרי מקדש

הגמרא מוכיחה מפסוקים שהמשכן נקרא מקדש והמקדש נקרא משכן. המאמר שואל מה מלמד הדבר על שתי בחינות שונות.

Eruvin 2a:13-14 עירובין ב' א:י"ג-י"ד

אֲשַׁכְּחַן מִשְׁכַּן דְּאִיקְרִי מִקְדָּשׁ, וּמִקְדָּשׁ דְּאִיקְרִי מִשְׁכָּן. דְּאִי לֹא תִמָּא הָכִי, הָא דְאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׁמוּאֵל: שְׁלָמִים שֶׁשֶּׁחֲטָן קוֹדֵם פְּתִיחַת דְּלָתוֹת הַהִילָךְ — פְּסוּלִין, שְׁנֵאמַר: "וּשְׁחָטוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד" — בְּזִמָּן שֶׁפְּתוּחִין וְלֹא בְּזִמָּן שֶׁהוּא נְעוּלִים, וְהָא כִי כְּתִיב הִהִיא, בְּמִשְׁכָּן כְּתִיב! אֵלָּא, אֲשַׁכְּחַן מִקְדָּשׁ דְּאִיקְרִי מִשְׁכָּן וּמִשְׁכָּן דְּאִיקְרִי מִקְדָּשׁ. בְּשִׁלְמָא מִקְדָּשׁ דְּאִיקְרִי מִשְׁכָּן, דְּכִתְיב: "וְנִתְתִּי (אֶת) מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם". אֵלָּא מִשְׁכָּן דְּאִיקְרִי מִקְדָּשׁ מְנַלָּן? ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

עירובין ב, א.

79 ויגש אליו יהודה

"ויגש אליו יהודה". מילות הפתיחה של המאמר בתורה אור העוסק בדירה זמנית ובדירה קבועה.

Genesis 44:18 בראשית מ"ד:י"ח

וַיִּגַּשׁ אֵלָיו יְהוּדָה וַיֹּאמֶר בִּי אֲדֹנָי יְדִבְרֶנָּה עֲבַדְךָ דָּבָר בְּאָזְנִי אֲדֹנָי וְאֶל־יְחֹר אֶפְקֶה בְּעֵבֶדְךָ כִּי כְמוֹהָ כְּפָרְעָה:

Then Judah came near unto him, and said: 'Oh my lord, let thy servant, I pray thee, speak a word in my lord's ears, and let not thine anger burn against thy servant; for thou art even as Pharaoh

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

80 ע"פ מה טובו אהליך

שם, "אוהליך יעקב" מתייחס לשתי בחינות של תשובה — סור מרע ועשה טוב — ואוהל הוא אור מקיף: באמצעות המצוות נמשכים אורות מקיפים, אך הם עדיין אינם מתלבשים בפנימיות; הדבר מתרחש באמצעות התורה. הדבר מתאים למשכן כדירת עראי.

הערת קה"ת

לקמן פ' בלק עד, ג.

81 מה טובו אהליך יעקב

ברכת בלעם: "מה טובו אהליך יעקב, משכנותיך ישראל". מילות הפתיחה של המאמר על פרשת בלק שאלו מתייחסים.

Numbers 24:5 במדבר כ"ד:ה'

מַה־טֹבֹו אֹהֲלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל:

!How goodly are thy tents, O Jacob, Thy dwellings, O Israel

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

שאינם נפרדים לעולם.

Zohar III, 4a זח"ג ד, א

הערת קה"ת

ראה זח"ג ד, א. אור התורה נצבים ע' אירכב. על"ק ראה [יח, ב] בתחלתו. ושי"נ. [כ].

87 בזח"א . ד' קפ"ג סע"ב

"יהל אור" מסביר כאן את דברי הוזהר: הפסוק היה צריך לומר "שחברו", אך אומר "שחברה" כדי להראות שהאם התחברה עם הבת ונעשו כאחד" — חיבור הה"א האחרונה עם הה"א הראשונה. הוא מביא גם את "מקדש מלך" ואת הירושלמי, חגיגה.

הערת קה"ת

"שחברה שחברו מיבעי ל' מק"מ ויש לפרש ע"פ הירושלמי חגיגה) אלא דאתחברת אמא בברתא והוון כחדא וזהו שחברה בה' ר"ל חיבור ה' אחרונה בה' ראשונה כו" — יהל אור ע' תפ.

88 כעיר שחברה לה יחדו

"ירושלים הכנויה כעיר שחברה לה יחדיו". הוזהר מפרש זאת כחיבור הבחינה התחתונה עם הבחינה העליונה.

Psalms 122:3 תהילים קכ"ב:

ירושלם הכנויה כעיר שחברה לה יחדו:

Jerusalem, that art builded as a city that is compact together;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

89 כעיר שחברה לה יחדו

הטקסט עצמו מצטט את הוזהר, וישב, 183b, על פסוק זה.

Zohar, Vayeshev 7:92-10:102 ספר הוזהר, וישב ז':צ"ב-י"ק"ב

But although David knew that they were impatient for his death, yet he rejoiced to hear them speak thus on account of his son, who would take his place in carrying out the command to build the House. David thus commenced to sing its praises and said: "Jerusalem that art builded as a city that is compact together" (Ibid. 122, 3).

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

90 אשכחן משכן דאקרי מקדש

המשכן נקרא מקדש; כאן הכוונה היא שהבחינה התחתונה עולה לבחינה העליונה.

Eruvin 2a:13-14 עירובין ב' א':י"ג-י"ד

אשכחן משכן דאיקרי מקדש, ומקדש דאיקרי משכן. דאי לא תימא הכי, הא דאמר רב יהודה אמר שמואל: שלמים ששחטן קודם פתיחת דלתות ההיכל — פסולין, שנאמר: "ושחטו פתח אהל מועד" — בזמן שפתוחין ולא בזמן שהן נעולים, והא כי כתיב ההיא, במשכן כתיב! אלא, אשכחן מקדש דאיקרי משכן ומשכן דאיקרי מקדש. בשלמא מקדש דאיקרי משכן, דכתיב: "ונתתי (את) משכני בתוכם". אלא משכן דאיקרי מקדש מנלן? ...

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

91 לא זו מחבבה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

שה"ש רבה ג, יא.

92 לא זו מחבבה עד שקראה אמי

המדרש אומר שה' לא חדל לחבב את ישראל, וכינה אותה תחילה "בתי", אחר כך "אחותי", עד שכינה אותה "אממי". הבחינה התחתונה עולה למדרגת הבחינה העליונה.

Shir HaShirim Rabbah 3:11 שיר השירים רבה ג':י"א

פסוקה 14

93 שיחיה הקדוש הנ"ל שרוי בתוך מעיו

התלמוד מדבר על אדם הרואה את עצמו כאילו קדוש שוכן בקרבו. כאן ה"קדוש" הוא האור המקיף שאדם ממשיך לתוכו.

Taanit 11b:1-2 תענית י"א ב:א-ב'

כאילו קדוש שרוי בתוך מעיו, שנאמר: "בקרבה קדוש ולא אבוא בעיר!" לא קשיא: הא — דמצי לצעורי נפשיה, הא — דלא מצי לצעורי נפשיה. ריש לקיש אמר: נקרא חסיד, שנאמר: "גמל נפשו איש חסד ועל כן יאמר וגו'". אמר רב ששת: האי בר פ' רב דיתיב בתעניתא — ליכול כלבא לשירותיה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

94 ונשאו את יריעות המשכן ואת אהל מועד

בני גרשון נושאים את יריעות המשכן ואת אוהל מועד. סעיף 4 מתבסס על תפקיד זה.

Numbers 4:25 במדבר ד':כ"ה

ונשאו את יריעות המשכן ואת אוהל מועד מכסהו ומכסה התחש אשר עליו מלמלה ואת מסך פתח אוהל מועד:

they shall bear the curtains of the tabernacle, and the tent of meeting, its covering, and the covering of sealskin that is above upon it, and the screen for the door of the tent of meeting;

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 15

95 נוטה שמים כיריעה

"הוא מתעטף באור כבשמלה, פורש את השמים כיריעה." השמים הפרושים על העולם הם דוגמה לאור המקיף.

Psalms 104:2 תהילים ק"ד:ב'

עטה-אור פשלמה נוטה שמים כיריעה:

Who coverest Thyself with light as with a garment, who stretchest out the heavens like a curtain

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

96 כיריעות שלמה

"שחורה אני ונאווה... כאוהלי קדר, כיריעות שלמה." המאמר על פסוק זה מסביר שהיריעות הן האור המקיף.

Song of Songs 1:5 שיר השירים א':ה'

שחורה אני ונאווה בנות ירושלם כאהלי קדר כיריעות שלמה:

I am black, but comely, O ye daughters of Jerusalem, As the tents of Kedar, As the curtains of Solomon

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

97 סדי"ה שחורה אני ונאווה

הטקסט מפנה לסוף המאמר ההוא, שבו מוסבר "כיריעות שלמה" כאור המקיף. הקטע שם מבחין בין שני סוגי "שחרות" של הנשמה: ירידתה ממקומה, והתלבשותה במצוות גשמיות — קרבנות מן הבהמות, ציצית מצמר ותפילין מקלף.

Song of Songs 7:3 שיר השירים ז:ג

שְׁרָרְךָ אֵגֶן הַסֵּהר אֶל־יְחִסְר הַמֶּזֶג בְּטֶנֶךָ עֲרַמְת חֲטִים סוּגָה בְּשׁוֹשְׁנִים:

Thy navel is like a round goblet, wherein no mingled wine is wanting; Thy belly is like a heap of wheat Set about with lilies.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

לקמן שה"ז, ג.

98 טוב לחסות בה' . כי אמילים

"טוב לחסות בהוי' מבטוח בדם." החסות, כלומר להיות מוגן ומוקף, היא האור המקיף.

Psalms 118:8 תהילים קי"ח:ח

טוב לַחֲסוֹת בַּה' מִבְּטוֹחַ בַּדָּם:

It is better to take refuge in the L-RD Than to trust in man

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קיח, ח-י.

99 בשם ה' כי אמילים

"כל גויים סבבני; בשם הוי' כי אמילים." האור המקיף דוחה את כוחות הרע.

Psalms 118:10 תהילים קי"ח:י

כָּל־גּוֹיִם סָבְבוּנִי בְּשֵׁם ה' כִּי אֶאֱמִילֵם:

All nations compass me about; Verily, in the name of the L-RD I will cut them off

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

100 ויגרשהו וילך

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

שם לד, א.

101 ויגרשהו וילך

"לדוד, בשנותו את טעמו לפני אבימלך, ויגרשהו וילך." מקור השם גרשון במשמעות "גירוש".

Psalms 34:1 תהילים ל"ד:א

לְדָוִד בְּשָׁנוֹתָו אֶת־טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיִּגְרֶשְׁהוּ וַיֵּלֶךְ:

of David; when he changed his demeanour before [A Psalm] Abimelech, who drove him away, and he departed

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

102 בטל רצונך מפני רצונו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

אבות פ"ב, מ"ד.

103 בטל רצונך מפני רצונו

"עשה רצונו כרצונך... בטל רצונך מפני רצונו." העבודה של גרשון.

Pirkei Avot 2:4 משנה אבות ב:ד

הוא ה'ה אומר, עֲשֵׂה רְצוֹנוֹ כְּרְצוֹנְךָ, כְּדִי שֶׁיַּעֲשֶׂה רְצוֹנְךָ כְּרְצוֹנוֹ. בְּטַל רְצוֹנְךָ מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ, כְּדִי שֶׁיִּבְטַל רְצוֹן אֲחֵרִים מִפְּנֵי רְצוֹנְךָ. הִלֵּל אָמַר, אַל תִּפְרֹשׁ מִן הַצְּבוּר, וְאַל תִּאֱמִין בְּעַצְמְךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ, וְאַל תִּדְּוֵן אֶת חֶבְרֶךָ עַד שֶׁתִּגְיַע לְמִקְוָמוֹ, וְאַל תֹּאמַר דְּבַר שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְשִׁמְעַ, שְׁסוּפוּ לְהִשְׁמַע. וְאַל תֹּאמַר לְכַשְׁאֲפָנָה אֲשֶׁנָּה, שֶׁמָּא לֹא תִפְגָּה:

He used to say: do His will as though it were your will, so that He will do your will as though it were His. Set aside your will in the face of His will, so that he may set aside the will of others for the sake of your will. Hillel said: do not separate yourself from the community, Do not trust in yourself until the day of your death, Do not judge your fellow man until you have reached his place. Do not say something that can- ... not be

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

16 פסקה

104 עשה רצונו כרצונך

"עשה את רצונו כרצונך, כדי שיעשה את רצונך כרצונו; בטל את רצונך מפני רצונו." שני שלבי העבודה: תחילה הרצון התחתון, ואחר כך ביטולו.

Pirkei Avot 2:4 משנה אבות ב:ד

הוא ה'ה אומר, עֲשֵׂה רְצוֹנוֹ כְּרְצוֹנְךָ, כְּדִי שֶׁיַּעֲשֶׂה רְצוֹנְךָ כְּרְצוֹנוֹ. בְּטַל רְצוֹנְךָ מִפְּנֵי רְצוֹנוֹ, כְּדִי שֶׁיִּבְטַל רְצוֹן אֲחֵרִים מִפְּנֵי רְצוֹנְךָ. הִלֵּל אָמַר, אַל תִּפְרֹשׁ מִן הַצְּבוּר, וְאַל תִּאֱמִין בְּעַצְמְךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ, וְאַל תִּדְּוֵן אֶת חֶבְרֶךָ עַד שֶׁתִּגְיַע לְמִקְוָמוֹ, וְאַל תֹּאמַר דְּבַר שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְשִׁמְעַ, שְׁסוּפוּ לְהִשְׁמַע. וְאַל תֹּאמַר לְכַשְׁאֲפָנָה אֲשֶׁנָּה, שֶׁמָּא לֹא תִפְגָּה:

He used to say: do His will as though it were your will, so that He will do your will as though it were His. Set aside your will in the face of His will, so that he may set aside the will of others for the sake of your will. Hillel said: do not separate yourself from the community, Do not trust in yourself until the day of your death, Do not judge your fellow man until you have reached his place. Do not say something that can- ... not be

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

105 נוטה שמים כיריעה

"הפורש שמים כיריעה." יריעות המשכן כמייצגות את האור המקיף.

Psalms 104:2 תהילים ק"ד:ב

עֹטֶה־אֹר כְּשֶׁלִּמָּה נוֹטָה שָׁמַיִם כִּיְרִיעָה:

Who coverest Thyself with light as with a garment, who stretchest out the heavens like a curtain

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

106 השמים כסאי

"השמים כסאי והארץ הדום רגלי." אדמו"ר הזקן מפנה לביאורו על השמים כאור מקיף.

Isaiah 66:1 ישעיהו ס"ו:א'

כה אמר ה' השמים כסאי והארץ הדום רגלי איזה בית אשר תבנו לי ואיזה מקום מגורתי:

Thus saith the L-RD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

107 כי כאשר השמים החדשים

"כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה." מילות הפתיחה שאליון התייחס המאמר.

Isaiah 66:22 ישעיהו ס"ו:כ"ב

כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה אשר אני עושה עמדים לפני נאם: ה' כן יעמד ורעכם ושמכם:

For as the new heavens and the new earth, which I will make, shall remain before Me, saith the L-RD, so shall your seed and your name remain

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

108 עצי שטים עומדים

"ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים." קרשי מררי, בחינת "עומדים".

Exodus 26:15 שמות כ"ו:ט"ו

ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים:

And thou shalt make the boards for the tabernacle of acacia-wood, standing up

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

109 חי ה' אשר עמדתי לפניו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

מ"ב ה, טז.

110 חי ה' אשר עמדתי לפניו

שבוטו של אלישע: "חי הו' אשר עמדתי לפניו." ה"עמידה" של האהבה המדודה "בכל נפשך".

II Kings 5:16 מלכים ב ה:ט"ז

ויאמר חיי' אשר עמדתי לפניו אם אקח ויפצרב' לקחת וימאן:

But he said: 'As the L-RD liveth, before whom I stand, I will receive none.' And he urged him to take it; but he refused

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

111 מהלכים בין העומדים

"וואתן לך מהלכים בין העומדים האלה." "מהלכים" נקרא כשתי דרכים של הליכה, מלמטה ומלמעלה.

Zechariah 3:7 זכריה ג':ז

כה אמר ה' צבאות אם בדרכי תלך ואם את משמרי תשמר וגם אתה תדין את ביתי וגם תשמר את חצרי ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה:

Thus saith the L-RD of hosts: If thou wilt walk in My ways, and if thou wilt keep My charge, and wilt also judge My house, and wilt also keep My courts, then I will give thee free access among these that stand by

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

112 והתהלכתי בתוכם

"והתהלכתי בתוכם והייתי לכם לאלקים." נקרא כשתי דרכים של הליכה.

Leviticus 26:12 ויקרא כ"ו:י"ב

והתהלכתי בתוכם והייתי לכם לאלקים ואתם תהיו לי לעם:

And I will walk among you, and will be your G-d, and ye shall be My people

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ויקרא כו, יב.

113 ובחרת בחיים

"הצבתי לפניך את החיים ואת המוות... ובחרת בחיים." הבחירה נעשית באמצעות הדעת, שהרצון שבביטול מתעלה מעליה.

Deuteronomy 30:19 דברים ל:י"ט

העודתי ככם היום את השמים ואת הארץ החיים והמות נתתי לפניך הברכה והקללה ובחרת בחיים למען תחיה אתה וורעך:

I call heaven and earth to witness against you this day, that I have set before thee life and death, the blessing and the curse; therefore choose life, that thou mayest live, thou and thy seed

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים ל, יט.

114 עץ הדעת

"יועץ הדעת טוב ורע." למעלה — בחינת הבחירה באמצעות הדעת; למטה — הרצון העליון.

Genesis 2:9 בראשית ב':ט'

ויצמח ה' אלקים מן האדמה כל עץ נחמד למראה וטוב למאכל ועץ החיים בתוך הגן ועץ הדעת טוב ורע:

And out of the ground made the L-RD G-d to grow every tree that is pleasant to the sight, and good for food; the tree of life also in the midst of the garden, and the tree of the knowledge of good and evil

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית ב, ט.

115 קרוב ה' לכל קוראיו

"הו' קרוב לכל קוראיו, לכל אשר יקראוהו באמת." קריאה באמת היא ביטול הרצון.

Psalms 145:18 תהילים קמ"ה:י"ח

קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת:

The L-RD is nigh unto all them that call upon Him, To all that call upon Him in truth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קמה, יח.

בְּרִישָׁא "עשי", וְהָדָר "לשמע". אָמַר רַבִּי חֲמָא בְּרַבִּי חֲנִינְיָא: מָאִי דְכָתִיב
 "כְּתוּבִים בְּעֵצֵי הַיָּעַר וְגוֹי" — לָמָּה נִמְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל לְתַפּוּחַ, לֹאמַר לָהּ: מָה
 תַּפּוּחַ זֶה פָּרִי קוֹדֶם לְעֵלִי, אֲףִי יִשְׂרָאֵל הִקְדִּימוּ "נִעְשָׂה" לְ"נִשְׁמָע".

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

121 מי ברא אלה

"שאו מרום עיניכם וראו: מי ברא אלה?" "מי" כביטוי לבחינה הנסתרת
 והמקיפה.

Isaiah 40:26 ישעיהו מ:כ"ו

שְׂאוּ-מְרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי־בָרָא אֱלֹהֵי הַמּוֹצִיא בְּמִסְפָּר צִבְאָם לְכָל־
 בָּשָׂם: ?קָרָא מֶרֶב אוֹנִים וְאִמִּין כַּח אִישׁ לֹא נֶעְדָּר:

Lift up your eyes on high, And see: who hath created these?
 He that bringeth out their host by number, He calleth them
 all by name; By the greatness of His might, and for that He is
 strong in power, Not one faileth

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישעיי מ, כו.

122 כמ"ש ע"פ טובה תוכחת מגולה

"טובה תוכחה מגולה מאהבה מסותרת". אדמו"ר הזקן מתייחס להסבר כיצד
 להוציא את האהבה המסותרת מן ההעלם אל הגילוי.

Proverbs 27:5 משלי כ"ז:ה'

טוֹבָה תּוֹכַחַת מִגְלָה מֵאֲהָבָה מְסֻתֶּרֶת:

Better is open rebuke Than love that is hidden

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

משלי כו, כ. ראה סה"מ תקס"ד ע' עג ואילך. אוה"ת ויקהל ע' ב'קצב.

123 שני גרישין שהם חו"ג

הטקסט מצטט את הפרדס, שער 29, פרק 4, בעניין שני הגירושין שהם חסד
 וגבורה, שתפארת מכוונת אותם אל האמצע ונוטה אל החסד.

Pardes Rimmonim 29:4 פרדס רמונים כ"ט:ד'

בבאר כל שאר הטעמים. שני גרישין פ"י הרשב"י כי הם תרין דרועין
 ונוכל לומר כי הם תרי הזרועות נכללות בתפארת שהוא המכריע בין
 האש והמים וע"ז שני גרישין הם כשני ווי"ן שבוא"ו במילואה להורות
 שהת"ת הוא ארך אפים. ופ"י שתי פנים, פני הדין מצד הגבורה ופני
 רחמים מצד החסד. והוא נכלל מהם ומייחדם ועושה כלם א'. וזהו וא"ו
 מיוחד שתי הואין שהם שתי פנים והוא מטה אותם מיוחדות כלפי חסד.
 ולכן שני גרישין הם שתי הזרועות שוים נוטה לצד הימין ומתעלם
 בניגונם לקבל הת"ת מן הכתר להיות גובר עליו כח ...

Pardes Rimmonim (Public Domain)

124 בכל לבבך בשני יצריך

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ברכות רפ"ט (נד, א).

116 תתן אמת ליעקב

"תיתן אמת ליעקב, חסד לאברהם". האמת כאן היא ביטול הרצון.

Micah 7:20 מיכה ז:כ'

תַּתֵּן אֱמֶת לְיַעֲקֹב חֶסֶד לְאַבְרָהָם אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְתָּינוּ מִיְּמֵי קֶדֶם:

Thou wilt show faithfulness to Jacob, mercy to Abraham, As
 Thou hast sworn unto our fathers from the days of old

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

מיכה ז, כ.

117 וממגד גרש ירחים

ברכת משה לנחלת יוסף: "וממגד תבואות ירחים". זהו הכסיס להסבר השני
 לשם גרשון.

Deuteronomy 33:14 דברים ל"ג:י"ד

וּמִמְגֵּד תְּבֹאוֹת שְׁמֶשׁ וּמִמְגֵּד גֶּרֶשׁ יָרִיחִים:

And for the precious things of the fruits of the sun, And for
 the precious things of the yield of the moons

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

דברים לג, יד.

118 שהארץ מגרשת ומוציאה מחדש לחדש

רש"י מסביר "גרש ירחים" בכך שהארץ מגרשת ומצמיחה יכול מחודש
 לחודש. אדמו"ר הזקן מפרש "מגרשת" כהוצאה מן הכוח אל הפועל.

Rashi on Deuteronomy 33:14 רש"י על דברים ל"ג:י"ד

וממגד תבואת שמש. שְׁהִיְתָה אֶרֶצוֹ פְּתוּחָה לַחֲמָה וּמִמְתָּקֶת הַפְּרוֹת
 (ספרי): גרש ירחים. יֵשׁ פְּרוֹת שֶׁהַלְכָּנָה מִכְשָׁלָתָן וְאֵלוּ הֵן קְשׁוּאִין
 וְלֹדוּעִין; ד"א — גרש ירחים. שֶׁהָאֶרֶץ מְגַרֶשֶׁת וּמוֹצִיָּאָה מִחֲדָשׁ לַחֲדָשׁ:

וממגד תבואת שמש AND BY THE PRECIOUS FRUITS BROUGHT FORTH BY THE SUN — for this land lay exposed to the sun
 and it therefore produced sweet fruit (Sifrei Devarim 353:3)
 גרש ירחים THE PRECIOUS THINGS PUT THINGS [AND BY] FORTH BY THE MOON — there are some fruits which the
 moon brings to maturity, these are cucumbers and melons (Sifrei Devarim 353:3). — Another explanation of
 this refers to fruits which the earth puts out and produces
 from month to month (cf. Onkelos).

Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain) • Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silbermann, 1929-1934 (Public Domain)

119 מי גילה לבני

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

שבת פח, סע"א.

120 מי גילה לבני רו זה

כשישראל אמרו "נעשה" לפני "נשמע", יצאה בת קול ושאלה: "מי גילה
 לבניי רו זה, שמלאכי השרת משתמשים בו?" המילה "מי" מייצגת את האור
 המקיף.

Shabbat 88a:8 שבת פ"ח א:ח'

אָמַר רַבִּי אֱלֵעָזָר: בְּשַׁעַה שֶׁהִקְדִּימוּ יִשְׂרָאֵל "נִעְשָׂה" לְ"נִשְׁמָע" יָצְתָה בַת
 קוֹל וְאָמְרָה לָהֶן: מִי גִלָּה לְבָנֵי רוֹ זֶה שֶׁמְלָאכֵי הַשָּׁרָת מְשַׁתְּמָשִׁין בּוֹ?
 דְּכָתִיב: "בְּרָכּוֹ ה' מְלָאכָיו גְּבֻרֵי כַח עֲשִׂי דְכָרוּ לְשִׁמְעָה בְּקוֹל דְּכָרוּ" —

125 בכל לבבך בשני יצריך

"בכל לבבך: בשני יצריך, ביצר הטוב וביצר הרע". הטוב שבנפש הבהמית, כשהוא מופנה לאהבה.

Berakhot 54a:6 ברכות נ"ד א"ו:

חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה, שנאמר: "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך וגו'". "בכל לבבך" — בשני יצריך, ביצר טוב וביצר הרע. "ובכל נפשך" — אפילו הוא נוטל את נפשך. "ובכל מאדך" — בכל ממונה. דבר אחר: "בכל מאדך" — בכל מדת ומדה שהוא מוודד לה הוי מודה לו.

A man is in duty bound to utter a benediction for the bad even as he utters one for the good ; as it is said, "And thou shalt love the L-rd thy G-d with all thy heart, and with all thy soul, and with all thy might" (Deut. vi. 5) — "with all thy heart," i.e. with thy two impulses, with the good and the evil impulse ; "with all thy soul," i.e. even if He take thy soul; ... "with all thy might," i.e. with all thy wealth. Another

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

126 אריתי מורי

"באתי לגני... אריתי מורי עם בשמי". מקום נוסף שבו מוסבר עניין הריח.

Song of Songs 5:1 שיר השירים ה:א

באתי לגני אחתי כלה אריתי מורי עם־בשמי אכלתי יצרי עם־דבשי שתיתי ייני עם־חלבי אכלו רעים שתו ושקרו דודים:

I am come into my garden, my sister, my bride; I have gathered my myrrh with my spice; I have eaten my honeycomb with my honey; I have drunk my wine with my milk. Eat, O friends; Drink, yea, drink abundantly, O beloved

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

127 וישלח יהושע

"וישלח יהושע בן נון מן השטים שנים אנשים מרגלים חרש לאמר לכו ראו את הארץ ואת יריחו". האותיות של יריחו משותפות למילה ריח.

Joshua 2:1 יהושע ב:א

וישלח יהושע־בן־נון מן־השטים שנים־אנשים מרגלים חרש לאמר לכו ראו את־הארץ ואת־יריחו וילכו ויבאו בית־אשה זונה ושמה רחב וישקבו־שמה:

And Joshua the son of Nun sent out of Shittim two spies secretly, saying: 'Go view the land, and Jericho.' And they went, and came into the house of a harlot whose name was Rahab, and lay there

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

128 ראה ריח בני

דברי יצחק: "ראה ריח בני כריח שדה". אלו מילות הפתיחה של המאמר הנוכח בעניין הריח.

Genesis 27:27 בראשית כ"ז:כ"ז

ויגש וישקלו וירח את־ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'

And he came near, and kissed him. And he smelled the smell of his raiment, and blessed him, and said: See, the smell of my son Is as the smell of a field which the L-RD hath blessed

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

129 והריחו ביראת ה'

נאמר על החוטר שיצא מגוע ישי: "והריחו ביראת הוי'". כאן הדבר נקשר לריח.

Isaiah 11:3 ישעיהו י"א:ג'

הערת קה"ת

ישעיי יא, ג.

פסוקה 18

130 קדוש שיהי שרוי בתוך מעיו

בתלמוד נאמר שאדם יראה את עצמו כאילו קדוש שוכן בקרבו. כאן "הקדוש" הוא האור המקיף הנמשך אל האדם.

Taanit 11b:1-2 תענית י"א ב:א-ב'

כאילו קדוש שרוי בתוך מעיו, שנאמר: "בקרבה קדוש ולא אבוא בעיר!" לא קשא: הא — דמצי לצעורי נפשיה, הא — דלא מצי לצעורי נפשיה. ריש לקיש אומר: נקרא חסיד, שנאמר: "גמל נפשו איש חסד ועבר שארו וגו'". אמר רב ששת: האי בר בי רב דיתיב בתעניתא — ליכול כלבא לשירותיה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

תענית יא, ב.

פסוקה 19

131 נוטה שמים כיריעה

"הנוטה שמים כיריעה". יריעות המשכן כביטוי לעיגול המקיף.

Psalms 104:2 תהילים ק"ד:ב'

עטה־אור כשלמה נוטה שמים כיריעה:

Who coverest Thyself with light as with a garment, who stretchest out the heavens like a curtain

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קד, ב.

132 עבודת הקדש עליהם

משה לא נתן עגלות לבני קהת, "כי עבודת הקדוש עליהם, בכתף יישאו". הם נשאו בעצמם את הכלים הפנימיים.

Numbers 7:9 במדבר ז:ט'

ולבני קהת לא נתן כיעבדת הקדש עליהם בכתף ישאו:

But unto the sons of Kohath he gave none, because the service of the holy things belonged unto them: they bore them upon their shoulders

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

במדבר ז, ט.

133 לוי יקחת עמים

ברכת יעקב ליהודה: "ולוי יקחת עמים". מקור השם קהת במשמעות של אסיפה וחבור.

Genesis 49:10 בראשית מ"ט:י'

לא־יסור שקט מיהודה ומחלק מבין רגליו עד כי־בא שילה ולו יקחת עמים:

139 בדי"ה החדש הזה לכם

עורכי קה"ת מציעים שייתכן שהמאמר על "החודש הזה לכם" שאליו הכוונה כאן הוא המאמר שבאור התורה על שמות, עמ' 255.

הערת קה"ת

אולי הכוונה לאוה"ת שמות ע' רנה.

140 החדש הזה לכם

"החודש הזה לכם ראש חדשים". המצווה הראשונה שניתנה לישראל.

Exodus 12:2 שמות י"ב:ב

החֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רִאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לְחֹדְשֵׁי הַשָּׁנָה:

This month shall be unto you the beginning of months; it shall be the first month of the year to you

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

141 לא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם

פירושו הפותח של רש"י, המביא את דברי רבי יצחק: התורה הייתה יכולה להתחיל ב"החודש הזה לכם", המצווה הראשונה. אדמו"ר הזקן מתייחס להסברו בדבר הנקודה שהיא התכלית האמיתית.

Rashi on Genesis 1:1-2 רש"י על בראשית א'-ב'

בראשית. אָמַר רַבִּי יִצְחָק לֹא הָיָה צָרִיךְ לְהַתְחִיל אֶת הַתּוֹרָה אֶלָּא מֵהַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם, שֶׁהָיָה מִצְוָה רִאשׁוֹנָה שֶׁנִּצְטָו בָּהּ יִשְׂרָאֵל, וּמֵה טַעַם פָּתַח בְּבְרָאשִׁית? מִשּׁוֹם כַּח מַעֲשֵׂיו הַגִּיד לַעֲמּוֹ לַתָּת לָהֶם נִחְלָת גּוֹיִם (תהילים קי"א), שֶׁאִם יֵאמְרוּ אֲמוֹת הָעוֹלָם לְיִשְׂרָאֵל לְסֻטִּים אַתֶּם, שֶׁכִּבְשָׁתֶם אֲרָצוֹת שְׂבָעָה גּוֹיִם, הֵם אוֹמְרִים לָהֶם כָּל הָאָרֶץ שֶׁל הַקֶּךְ"ה הִיא, הוּא בְּרָאָה וְנִתְּנָה לְאִשְׁרֵי יִשְׂרָאֵל, בְּרָצוֹנוֹ נִתְּנָה לָהֶם, וּבְרָצוֹנוֹ נִטְּלָה מֵהֶם וְנִתְּנָה לָנוּ: בְּרִאשִׁית בְּרָא אֵין הַמִּקְרָא הַזֶּה אוֹמֵר אֶלָּא ...

בראשית IN THE BEGINNING — Rabbi Isaac said: The Torah which is the Law book of Israel should have commenced with the verse (Exodus 12:2) "This month shall be unto you the first of the months" which is the first commandment given to Israel. What is the reason, then, that it commences with the account of the Creation? Because of the thought expressed in the text (Psalms 111:6) "He declared to His people the strength of His works (i.e. He gave an account of the ... work of Creation), in order

Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silberman, 1929-1934 (Public Domain) • Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silberman, 1929-1934 (Public Domain)

142 ענין עגולים ויושר

העמוד נמצא בפרשת שלח. שם המאמר "ויאמרו אל כל עדת בני ישראל" מסביר שבסדר השתלשלות יש שתי בחינות כלליות, הנקראות עגולים ויושר, והן גם נפש ורוח: בעיגולים האורות כלולים יחד ונעלמים, בלי חלוקה, ואילו ביושר הם מתגלים ומתחלקים.

הערת קה"ת

ראה לקמן פ' בשלח לו, ג.

143 שהעגולים הם בחי' נפש והיושר הוא בחי' רוח

ההערה מציינת מקומות באור התורה העוסקים בעיגולים כנפש וביושר כרוח.

הערת קה"ת

ראה אוה"ת תרומה ע' איתע כרך ז ע' בתצג.

The sceptre shall not depart from Judah, Nor the ruler's staff from between his feet, As long as men come to Shiloh; And unto him shall the obedience of the peoples be

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

בראשית מט, י.

134 שהוא מלשון אסיפה וחיבור

ההערה מציינת מקום במאמרי אדמו"ר הזקן משנת תקס"ז, שבו מוסבר גם כן שקתה קשור לכינוס ולחיבור.

הערת קה"ת

ראה גם סה"מ תקס"ז ע' קצה.

135 שעבודת הקהתי . . שעצם המכוון הוא הנקודה

"יהל אור" אומר שבני קהת, שנשאו את הארון, גבוהים מבני גרשון, שנשאו את היריעות: אף שהארון הוא אור פנימי, הוא דומה לנקודה שסביבה סובב העיגול, והיא התכלית. כשאדם מבאר נושא, הוא מקדים הקדמות כדי שאפשר יהיה להבין אחר כך את הנקודה; בשעת המסירה ההקדמות באות תחילה, אך במחשבתו של המורה הנקודה באה תחילה.

הערת קה"ת

ראה ביהל אור ע' שצה "ועוד נת' במ"א בענין בני קהת הנושאים את הארון שהם למעלה מבני גרשון דנושאים את היריעת כי אף שהארון א"פ זהו כמשל הנקודה שהעיגול סובב עליו והיא תכלית המכוון, וכמו המבאר דברים ומקדים הקדמות בכדי שאח"כ יובן נקודת ההשכלה א"כ אף שבההפעה קדמו ההקדמות וההסבר מ"מ בדעת הרבה קדמה הנקודה כו", ע"ש.

136 אל יתהלל חכם

"אל יתהלל חכם בחכמתו". מילות הפתיחה של המאמר שאליון מתייחסים.

Jeremiah 9:22 ירמיהו ט:כ"ב

כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵי־יִתְהַלָּל חָכֶם בְּחִכְמָתוֹ וְאֱלֹהֵי־יִתְהַלָּל הַגָּבוֹר בְּגִבּוֹרָתוֹ אֶל־יִתְהַלָּל עֲשִׂיר בְּעֲשָׂרוֹ:

Thus saith the L-RD: Let not the wise man glory in his wisdom, neither let the mighty man glory in his might, Let not the rich man glory in his riches

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

137 ע"פ אל יתהלל . . כי אם בזאת יתהלל

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

(מאמר לאדה"ו בדי"ה זה לא מצאנו לע"ע, ואולי נמצא זה בתוך המאמר).

138 כי אם בזאת יתהלל

"כי אם בזאת יתהלל המתהלל... כי אני הו"י עושה חסד משפט וצדקה בארץ". הארץ כמוקד הכוונה האלוהית.

Jeremiah 9:23 ירמיהו ט:כ"ג

כִּי אִם־בְּזֹאת יִתְהַלָּל הַמֵּתְהַלָּל הַשֹּׁפֵל וְיֹדַע אוֹתִי כִּי אֲנִי ה' עֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט וְצִדְקָה בָּאָרֶץ כִּי־בְאֵלָה חֲפָצְתִּי נֶאֱמַר־ה'

But let him that glorieth glory in this, that he understandeth, and knoweth Me, That I am the L-RD who exercise mercy, justice, and righteousness, in the earth; for in these things I delight, Saith the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

144 בד"ה ראה אנכי

שם הרצון מכונה שורש ה"נקודה בהיכליה", ובהסתמך על דברי האריז"ל באידרא נאמר שהגולגולת המקיפה את המוח היא בינה, ההיכל של החכמה הנעלמת בתוכה. זו הנקודה שהטקסט אומר שהיא גבוהה מההיכל המקיף אותה.

הערת קה"ת

לקו"ת פ' ראה יח, ג.

145 ראה אנכי

"ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה". מילות הפתיחה של מאמר ראה שאליהן מתייחסים.

Deuteronomy 11:26 דברים י"א:כ"ו

ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה:

:Behold, I set before you this day a blessing and a curse

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

146 שהנקודה היא חכמה עילאה וההיכל המלכישו הוא בינה

הטקסט מצטט את הזוהר, חלק א, 15a, בעניין הנקודה העליונה שבתוך היכלה: הנקודה היא חכמה עילאה וההיכל הוא בינה.

Zohar, Bereshit 1:1-2:7 ספר זוהר, בראשית א':ב'-ז'

147 שהנקודה היא חכמה עילאה וההיכל המלכישו הוא בינה

הטקסט מצטט גם את הזוהר, חלק א, 20a, בעניין הנקודה וההיכל המלכישו אותה.

Zohar, Bereshit 9:106-10:117 ספר זוהר, בראשית ט':ק"ו-י':ק"יז

from the first mystic point up to the furthest removed of all the stages. They are all coverings one to another, brain within brain and spirit within spirit, so that one is a shell to another. The primal point is the innermost light of a translucency, tenuity, and purity passing comprehension. The extension of that point becomes a "palace" (Hekal), which forms a vestment for that point with a radiance which is still unknowable on account of its translucency. The "palace" ... which is the vestment for that unknowable point is

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

מסקה 20

148 משחרב ביהמ"ק אין להקב"ה בעולמו אלא ד"א

"מיום שחרב בית המקדש, אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד". התורה היא מקום השראת נוכחותו של ה'.

Berakhot 8a:18-19 ברכות ח' א':י"ח-י"ט

והינינו דאמר רבי חייה בר אמי משמיה דעולא: מיום שחרב בית המקדש אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד. ואמר אביי: מריש הנה גריסנא בגו ביתא ומצלינא בבי כנישתא. כיון דשמענא להא דאמר רבי חייה בר אמי משמיה דעולא — מיום שחרב בית המקדש אין לו להקדוש ברוך הוא בעולמו אלא ארבע אמות של הלכה בלבד — לא הנה מצלינא אלא היכא דגריסנא.

That agrees with what R. Hiyya b. Ammi said in the name of 'Ulla : Since the day the Temple was destroyed, there is left to the Holy One, blessed be He, in His Universe the four cubits of Halakah alone. And Abbai said ; At first I used to study at home and pray in Synagogue, but after hearing the statement of R. Hiyya b. Ammi in the name of 'Ulla — "Since the

day the Temple was destroyed, there is left to the Holy One, ... ,blessed be He

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

הערת קה"ת

ברכות ח, א.

149 אורייתא מחכמה הוא דנפקת

הזוהר מלמד שהתורה יוצאת מחכמה עילאה. הערת קה"ת מצינת מקור זה באחד משלושה מקומות.

Zohar II, 121a זח"ב קכא, א

Zohar III, 81a זח"ב קכא, א

הערת קה"ת

זח"ב קכא, א. פה, א. זח"ג פא, א.

150 אורייתא מחכמה הוא דנפקת

מקום נוסף בוזהר המלמד שהתורה יוצאת מחכמה.

Zohar, Yitro 21:378-22:389 ספר זוהר, יתרו כ"א:שע"ח-כ"ב:שפ"ט

According to R. Judah, "father" represents Wisdom (Hokhmah) and "mother" Understanding (Binah). Said R. Judah: 'Both interpretations mean one and the same thing, for we have been taught that the Torah emanated from the Supernal Wisdom.' R. Jose said that the Torah emanated from Understanding, for it says: "to perceive the words of . "understanding" and "forsake not the Torah of thy mother

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

151 אורייתא מחכמה הוא דנפקת

מקום שלישי בוזהר המלמד שהתורה יוצאת מחכמה.

Zohar, Kedoshim 1:6-3:13 ספר זוהר, קדושים א':ג'-י"ג

152 בד"ה ואהבת את

שם מביא אדמו"ר הזקן את דימוי העיגול הגדול מספר עץ חיים, המקיף את הקו ואינו יכול להתלבש בכלי כאור פנימי, ולגביו הכול נחשב לאין. הוא מסביר שעל ידי לימוד התורה ה' מתגלה אלינו כאור פנימי, משום שהחכמה העליונה מלוכשת בתורה.

הערת קה"ת

לקו"ת שם יג, א.

153 ואהבת את

"ואהבת את הוי' אלקיך". מילות הפתיחה של המאמר על "ואתחנן" שאליו מתייחסים.

Deuteronomy 6:5 דברים ו':ה'

וְאַהֲבַתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-לִבְּךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ וּבְכָל-מְאֹדְךָ:

And thou shalt love the L-RD thy G-d with all thy heart, and .with all thy soul, and with all thy might

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

154 הוי' בחכ'

"הוי' בחכמה יסד ארץ". אור אין סוף המתגלה בחכמה.

Proverbs 3:19 משלי ג':י"ט

ה' בְּחִכְמָה יִסַּד-אֶרֶץ כּוֹנֵן שָׁמַיִם בְּתַבּוּנָה:

The L-RD by wisdom founded the earth; By understanding .He established the heavens

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

פסוק 21

155 בסי' נעוץ תחלתו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

פ"א, מ"ז.

156 נעוץ תחלתו בסופן וסופן בתחלתו

בספר יצירה נאמר על עשר הספירות: "סופן נעוץ בתחלתו ותחלתו בסופו". הנמוכה ביותר קשורה לעליונה ביותר.

Sefer Yetzirah 1:7 ספר יצירה א"ז

עשר ספירות בלי מה נעוץ סופן בתחלתו ותחלתו בסופן כשלהבת קשורה בגחלת שאדון יחיד ואין לו שני ולפני אחד מה אתה סופר:

The decade of existence out of nothing has its end linked to its beginning and its beginning linked to its end, just as the flame is wedded to the live coal; because the L-rd is one and there is not a second one, and before one what wilt thou count?

Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain) • Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain)

157 כי גאה גאה

"אשריה להוי' כי גאה גאה". לפניו כל האורות המקיפים בטלים כלא, בדיוק כמו האור הפנימי.

Exodus 15:1 שמות ט"ו:א'

אז ישיר־משה ובני ישראל את־השירה הזאת הַזֶּאת Havayah וַיֹּאמְרוּ לְאֹמֶר אֲשֶׁר־הָיָה כִּי־גָאָה גָּאָה סוֹס וָרֶכֶב וְרָמָה בָּיָם:

Then sang Moses and the children of Israel this song unto the L-RD, and spoke, saying: I will sing unto the L-RD, for He is highly exalted; The horse and his rider hath He thrown into the sea

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות טו, א.

158 גדול התלמוד שמביא

החכמים הסיקו שהתלמוד גדול, מפני שהוא מביא לידי מעשה. מכאן מסיק הטקסט שהמעשה, קיום המצוות בפועל, נעלה עוד יותר.

Kiddushin 40b:8-9 קידושין מ' ב:ח-ט'

ובכר ה'ה רבי טרפון וזקנים מסובין בעלי'ת בית נתנה בלוד. נשא'לה שא'לה זו בפניהם: תלמוד גדול או מעשה גדול? נענה רבי טרפון ואמר: מעשה גדול. נענה רבי עקיבא ואמר: תלמוד גדול. נענו כולם ואמרו: תלמוד גדול, שהתלמוד מביא לידי מעשה. תנא, רבי יוסי אומר: גדול תלמוד שקדם לחלה ארבעים שנה, לתרומות ולמעשרות חמשים וארבע, לשמיטות ששים ואחת, ליוכלות מאה ושלש.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

קידושין מ, ב.

פסוק 22

159 לדוד בשנותו את טעמו

"לדוד, בשנותו את טעמו לפני אבימלך, ויגרשוהו וילך". הדברים נקראים כאן כשינוי הרצון בשבת.

Psalms 34:1 תהילים ל"ד:א'

לְדָוִד בְּשָׁנוֹתָיו אֶת־טַעְמוֹ לִפְנֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיִּגְרֹשׁהוּ וַיֵּלֶךְ:

[A Psalm] of David; when he changed his demeanour before Abimelech, who drove him away, and he departed

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים לד, א.

160 מלכותך מלכות כל עולמים

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

שם קמה, יג.

161 מלכותך מלכות כל עולמים

"מלכותך מלכות כל עולמים". מלכות ה' מחיה את כל העולמות.

Psalms 145:13 תהילים קמ"ה:י"ג

מַלְכוּתְךָ מַלְכוּת כָּל־עֲלָמִים וּמִמְשַׁלְתְּךָ בְּכָל־דּוֹר וָדוֹר:

Thy kingdom is a kingdom for all ages, And Thy dominion endureth throughout all generations

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

162 אבימלך פי' מלך . . ואבי מלך הוא בחי' סוכ"ע

ההערה מציינת מקומות באור התורה שבהם אבימלך נדרש גם הוא כמלך, מלכות, ו"אבי מלך" כאור המקיף שהוא מקורה.

הערת קה"ת

ראה גם אוה"ת ויצא קעב, א. שה"ש ע' קפג. ובהנסמן בספר הערכים-חב"ד כרך א' ע' לד.

163 ולבן שנים מחלב

ברכת יעקב ליהודה: "ולבן שניים מחלב". נרמז כאן ביאור הזיכור של המדות.

Genesis 49:12 בראשית מ"ט:י"ב

חֶלְלִילִי עֵינַיִם מִיַּיִן וּלְבָנִי שְׁנַיִם מִחֶלֶב:

His eyes shall be red with wine, And his teeth white with milk

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

164 אם קהה הברזל . . והוא לא פנים קלקל

"אם קהה הברזל והוא לא פנים קלקל, וחילים יגברו". המדרש דורש זאת על דור שמעשיו הקהו את פני ה', ועל תשובה כדרך התיקון.

Ecclesiastes 10:10 קהלת י':י'

אִם־קִהָה הַבְּרֹזֶל וְהוּא לֹא־פָנִים קִלְקַל וַחֲלִילִים יִגְבֹּר וַיִּתְּרוֹן הַכָּשִׁיר חֲכָמָה:

If the iron be blunt, and one do not whet the edge, then must he put to more strength; but wisdom is profitable to direct

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

קהלת י, י. ראה אוה"ת נ"ך-א ע' תרלב.

165 ועבד הלוי הוא

"והלוי הוא יעבד את עבודת אהל מועד". את המילה "הוא" דורשים כאן כעתיקא.

Numbers 18:23 במדבר י"ח:כ"ג

וְעַבְד הַלֵּוִי הוּא אֶת־עֲבֹדֶת אֹהֶל מוֹעֵד וְהֵם יֵשְׂאוּ עוֹנֵם חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם וּבְתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא יִנְחָלוּ נַחֲלָה:

But the Levites alone shall do the service of the tent of meeting, and they shall bear their iniquity; it shall be a statute for ever throughout your generations, and among the children of Israel they shall have no inheritance.

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

במדבר יח, כג.

166 הוא דא עתיקא

בהערת קה"ת מובא הוזהר, שלפיו "הוא" נקרא עתיקא, ה"עתיק" הנסתר.

Zohar III, 178b זח"ג קעה, ב

הערת קה"ת

זח"ג קעה, ב. לקמן קרח נה, ב.

167 שנשאו הארון פנים בפנים — בד"ה ואהי אצלו ארון

שם "פנים אל פנים" הוא חיבור התענוג העליון, פנימיות הרצון של ה', עם התענוג של האדם עצמו בקיום המצוות. הדבר מסביר מדוע נענש דוד על שכנה את דברי התורה "זמירות": הלוים נשאו את הארון על כתפיהם.

הערת קה"ת

לעיל פ' במדבר יח, ג. וראה באוה"ת נשא כאן ע' רנו מציין לאגה"ק ד"ה דוד זמירות קרית להו.

168 ואהיה אצלו ארון

"ואהיה אצלו ארון, ואהיה שעשועים יום יום". אלו מילות הפתיחה של המאמר, העוסק בארון שנשא פנים אל פנים.

Proverbs 8:30 משלי ח:ל'

וְאֶהְיֶה אֶצְלוֹ אֲמוֹן וְאֶהְיֶה שְׂעֻשָׁעִים יוֹם יוֹם מִשְׁחָקָת לִפְנֵי כָכָל־עַת:

Then I was by Him, as a nursling; And I was daily all delight, Playing always before Him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

169 וחילים יגבר

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

קהלת שם.

170 ועשית ציץ

"וְעָשִׂיתָ צִיץ זָהָב טָהוֹר". מילות הפתיחה של המאמר על מחיצת הברזל.

Exodus 28:36 שמות כ"ח:ל"ו

וְעָשִׂיתָ צִיץ זָהָב טָהוֹר וּפְתַחְתָּ עָלָיו פְּתוּחֵי חֹתֶם קֹדֶשׁ לָהּ

And thou shalt make a plate of pure gold, and engrave upon it, like the engravings of a signet: HOLY TO THE L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

171 בכח' אתברירי

במאמר הראשון של נשא מסביר אדמו"ר הזקן ש"בכחמה אתברירי", משום שכל התורה נועדה לברר את הניצוצות; זה היה משא בני קהת, ככתוב "ולו

יקהת עמים". בני קהת מסמלים שם גם את היראה העליונה הבאה באמצעות התורה, שמקורה בחכמה.

הערת קה"ת

עי לעיל כא, א.

172 יאר ה' פניו

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

שם ו, כה.

173 יאר ה' פניו

"יאר הוי' פניו אליך". גילוי פני ה', שהלויים ממשיכים למטה.

Numbers 6:25 במדבר ו:כ"ה

יָאֵר הָיָה פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּחַנֶּךָ:

The L-RD make His face to shine upon thee, and be gracious unto thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסקה 23

174 עשה רצונו כרצונך

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

אבות פ"ב, מ"ד.

175 עשה רצונו כרצונך

"עשה רצונו כרצונך... בטל רצונך מפני רצונו". שני חלקי המשפט נעשים לעבודת ימי החול ולעבודת השבת.

Pirkei Avot 2:4 משנה אבות ב:ד'

הוא ה"ה אומר, עשה רצונו כרצונך, כְּדִי שְׂיַעֲשֶׂה רָצוֹנְךָ כְּרָצוֹנִי. בטל רצונך מפני רצונו, כְּדִי שְׂיִבְטֵל רָצוֹן אֲחֵרִים מִפְּנֵי רָצוֹנְךָ. הִלֵּל אומר, אַל תִּפְרֹשׁ מִן הַצְּבוּר, וְאַל תִּאֲמִין בְּעֶצְמְךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ, וְאַל תִּדְּוִן אֶת חֲבֶרְךָ עַד שֶׁתִּגְיַע לְמִקְוָמוֹ, וְאַל תִּאֲמַר דְּבַר שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְשִׁמְעַ, שְׁסוּפוּ לְהִשְׁמַע. וְאַל תִּאֲמַר לְכַשְׁאֲפֹנָה אֲשֶׁנָּה, שְׂמָא לֹא תִפְנֶה:

He used to say: do His will as though it were your will, so that He will do your will as though it were His. Set aside your will in the face of His will, so that he may set aside the will of others for the sake of your will. Hillel said: do not separate yourself from the community, Do not trust in yourself until the day of your death, Do not judge your fellow man until you have reached his place. Do not say something that can- ... not be

Torat Emet 357 (Public Domain) • Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY)

176 טעמו וראו . . בה' תהלל נפשי

"טעמו וראו כי הוי' טוב". ה"טעם" המשתנה של השבת.

Psalms 34:9 תהילים ל"ד:ט'

טַעְמוּ וּרְאוּ כִּי־טוֹב ה' אֲשֶׁר־יִגְבֵּר יִחְסֶה־בּוֹ:

O consider and see that the L-RD is good; Happy is the man that taketh refuge in Him

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים לד, ט. ג.

177 בה' תתהלל נפשי

”בהו' תתהלל נפשי; ישמעו ענווים וישמחו.”

Psalms 34:3 תהילים ל"ד:ג

בה' תתהלל נפשי ישמעו ענווים וישמחו:

My soul shall glory in the L-RD; The humble shall hear thereof, and be glad

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 24

178 ורעה אמונה

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

שם לו, ג.

179 ורעה אמונה

”בטח בהו' ועשה טוב; שכן בארץ ורעה אמונה.” יש לקרוא זאת כמתייחס לישראל, המכלילים את ה' באמצעות עבודתם.

Psalms 37:3 תהילים ל"ז:ג

בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה:

Trust in the L-RD, and do good; dwell in the land, and cherish faithfulness

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

180 ישראל מפרנסין

הערת קה"ת מביאה את דברי הוזהר על כך שישראל מפרנסים את אביהם שבשמים.

Zohar III, 7b זח"ג ז, ב

הערת קה"ת

זח"ג ז, ב. [כ].

פסוקה 25

181 נשא את ראש בני גרשון גם הם

”נשא את ראש בני גרשון גם הם.” המאמר חוזר לפסוק הפותח כדי להסביר את המילים ”גם הם”.

Numbers 4:22 במדבר ד':כ"ב

נשא את ראש בני גרשון גם הם לבית אבתם למשפחתם:

Take the sum of the sons of Gershon also, by their fathers' houses, by their families

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

182 ונתתי לך מהלכים בין העומדים

”ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה.” שני סוגי ההליכה, גרשון וקהת, בין העומדים — מררי.

Zechariah 3:7 זכריה ג':ז

כה אמר ה' צבאות אם בדרך תלך ואם את משמרת תשמר וגם אתה תדין את ביתי וגם תשמר את חצרי ונתתי לך מהלכים בין העומדים האלה:

Thus saith the L-RD of hosts: If thou wilt walk in My ways, and if thou wilt keep My charge, and wilt also judge My house, and wilt also keep My courts, then I will give thee free access among these that stand by

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

זכריה ג, ז.

183 ביד איתמר בן אהרן

”זאת עבודת משפחות בני גרשון באוהל מועד, ומשמרתם ביד איתמר בן אהרן הכהן.”

Numbers 4:28 במדבר ד':כ"ח

זאת עבודת משפחות בני הגרשני באהל מועד ומשמרתם ביד איתמר בן אהרן הכהן:

This is the service of the families of the sons of the Gershonites in the tent of meeting; and their charge shall be under the hand of Ithamar the son of Aaron the priest

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

במדבר ד, כח.

184 שהוא לשון דבר הנלמד מאליו

שם מבואר ”ביד איתמר” על פי ”איתמר” שבגמרא: דיבור שבא מאליו, כמו ”נדברו” בפסוק ”אז נדברו יראי הו'”, מפני שהאדם בטל לגמרי ודבר ה', ההלכה, מדבר בו, כפי שאמר המגיד לבית יוסף: ”אני המשנה המדברת בפיר”.

הערת קה"ת

ראה לעיל פקודי ו, א.

185 ואשים דברי בפיר

”ואשים דברי בפיר”. דבר ה' מדבר באמצעות אדם — בחינת איתמר.

Isaiah 51:16 ישעיהו נ"א:ט"ז

ואשים דברי בפיר ובצל ידי כסיתיה לנטע שמים וליסד ארץ ולאמר לציון עמי אתה:

And I have put My words in thy mouth, And have covered thee in the shadow of My hand, That I may plant the heavens, And lay the foundations of the earth, And say unto Zion: 'Thou art My people

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ישעיה נא, טז.

186 ודברי אשר שמתני בפיר

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

שם נט, כא.

187 ודברי אשר שמתני בפיר

”ודברי אשר שמתני בפיר לא ימושו מפיר”. דבר ה' שבהלכה, הנאמר בפיו של הלומד.

Isaiah 59:21 ישעיהו נ"ט:כ"א

ואני זאת בריתי אותם אמר ה' רוחי אשר עליה ודברי אשר שמתני בפיר לא ימושו מפיר ומפי ורע ורעה אמר ה' מעתה ועד עולם:

And as for Me, this is My covenant with them, saith the L-RD; My spirit that is upon thee, and My words which I have put in thy mouth, shall not depart out of thy mouth, nor out of the mouth of thy seed, nor out of the mouth of thy seed's seed, saith the L-RD, from henceforth and for ever

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו וההערות.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך (Public Domain); Kehot Publication Society (CC-BY-NC); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain); Torat Emet 357 (Public Domain); Mishnah Yomit by Dr. Joshua Kulp (CC-BY); Pentateuch with Rashi's commentary by M. Rosenbaum and A.M. Silberman, 1929-1934 (Public Domain); Pardes Rimonim (Public Domain); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Sefer Yetzirah, Warsaw 1884 (Public Domain); Sefer Yezirah, trans. by Isidor Kalisch. New York, 1877 (Public Domain)

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור.
/https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). למה ללמוד, וברכות הרבי: /likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha

מיום חנימי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך /likuteitorah.com/he/likutei-torah/nasso/3

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק